

Deloitte.

kraka

SWECO

RUC

VORES LIV

VORES MÅL
DELRAPPORT 1 (UDKAST)

2. MARTS 2020

Indhold

Gør verdens mål til vores mål	3
1 Afskaf fattigdom	8
2 Stop sult	27
3 Sundhed og trivsel	46
4 Kvalitetsuddannelse	91
5 Ligestilling mellem kønnene	117
16 Fred, retfærdighed og stærke institutioner	140
Bilag A: Øvrige forslag	163
Bilag B: FN's indikatorer	171

Gør verdens mål til vores mål

FN's 17 verdensmål har til hensigt at gøre verden til et bedre sted: et mere bæredygtigt sted, et mindre fattigt sted og et mere fredeligt sted. I Danmark har vi forpligtet os til at være med – ikke med tom snak, men med konkret handling. Projektet Vores Mål leverer forslag til indikatorer og en baseline, der kan dokumentere netop denne udvikling, og understøtte, at vi bevæger os i den rigtige retning.

Verdensmålene vedrører tre dimensioner af bæredygtig udvikling: den sociale, den økonomiske og den miljømæssige dimension. Med verdensmålene stiller det globale samfund dermed skarpt på de allerstørste udfordringer fra fattigdom, ligestilling og klima til bæredygtigt forbrug og produktion. Dette sker med 17 overordnede og tematiske verdensmål, 169 konkrete og handlingsrettede delmål samt 232 indikatorer for en bæredygtig verden i 2030, som alle er vedtaget af FN's medlemslande i 2015.

FN's 232 indikatorer er designet til at måle på globale udfordringer. Det betyder, at flere af indikatorerne ikke umiddelbart egner sig som indikatorer i en dansk kontekst. Formålet med Vores Mål-projektet er derfor at udvikle et sæt nye supplerende danske indikatorer, som er tilpasset Danmarks nationale udfordringer.

Det er ganske unikt, at så mange lande i FN har forpligtet sig på en bred dagsorden om at sikre en bæredygtig udvikling for hele klodens befolkning: en dagsorden, der understreger, at vores udfordringer med bæredygtighed er mangfoldige, indbyrdes afhængige og forbundne, vedrører os alle fra Djibouti til Danmark og kræver væsentlige omstillinger i vores samfund. Verdensmålene gælder derfor for alle verdens lande og har i kraft af deres universalitet både en international, regional og lokal dimension.

I Danmark deltager en bred vifte af aktører i arbejdet med at indfri verdensmålene. Det gælder både virksomheder, interesseorganisationer og forskningsinstitutioner samt civilsamfundet generelt. I 2017 blev Folketingets tværpoltiske netværk for verdensmålene (2030-netværket) og det understøttende 2030-panel etableret. 2030-netværket består i dag af 68 medlemmer med repræsentanter fra alle partier i Folketinget. Netværket samarbejder om at øge kendskabet til og sikre indfrielse af verdensmålene samt

overvåge implementeringen af verdensmålene globalt og i Danmark. 2030-panelet består af 21 repræsentanter fra det danske erhvervsliv, forskningsinstitutioner og NGO'er mv. med kapacitet og viden om verdensmålene globalt og nationalt.

Danmarks Statistik har også spillet en central rolle i det danske arbejde med verdensmålene. Danmarks Statistik engagerede sig allerede i arbejdet med verdensmålene under FN-forhandlingerne som et af de første nationale statistikbureauer i verden. I dag opgør Danmarks Statistik den danske status på udviklingen med hensyn til de 17 verdensmål, 169 delmål og de 232 indikatorer vedtaget af FN.

Fra globale til danske mål

Verdensmålene og især de tilhørende delmål og indikatorer fokuserer på globale udfordringer, hvorfor de ikke altid egner sig til at belyse udfordringerne i et veludviklet land som Danmark. Derfor går Vores Mål-projektet ud på at udvikle supplerende danske indikatorer, der er håndgribelige og afspejler hverdagen i Danmark. Er flere eller færre danske unge stressede? Får kvinder og mænd i Danmark lige løn for det samme arbejde? Udleder vi flere eller færre partikler i atmosfæren? Bliver vores ressourcetræk større eller mindre? Går bestanden af bier i Danmark op eller ned?

Først når vi har defineret, hvad en bæredygtig udvikling er i en dansk kontekst, og har et sæt indikatorer, med hvilke den bæredygtige udvikling kan måles, kan vi se, hvor vi skal fokusere og prioritere indsatsen, der fremmer et mere bæredygtigt samfund for både mennesker og planeten.

Det har i den forbindelse været helt centralt at inddrage en bred vifte af interessenter, virksomheder og borgere i arbejdet med at udvikle nye supplerende indikatorer for Danmark. Både for at sikre, at det er de relevante problemstillinger, som vi måler på, og for at sikre, at de supplerende indikatorer er bredt forankrede.

Supplerende indikatorer og baseline for verdensmålene i en dansk kontekst

På baggrund af ovenstående har Vores Mål-projektet tre overordnede formål:

1. **Indikatorudvikling:** Det konkrete resultat af projektet er en række supplerende indikatorer og en baseline for de 17 verdensmål i en dansk kontekst. Som udgangspunkt er det intentionen at udvikle minimum én supplerende dansk indikator for hvert af de 169 delmål under verdensmålene.
2. **Bred forankring:** Projektet gennemføres på en sådan måde, at de supplerende indikatorer er bredt forankrede i det danske samfund gennem en bred inddragelse af samfundet, herunder borgere, virksomheder, civilsamfund samt viden- og forskningsinstitutioner.
3. **Øget bevidsthed:** Kommunikationsstrategien for projektet har fokus på at øge danskernes generelle bevidsthed om og kendskab til verdensmålene.

Vores Mål-projektet er skabt i samarbejde mellem Danmarks Statistik og 2030-panelet og finansieret af Industriens Fond, Lundbeckfonden, Nordea-fonden, Realdania og Spar Nord Fonden.

Projektet udføres af Deloitte i et partnerskab med Geelmuyden Kiese, Dansk Energi Management, Sweco, Kraka, Roskilde Universitet og Aalborg Universitet (partnerskabet) og i samarbejde med Danmarks Statistik.

Om delrapporten

Denne delrapport er den første af i alt tre delrapporter om supplerende indikatorer under verdensmålene. Delrapporten omhandler verdensmålene under overskriften Vores Liv. Disse seks verdensmål er: 1: Afskaf fattigdom, 2: Stop sult, 3: Sundhed og trivsel, 4: Kvalitetsuddannelse, 5: Ligestilling mellem kønnene og 16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner. Disse er alle kendetegnet ved at omhandle vores liv og berøre elementer som vores velfærd, trivsel samt tryghed og rettigheder i samfundet. Kort sagt: vores liv.

Mål 1: Afskaf fattigdom

Verdensmål 1 handler om, at vi skal afskaffe alle former for fattigdom i verden. Men fattigdom er mange ting, og det første verdensmål dækker en række elementer såsom adgang til sociale ydelser og beskyttelse, finansielle tjenesteydelser og minimumrådgighedsbeløb men også sociale afsavn, herunder mistro.

Mål 2: Stop sult

Ingen skal sulte. Dette er det overordnede budskab i verdensmål 2. Men verdensmålet handler også om forbedret ernæring og om, at landbruget på alle måder skal være bæredygtigt, tilpasset klimaforandringerne og bevare naturen. Derudover skal handelsbarrierer og forvriddinger i de globale landbrugsmarkeder fjernes og forebygges.

Mål 3: Sundhed og trivsel

Alle mennesker i alle aldre skal have et sundt liv og trives livet igennem. Dette er essensen i verdensmål 3. Vi skal reducere for tidlig død på grund af sygdomme som diabetes, kræft og KOL, og vi skal se færre dødsfald på grund af farlige kemikalier og forurening. Alkohol og stofmisbrug skal forebygges og behandles bedre, og tobaksrygning skal begrænses. Mental sundhed og trivsel skal fremmes. Der skal være mulighed for at planlægge sin egen familie, og der skal være adgang til abort. Alle skal være dækket af en sundhedsdækning og have adgang til livsvigtig medicin til en overkommelig pris.

Mål 4: Kvalitetsuddannelse

Verdensmål 4 handler om, at alle skal have lige adgang til uddannelse. Både drenge og piger skal have mulighed for at blive klar til skolelivet og have mulighed for at gennemføre en gratis relevant grunduddannelse. Der skal være adgang til tekniske, erhvervs-, og videregående uddannelser af høj kvalitet, og antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder til at opnå ordentlige job eller starte egne virksomheder, skal øges væsentligt. Ulighed mellem kønnene i forhold til uddannelse skal afskaffes, hvilket også omfatter de mest udsatte, såsom mennesker med handicap, og oprindelige folk og børn i sårbare situationer. Kvalitetsuddannelse handler også om færdigheder i bæredygtighed og bæredygtig adfærd.

Mål 5: Ligestilling mellem kønnene

Der skal være ligestilling mellem kønnene, og piger og kvinders rettigheder og muligheder skal styrkes. Det er det overordnede indhold i det femte verdensmål. Det drejer sig derfor også om at eliminere vold og udnyttelse af kvinder, og om at kønnene har lige adgang til lederskab og økonomiske ressourcer. Det handler desuden om at anerkende og værdsætte ulønnet omsorg og husarbejde gennem adgang til bl.a. offentlige serviceydelser og institutioner og om at fremme delt ansvar i hjemmet og i forhold til familien.

Mål 16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner

Vi skal støtte fredelige og inkluderende samfund, give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer. Sådan lyder verdensmål 16, hvis delmål blandt andet fokuserer på at reducere vold, bekæmpe organiseret kriminalitet, fremme retssikkerheden, reducere korruption og bestikkelse samt håndhæve ikke-diskriminerende love og politikker.

Indikatorerne er resultatet af en inddragende proces, hvor hele Danmark har kunnet byde ind med problemstillinger og forslag til indikatorer, der er relevante at måle på i en dansk kontekst. Inputtene fra repræsentanter fra hele samfundet (borgere, virksomheder, myndigheder, forskere og interesseorganisationer) har resulteret i en bruttoliste over forslag til supplerende indikatorer, der efterfølgende er prioriteret og kvalificeret i samarbejde med nogle af Danmarks førende eksperter indenfor de respektive verdensmål. De endelige forslag til supplerende indikatorer, der præsenteres i denne delrapport, afspejler dermed en bred forståelse af de respektive verdensmål og delmål.

Alle forslag til supplerende indikatorer opfylder de centrale krav til god statistik, som er formuleret af blandt andet Danmarks Statistik, Eurostat og FN. Konkret blev der ved projektets begyndelse formuleret seks metodiske principper for indikatorerne, der kort beskrevet omhandler:

1. Relevans: Indikatoren afspejler problemstillingen i en dansk kontekst.
2. Målbarhed: Indikatoren opgøres som et tal.
3. Datatilgængelighed: Indikatoren kan opgøres med afsæt i tilgængelige datasæt.
4. Pålidelighed: Datakildens metode og indhold er veldokumenteret.
5. Accept: Indikatoren opnår opbakning fra forskere og øvrige interessenter i samfundet.
6. Ressourcer: Indikatoren kan opgøres indenfor et rimeligt ressourceforbrug.

Partnerskabet har i samarbejde med Danmarks Statistik screenet og kvalificeret forslagene på baggrund af disse principper og suppleret med egne forslag, hvor der har været mangel på input. Kun forslag til indikatorer, der er irrelevante for det pågældende delmål, er fravalgt. Som sådan udtrykker nettolisten hele Danmarks forslag til supplerende indikatorer.

Forslagene til supplerende indikatorer kan anvendes til at måle udviklingen inden for de respektive verdensmål og delmål i en dansk kontekst, men det er ikke en del af projektet at fastsætte succeskriterier for, hvornår et mål er nået.

Øvrige forslag til indikatorer

Den inddragende proces har resulteret i mange relevante forslag til indikatorer. En væsentlig del af disse forslag opfylder dog ikke et eller to af de seks principper, herunder især kravet om et eksisterende datasæt. Forslagene reflekterer imidlertid en forståelse af og et ønske om viden i en dansk kontekst med hensyn til de respektive verdensmål. Med blik for det fremadrettede perspektiv er disse forslag derfor placeret på en liste over øvrige forslag til supplerende indikatorer, som kan danne udgangspunkt for beslutninger om for eksempel prioriteringen af etablering af ny statistik. Den fulde oversigt over øvrige forslag findes i bilag i denne delrapport, men vil blive en integreret del af den endelige afrapportering. Her vil det også fremgå af hvilke årsager, de øvrige forslag er frasortet.

De tværgående elementer

På tværs af verdensmål er der en række gennemgående elementer. Fx er reducere af ulighed (*leaving no one behind*) udgangspunktet for alle verdensmål. Samtidig kan indikatorer for flere forskellige verdensmål påvirke hinanden. Dermed kan der være tilfælde, hvor en positiv udvikling i indikatorer under et verdensmål medfører en uønsket udvikling i indikatorer under et andet. Fx kan omlægning til en mere bæredygtig landbrugsproduktion (verdensmål 2) gøre fødevarer dyrere, hvilket kan påvirke forbrugernes incitament til at spise sundt og varieret og dermed forebygge en række livsstilssygdomme (verdensmål 3).

De tværgående elementer vil få et særskilt fokus i den afsluttende rapport, der samler forslagene til supplerende indikatorer og øvrige indikatorer for alle verdensmål og delmål fra de i alt tre delrapporter; Vores Liv, Vores Planet og Vores Samfund.

Læsevejledning

I de følgende kapitler beskrives de seks verdensmål under Vores Liv et for et, herunder både de officielle FN-definitioner samt fokusområder i form af problemstillinger relateret til de respektive delmål i en dansk kontekst. Det er disse fokusområder, der har dannet grundlag for processen med at identificere relevante danske forslag til supplerende indikatorer.

For hvert verdensmål og delmål præsenteres de mellem 1 og 4 forslag til supplerende indikatorer, som den inddragende proces har resulteret i. Desuden præsenteres et forslag til en baseline for de respektive indikatorer, hvor det på dette tidspunkt i projektføreløbet har været muligt at indhente det nødvendige data. Det gælder primært indikatorer, der baserer sig på offentligt tilgængelig statistik fra fx Statistikbanken.dk. Hvor muligt er udviklingen i indikatoren vist fra og med verdensmålenes vedtagelse i 2015.

Som sådan er delrapporten at betragte som et katalog over forslag til supplerende indikatorer. Samtlige forslag til supplerende indikatorer beskrives efter en fast struktur:

- Først beskrives selve definitionen på indikatoren.
- Herefter følger en kort **begrundelse** for relevansen af indikatoren i en dansk kontekst.
- Derefter beskrives **operationaliseringen** af indikatoren. Dvs. hvordan indikatoren konkret måles med afsæt i relevante opgørelsesmetoder og brug af pålidelige datakilder.
- Endeligt præsenteres en **baseline** for indikatoren i de tilfælde, hvor det har været muligt på dette tidspunkt i projektføreløbet.

Ved gennemgang af forslagene til supplerende indikatorer skal erindres, at delmålene ofte dækker over andre temaer end dem, som umiddelbart er afspejlet i titlen på delmålet. Fx lyder delmål 1.5 "opbyg modstandsdygtighed mod katastrofer". Herunder ligger også en forebyggelse af økonomiske og sociale chok, hvorfor den brede inddragelse har resulteret i et forslag om at måle på andelen af personer, der er medlem af en a-kasse.

1 Afskaf fattigdom

MÅL 1 AFSKAF FATTIGDOM

Vi skal afskaffe alle former for fattigdom i verden.

Afskaf fattigdom i et globalt perspektiv

Det første af FN's verdensmål handler om at afskaffe verdens fattigdom i alle dens former inden 2030.

Verdensmål 1 har fokus på at udrydde ekstrem fattigdom i verdens fattigste lande. Her definerer 2030-dagsordnen ekstrem fattigdom som en personlig indkomst på under USD 1,25 om dagen, dvs. cirka DKK 9,00. Ekstrem fattigdom er en stor global udfordring, men der er sket et fald i andelen af ekstremt fattige mennesker de sidste tre årtier.

At mindske fattigdom handler også om mere end at forøge en persons minimumrådighedsbeløb. Fattigdom er nemlig mange ting. Derfor dækker verdensmål 1 også en række andre dimensioner såsom adgang til sociale ydelser og beskyttelse, finansielle tjenesteydelser, modstandsofbyggelse samt ejerskab og kontrol over jord og andre former for ejendom, arv og naturressourcer.

Verdensmål 1 er opdelt i syv delmål, hvis definitioner fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Delmål under verdensmål 1

	<p>Delmål 1.1. Afskaf ekstrem fattigdom Inden 2030 skal ekstrem fattigdom være udryddet for alle mennesker overalt i verden, for øjeblikket målt som mennesker, der lever for mindre end USD 1,25 om dagen.</p>
	<p>Delmål 1.2. Halver generel fattigdom Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, halveres.</p>
	<p>Delmål 1.3. Indfør sociale sikkerhedsnet Der skal gennemføres nationalt tilpassede sociale sikringssystemer og foranstaltninger for alle, inklusiv nedre grænser, og inden 2030 skal der opnås en substantiel dækning af de fattige og de udsatte grupper.</p>
	<p>Delmål 1.4. Giv lige rettigheder til ejerskab Inden 2030 skal det sikres, at alle mænd og kvinder, især de fattige og de udsatte, har lige ret til de økonomiske ressourcer samt adgang til basale serviceydelser, ejerskab og kontrol over land og andre former for ejendom, arv, naturressourcer, passende ny teknologi og finansielle tjenesteydelser herunder mikrofinansiering.</p>

Delmål 1.5. Opbyg modstandsdygtighed mod katastrofer

Inden 2030 skal modstandsdygtigheden opbygges hos de fattige og hos mennesker, der lever i udsatte situationer, og deres eksponering og sårbarhed over for klimarelaterede ekstreme hændelser og andre økonomiske, sociale og miljømæssige chok og katastrofer skal reduceres.

Delmål 1.a. Mobilisér ressourcer for at afskaffe fattigdom

Der skal sikres en betydelig mobilisering af ressourcer fra en række forskellige kilder, herunder gennem øget udviklingssamarbejde, med henblik på at tilvejebringe tilstrækkelige og forudsigelige midler til udviklingslandene, i særdeleshed de mindst udviklede lande, til gennemførelse af programmer og politikker for at udrydde fattigdom i alle dens dimensioner.

Delmål 1.b. Skab politiske rammer, der gavner fattige af begge køn

Der skal skabes solide politiske rammer på nationalt, regionalt og internationalt plan, baseret på udviklingsstrategier med særlig fokus på de fattige og på ligestilling, for at støtte fremskyndelse af investeringer i tiltag til udryddelse af fattigdom.

Afskaf fattigdom i et dansk perspektiv

Fattigdom er ikke kun et fænomen, som ses i verdens absolut fattigste lande. Fattigdom eksisterer også i udviklede lande, herunder også i Danmark. Derfor er det også en del af verdensmål 1, at andelen af mennesker, der lever under hvert lands nationalt-definerede fattigdomsgrænse, skal halveres.

Ligesom fattigdom er et fænomen med flere dimensioner i et globalt perspektiv, så er fattigdomsbegrebet i en dansk kontekst også kendetegnet ved mange forskellige dimensioner. Det blev klart gennem projektets inddragelsesaktiviteter, hvor der blev identificeret en række problemstillinger, der er relevante at belyse i et dansk perspektiv.

Nedenfor præsenteres de respektive delmåls fokusområder. Først præsenteres de eksisterende fokusområder, som de fremgår af FN's delmål, og dernæst præsenteres de supplerende fokusområder, der er tilpasset en dansk kontekst.

Delmål 1.1: Afskaf ekstrem fattigdom

Givet delmålets ordlyd, måler FN-indikatoren for dette delmål på andelen af befolkningen, der lever under Verdensbankens grænse for ekstrem fattigdom på cirka DKK 9,00 om dagen.

Denne nominale grænseværdi er dog ikke tilstrækkelig til at vurdere niveauet af ekstrem fattigdom i Danmark grundet det nationale prisniveau samt danske normer for en acceptabel levestandard. I stedet omhandler det identificerede danske fokusområde om omfanget af hjemløse og øvrige udsatte befolkningsgrupper samt deres rettigheder og levevilkår.

Det vurderes, at disse befolkningsgrupper lever i det, der i et dansk perspektiv kan betegnes som ekstrem fattigdom. Fokus er altså stadig på det at være ekstremt fattig, dvs. i sin livsunderstøttelse at befinde sig på udkanten af samfundet, men med øje for hvordan ekstrem fattigdom kommer til udtryk i et velfærdssamfund som det danske.

Delmål 1.2: Halvér generel fattigdom

FN-indikatorerne beskriver fattigdom i forhold til den relative økonomiske fattigdomsgrænse og øvrige dimensioner, som opstilles nationalt. Indikatorerne beskriver ligeledes de relative forekomster af fattigdom på tværs af køn og aldersgrupper.

Selvom delmål 1.2 allerede forholder sig til den nationale kontekst qua delmålets definition, er der identificeret flere supplerende fokusområder med relevans for Danmark. Her er der tale om fem primære fokusområder: 1) afsavn – materielle og sociale, 2) fattigdom som et differentierende begreb blandt særlige befolkningsgrupper (for eksempel børn, ældre, handicappede, flygtninge og personer udenfor

arbejdsmarkedet), og 3) subjektive oplevelser af fattigdom samt optimisme omkring ens fremtidige økonomisk situation, 4) social mobilitet og 5) fastholdelse i fattigdom, dvs. hvor lang tid en person lever under fattigdomsgrænsen.

Delmål 1.3: Indfør sociale sikkerhedsnet

FN-indikatoren omhandler selve dækningsgraden og størrelsen på de sociale ydelser. Fokus for indikatoren er især på udsatte grupper, herunder i forhold til køn, forældre, arbejdsløse, ældre, handicappede, gravide, arbejdsskaderamte, fattige og generelt udsatte.

De identificerede supplerende fokusområder omhandler først og fremmest det faktiske antal personer på offentlig forsørgelse (i kontrast til hvor meget de modtager i offentlig forsørgelse – dvs. dækningsgrad), herunder med særligt fokus på udsatte grupper, dvs. for eksempel handicappede, stofmisbrugere og ældre.

For det andet suppleres delmålets etablerede indikatorer med et fokus på kvaliteten af de sociale ydelser, herunder: 1) sagsbehandlingsforløbet i forbindelse med tildeling af ydelser (sagsbehandlingstider og administrative fejl i sagsbehandlingen), 2) fastholdelse på offentlig forsørgelse og muligheden for at returnere til arbejdsmarkedet samt 3) den økonomiske situation blandt ydelsesmodtagerne.

Delmål 1.4: Giv lige rettigheder til ejerskab

FN-indikatorerne fokuserer på andelen af befolkningen, der har adgang til ejendom, basale serviceydelser og jordrettigheder.

Den supplerende indikator fokuserer her på faktisk ejerskab af ejendom. Det at kunne eje bolig anses her for at være et udtryk for ejerskab i dets mest grundlæggende forstand. Derfor vil et fald i personer, der ejer bolig, indikere en negativ udvikling i forhold til lige rettigheder til ejerskab i Danmark.

Delmål 1.5: Opbyg modstandsdygtighed mod katastrofer

Delmålet omhandler modstandsdygtighed overfor chok og ekstreme hændelser. FN-indikatorerne beskriver både de menneskelige og økonomiske tab i forbindelse med katastrofer og implementeringsgraden af nationale og lokale strategier for risikoforebyggelse.

De identificerede danske fokusområder har omhandlet social kapital i forhold til både velgørenhed og hjælp fra familie og venner samt dækningsgraden i forhold til forsikringer i forbindelse med ulykker, arbejdsløshed mv.

Delmål 1.a: Mobilisér ressourcer for at afskaffe fattigdom

Delmålet har fokus på mobilisering af ressourcer til fattigdomsbekæmpelse i udviklingslandene. FN-indikatorerne fokuserer derfor på allokerede midler til fattigdomsbekæmpelse, offentlige udgifter til kerneydelser (undervisning, sundhed og social beskyttelse) og midler afsat til fattigdomsprogrammer.

Fokusområderne i diskussionerne har omhandlet både offentlig udviklingsbistand og private bidrag til fattigdomsbekæmpelse gennem donationer.

Delmål 1.b: Skab politiske rammer, der gavner fattige af begge køn

FN-indikatoren fokuserer på offentlige midler målrettet sektorer, der tilgodeser kvinder, fattige og udsatte grupper. For delmål 1.b er der ikke i forbindelse med dette projekt identificeret supplerende fokusområder og derfor heller ikke supplerende indikatorer til FN's globalt gældende indikator.

Supplerende indikatorer til verdensmål 1

Med afsæt i delmålenes danske fokusområder foreslås nedenstående liste over supplerende indikatorer under verdensmål 1.

Tabel 2. Liste over foreslåede supplerende indikatorer under verdensmål 1

Delmål	Supplerende indikator
1.1. Afskaf fattigdom	1.1.i. Antal hjemløse i Danmark.
1.2. Halver generel fattigdom	1.2.i. Andel personer under den nominale danske fattigdomsgrænse, som er fastsat som en disponibel indkomst på under 50 procent af medianindkomsten på 2015-niveau.
	1.2.ii. Andel personer med materielle afsavn.
	1.2.iii. Andel personer i relativ fattigdom, opgjort på relevante undergrupper.
	1.2.iv. Forventninger til fremtidig økonomisk situation (blandt lavindkomstp personer). <i>Indikatoren opgøres på køn og aldersinterval.</i>
1.3. Indfør sociale sikkerhedsnet	1.3.i. Andel personer på længerevarende offentlig forsørgelse.
	1.3.ii. Relativ fattigdom blandt personer på overførselsindkomst.
1.4. Giv lige rettigheder til ejerskab	1.4.i. Andel personer registreret i RKI.
	1.4.ii. Andel personer, der ejer ejendom.
1.5. Opbyg modstandsdygtighed mod katastrofer	1.5.i. Andel personer, der er medlem af en a-kasse.
1.a. Mobilisér ressourcer for at afskaffe fattigdom	N/A
1.b. Skab politiske rammer, der gavner fattige af begge køn	N/A

Delmål 1.1.

Afskaf ekstrem fattigdom

Indikator 1.1.i. Antal hjemløse i Danmark

Det samlede antal hjemløse har generelt været stigende siden 2009. Selvom antallet af mindreårige hjemløse er faldet markant, er antallet af udenlandske hjemløse stigende.

Begrundelse for indikator

Verdensbankens officielle grænse for ekstrem fattigdom er sat ved USD 1,25 om dagen, svarende til omkring DKK 9,00 eller DKK 3.300 om året til forbrug. Forekomsten af ekstrem fattigdom vurderes i Danmark at være meget sjælden. Desuden er denne nominale grænse ikke retvisende i forhold til det danske prisniveau eller forventninger til levestandard.

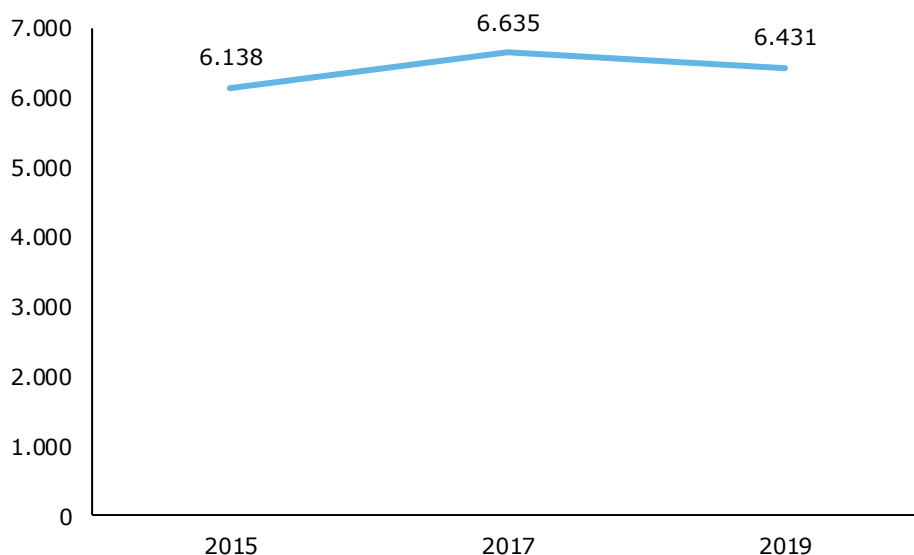
Enkelte befolkningsgrupper vurderes dog at leve i det, der i et dansk perspektiv kan betegnes som ekstrem fattigdom. Dette gælder især for hjemløse, som derfor er fokus for den foreslåede supplerende indikator.

Operationalisering

Den supplerende indikator baseres på VIVE's hjemløsetælling, som består af indrapporteringer fra sociale tilbud og lokale myndigheder. Indikatoren opgøres på aldersgruppe, køn og nationalitet (Danmark, grønlandsk baggrund, øvrige nordiske lande, øvrige EU-lande, øvrige Europa, Mellemøsten, Afrika og andet).

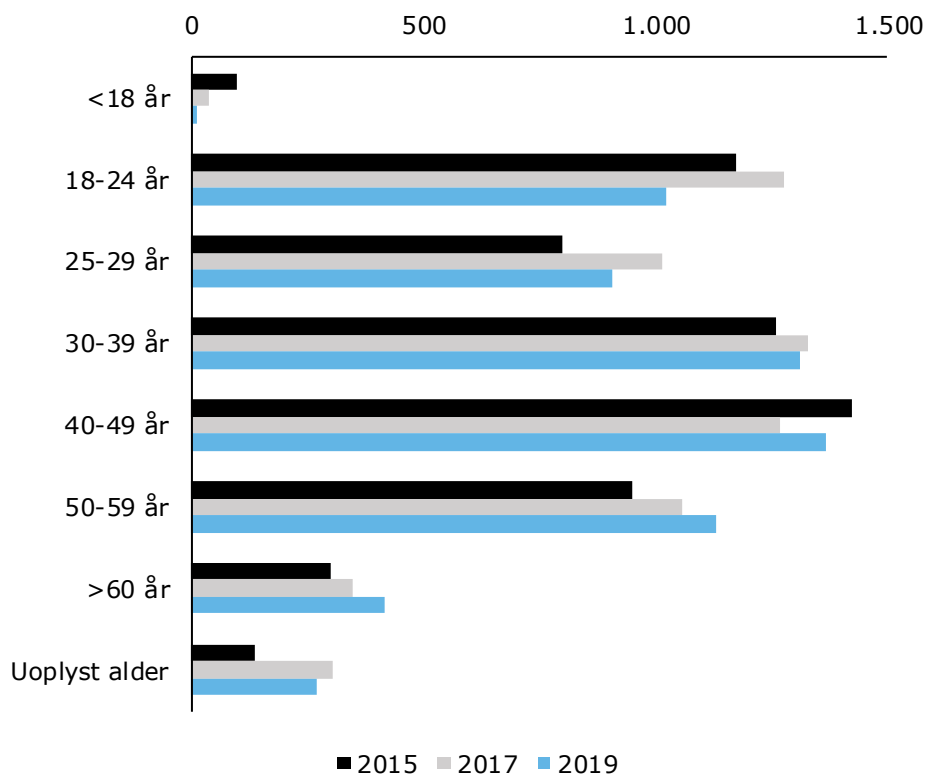
Baseline

Figur 1. Hjemløse i Danmark pr. år (antal)

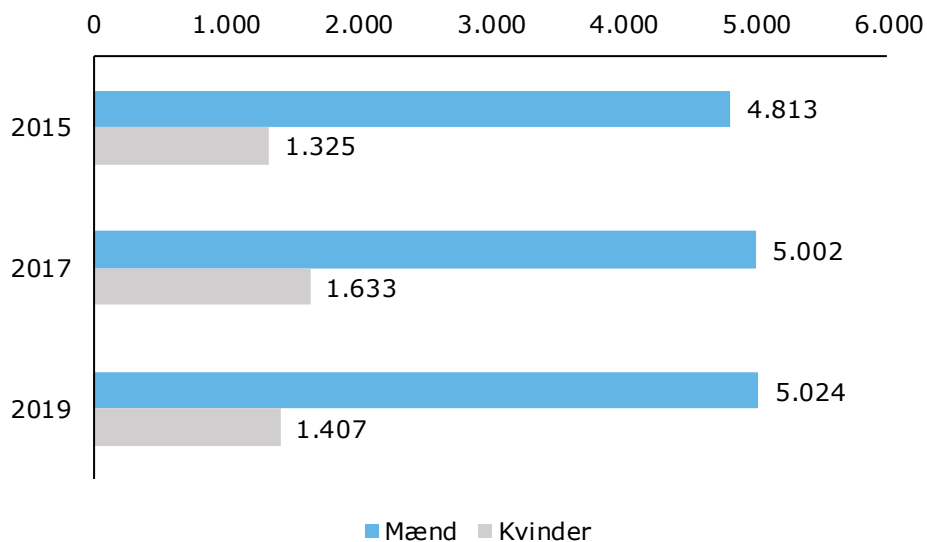
Note. Grafen viser udviklingen i antal hjemløse i Danmark. **Kilde.** Hjemløshed i Danmark (VIVE, 2015-2019).

Figur 2. Hjemløse i Danmark fordelt på alder (antal)

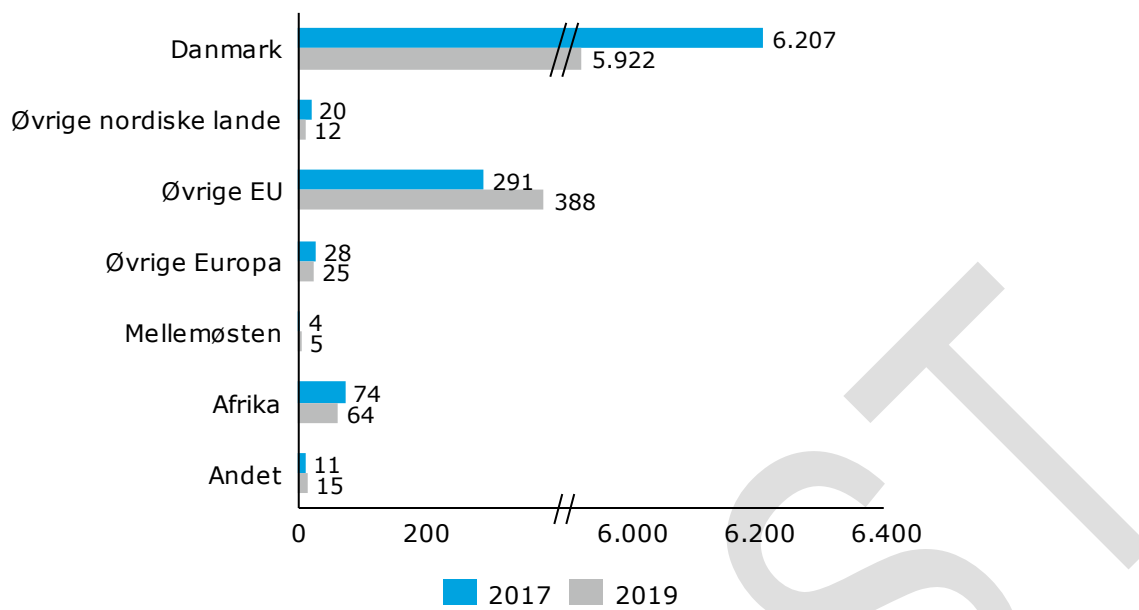
Note. Figuren viser fordelingen i aldersgrupper blandt hjemløse. **Kilde.** Hjemløshed i Danmark (VIVE, 2015-2019).

Figur 3. Hjemløse i Danmark fordelt på køn (antal)

Note. Figuren viser udviklingen i antal hjemløse på baggrund af køn. **Kilde.** Hjemløshed i Danmark (VIVE, 2015-2019).

Figur 4. Hjemløse i Danmark fordelt på nationalitet (antal)

Note. Figuren viser udviklingen i antal hjemløse på baggrund af nationalitet. VIVE offentliggør ikke antallet af øvrige nationaliteter før 2017. Bemærk at søjlerne for Danmark er brudt **Kilde.** Hjemløshed i Danmark (VIVE, 2015-2019).

Delmål 1.2.

Halver generel fattigdom

Indikator 1.2.i. Andel personer under nominal fattigdomsgrænse

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren omhandler andelen personer i relativ fattigdom efter nationalt-definerede fattigdomsgrænser. I Danmark anvendes ækvivaleret disponibel indkomst på under 50 procent af medianindkomsten som grænse. Beløbsgrænse vil derfor variere over tid afhængig af indkomstfordelingen i Danmark.

Denne foreslåede indikator supplerer dette ved at anvende en nominal indkomstgrænse defineret ved 2015-niveauet for den relative fattigdomsgrænse. Hermed sikres sammenlignelighed over tid i forhold til det nominale beløb.

Operationalisering

Beregningen følger Danmarks Statistiks beregning af relativ fattigdom baseret på 50 procent af medianindkomsten. Der anvendes disponibel indkomst ækvivaleret i forhold til familietypen (hvor første voksen har vægten 1, anden voksen og/eller et barn over 14 år har vægten 0,5, og et barn under 14 år har vægten 0,3).

Beløbet beregnes ud fra niveauet i 2015. Dette prisreguleres for beregninger for de efterfølgende år ved forbrugerprisindekset.

Den supplerende indikator baseres på en gennemsnitlig indkomst over de seneste tre år.

Den supplerende indikator opgøres på alder, beskæftigelsesstatus/ydelsesgruppe, opholdsgrundlag og forældres højeste uddannelsesniveau.

Baseline

Afventer data.

Indikator 1.2.ii. Andel personer med materielle afsavn

Begrundelse for indikator

Måling af materielle afsavn er et supplement til de øvrige fattigdomsindikatorer, der alene er baseret på indkomst- og formueniveau. Indikatoren er baseret på adgang til en række materielle goder og ydelser samt sociale aktiviteter, som er gode indikationer på en økonomisk tryk levestandard. En naturlig svaghed ved denne type indikator er, at der ikke tages højde for personlige økonomiske prioriteringer. Omvendt danner indikatoren et mere håndfast og konkret billede fattigdom ved at fokusere på konkrete afsavn.

Operationalisering

Indikatoren er baseret på Eurostats årlige levestandardsundersøgelse, *Survey on Income and Living Conditions (SILC)*, som derfor muliggør sammenligninger både over tid og på tværs af EU-landene. I undersøgelsen spørges respondenterne til en række konkrete afsavn.

Andel af befolkningen (minimum 16 år), der på grund af økonomiske årsager har nedenstående materielle afsavn:

- Mulighed for at udskifte slidt tøj
- Har mindst to par sko, som passer (inklusive vintersko)
- Har mulighed for at gå ud med familie og/eller venner for at spise eller drikke mindst en gang om måneden
- Har regelmæssige fritidsaktiviteter, for eksempel biograf, koncert, træning eller deltagelse i organisationer eller foreninger
- Har mulighed for at bruge lidt penge på sig selv mindst en gang om ugen. Det kan være penge til et blad, en lille gave, noget godt at spise eller lignende
- Har adgang til internettet
- Har indenfor det seneste år fravalgt at gå til tandlæge af primært økonomiske årsager
- Har indenfor det seneste år fravalgt medicinsk undersøgelse eller behandling af primært økonomiske årsager
- Husholdningen disponerer ikke over et tv af økonomiske årsager
- Husholdningen disponerer ikke over en pc af økonomiske årsager
- Husholdningen disponerer ikke over en vaskemaskine af økonomiske årsager
- Husholdningen disponerer ikke over en privatbil af økonomiske årsager
- Husholdningen har ikke mulighed for at håndtere en uforudset udgift på DKK 10.000.

Indikatoren opgøres for hvert enkelt af de ovenstående afsavn og kan også opgøres på baggrund af alder og køn.

Baseline

Afventer data.

Indikator 1.2.iii. Andel personer i relativ fattigdom, opgjort på relevante undergrupper

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren for relativ fattigdom er baseret på ækvivaleret disponibel husstandsindkomst i forhold til medianen. Indikatoren giver et enkelt billede af andelen af personer, der lever for meget begrænsede økonomiske midler. Samtidig er indikatoren sammenlignelig over tid og på tværs af landegrænser.

En række underopdelinger af indikatoren kan give et mere nuanceret billede af den relative fattigdom i en dansk kontekst. Dette inkluderer for det første en opgørelse på flere indkomstniveauer for i højere grad at belyse den økonomiske situation for personer lige under eller over den relative fattigdomsgrænse. For det andet kan indikatoren opdeles i undergrupper efter alder, beskæftigelsesstatus/ydelsesgruppe og opholdsgrundlag for at tegne et mere præcist billede af, hvilke personer der oplever relativ fattigdom. For det tredje kan indikatoren opgøres på forældrenes højeste uddannelsesniveau for at belyse den sociale mobilitet. Endelig kan varigheden af personernes relative fattigdom belyse mobiliteten ind og ud af relativ fattigdom.

Operationalisering

Andel personer, der lever i relativ fattigdom. Indikatoren opgøres for flere indkomstniveauer (under 45, under 50, under 55 og under 60 procent af medianniveauet).

Beregningen følger Danmarks Statistiks beregning af relativ fattigdom. Danmarks Statistiks beregning af relativ fattigdom inkluderer ikke familier med en formue over fattigdomsgrænser og heller ikke familier med en studerende som hovedforsørger. Familier med studerende som hovedforsørger inkluderes ikke, fordi studie betragtes som en midlertidig tilstand, der følges af forventning af en efterfølgende højere indkomst.

Der anvendes disponibel indkomst ækvivaleret i forhold til familietyper (hvor første voksen har vægten 1, anden voksen og/eller et barn over 14 år har vægten 0,5, og et barn under 14 år har vægten 0,3).

Den supplerende indikator baseres på en gennemsnitlig indtægt over de seneste 3 år.

Den supplerende indikator opgøres på alder beskæftigelsesstatus/ydelsesgruppe, opholdsgrundlag og forældres højeste uddannelsesniveau.

Den supplerende indikator angiver ligeledes mobiliteten ind og ud af relativ fattigdom, opgjort som andelen af personer i indkomstgruppen, der ligeledes var i gruppen i det foregående år.

Indikatoren kan beregnes ved Danmarks Statistiks indkomstregister kombineret med diverse registre for arbejdsmarkedsstatus og befolkningskarakteristik.

Baseline

Afventer data.

Indikator 1.2.iv. Forventninger til fremtidig økonomisk situation (blandt lavindkomstp personer)

Begrundelse for indikator

FN-indikatorerne fokuserer på de faktuelle forekomster af fattigdom. Den foreslåede supplerende indikator 1.2.iv fokuserer omvendt på den mere subjektive grad af optimisme omkring en forbedret økonomisk situation blandt personer i lavindkomsthusstande.

Den supplerende indikator baseres på ét spørgsmål fra Danmarks Statistiks forbrugertillidsundersøgelse, der omhandler forventninger til familiens fremtidige økonomiske situation. Indikatoren fokuserer på personer under den relative fattigdomsgrænse.

Operationalisering

Procentvis fordeling i besvarelser af spørgsmålet: "Hvordan tror du, familiens økonomiske situation vil være om et år sammenlignet med i dag?" (fra forbrugertillidsundersøgelsen).

Svarmulighederne er opgjort som et tal mellem -100 og 100 svarende til:

- Meget bedre (100)
- Lidt bedre (50)
- Uændret (0)
- Lidt dårligere (-50)
- Meget dårligere (-100)).

Den supplerende indikator opgøres på svarintervaller mellem grænseværdierne -50, 0, 50 og 100.

Den supplerende indikator opgøres for lavindkomstp personer (disponibel indkomst under 50 procent af medianniveauet, eksklusive studerende).

Den supplerende indikator opgøres på køn og aldersinterval.

Baseline

Afventer data.

Delmål 1.3.

Indfør sociale sikkerhedsnet

Indikator 1.3.i. Andel af befolkning i den arbejdsdygtige alder på offentlig forsørgelse

Begrundelse for indikator

Den supplerende indikator beskriver omfanget af personer, der aldersmæssigt kunne forventes at være i arbejde, men som grundet reduceret arbejdsevne eller arbejdsløshed modtager offentlig forsørgelse.

For visse ydelser vil indikatoren delvis være et udtryk for adgangen til sociale sikringsydelser. For andre ydelser beskriver indikatoren i højere grad adgangen til arbejdsmarkedet. Gennem opgørelsen på alder og køn viser indikatoren ligeledes, hvorvidt adgangen til arbejdsmarkedet er ulige blandt bestemte befolkningssegmenter.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres som andel personer i alderen 16-64 år på henholdsvis offentlig forsørgelse og i selvforsørgelse.

Indikatoren opgøres på ydelsestype:

- I alt eksklusive SU-modtagere
- Nettoledige i alt (dagpenge, kontanthjælp)
- Feriedagpenge
- Vejledning og opkvalificering
- Støttet beskæftigelse (virksomhedspraktik, nytteindsats, løntilskud, jobrotation, skånejob, fleksjob)
- Barseldagpenge
- Tilbagetrækning (førtidspension, efterløn, fleksydelse)
- Øvrige ydelsesmodtagere i alt (integrationsydelse, revalideringsydelse, sygedagpenge, ressourceforløb, jobafklaringsforløb)
- SU-modtagere
- Selvforsørgelse

Den supplerende indikator opgøres på køn og aldersinterval.

Den supplerende indikator udarbejdes ved Danmarks Statistiks ydelsesregister (DREA).

Baseline

Afventer data.

Indikator 1.3.ii. Andel personer i længerevarende offentlig forsørgelse

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren beskriver dækningsgraden af sociale sikringsydelser. Et centralt formål med den danske beskæftigelsesindsats er dog, at modtagerne opnår beskæftigelse eller fastholdes i beskæftigelse. På den baggrund er fastholdelsen på offentlig forsørgelse en vigtig indikator for, i hvilken grad den danske beskæftigelsesindsats lykkes.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres som andel personer (20-64 år), der har modtaget ydelse ved ledighed i minimum 80 procent af ugerne i det eller de seneste 1, 3, 5 og 10 år.

Ydelser ved ledighed omfatter arbejdsløshedsdagpenge, kontanthjælp og uddannelseshjælp, ressourceforløb og integrationsydelse.

Den supplerende indikator udarbejdes ved Danmarks Statistiks ydelsesregister (DREA).

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Indikator 1.3.iii. Relativ fattigdom blandt personer på overførselsindkomst

Begrundelse for indikator

Et element af delmålet er, at de sociale sikringsydelser skal tilpasses det nationale niveau. En indikator for dette er i hvilken grad, det fastsatte ydelsesniveau er tilstrækkeligt til at opretholde en levestandard, der opfylder samfundets normer.

Den foreslåede indikator udtrykker derfor, i hvilket omfang modtagere af offentlig forsørgelse lever i relativ fattigdom.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres som andel personer (minimum 18 år) på offentlig overførselsindkomst, der lever i relativ fattigdom.

Beregningen følger Danmarks Statistiks beregning af relativ fattigdom baseret på 50 procent af medianen. Familier med en formue over lavindkomstgrænsen samt familier med en studerende som hovedforsørger ekskluderes, da studie betragtes som en midlertidig tilstand, der følges af en forventning af en højere indkomst. Der anvendes disponibel indkomst ækvivaleret i forhold til familietyper (hvor første voksen har vægten 1, anden voksen og/eller et barn over 14 år har vægten 0,5, og et barn under 14 år har vægten 0,3).

Den supplerende indikator opgøres på ydelsestype:

- Folkepension
- Førtidspension
- Støttet beskæftigelse
- Dagpenge
- Sygedagpenge
- Efterløn
- Vejledning og opkvalificering
- Ressourceforløb
- Jobafklaringsforløb
- Ledighedsydelse
- Integrationsydelse
- Fleksydelse
- Øvrig revalideringsydelse

Den supplerende indikator udarbejdes ved Danmarks Statistiks indkomstregister kombineret med registre over arbejdsmarkedstilknytning.

Baseline

Afventer data.

Delmål 1.4.

Giv lige rettigheder til ejerskab

Indikator 1.4.i. Andel personer registreret i RKI

Begrundelse for indikator

Ribers Kredit Information er et register over dårlige betalere. En person kan registreres i RKI's åbne register ved manglende betaling af en eller flere regninger på minimum 1.000 kr. efter tre skriftlige rykkere. Registreringen er herefter gældende i fem år.

En registrering som dårlig betaler i RKI medfører en række konsekvenser for adgangen til serviceydelser og finansielle tjenesteydelser, herunder banklån, konto- og kreditkort, telefonabonnement og køb på afbetaling.

Operationalisering

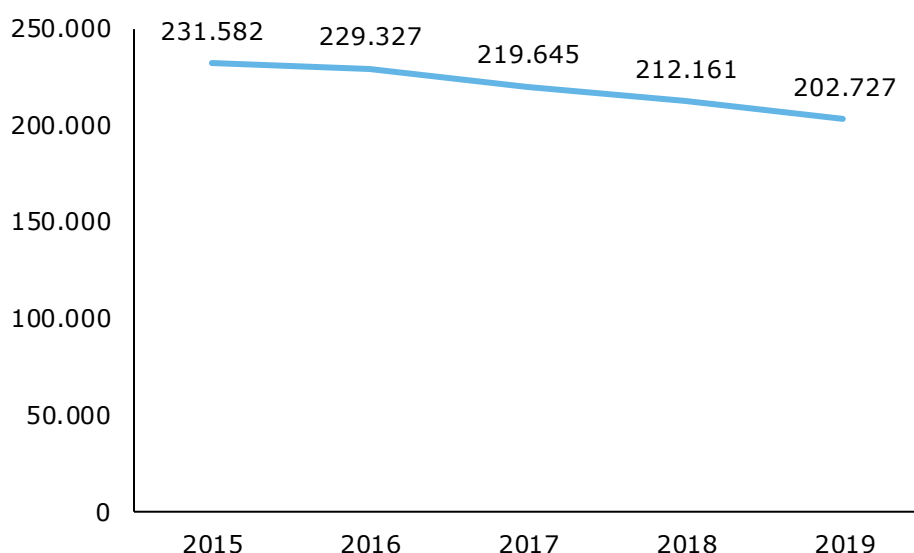
Den supplerende indikator operationaliseres som andelen af personer (minimum 18 år, bosiddende i Danmark), der er registreret i Ribers Kredit Informations åbne register over dårlige betalere. Indikatoren opgøres i januar hvert år.

Den supplerende indikator opgøres på aldersintervaller.

Den supplerende indikator opgøres på baggrund af data fra firmaet Experian, der ejer og administrerer RKI-registeret.

Baseline

Figur 5. Personer registreret i RKI-registeret (antal)

Note. Figuren viser antallet af personer registreret i Experians RKI-register over dårlige betalere. **Kilde.** Experians RKI-statistik.

Indikator 1.4.i. Andel af befolkningen, der ejer ejendom

Begrundelse for indikator

Delmålet handler i særdeleshed om rettigheden til at eje og kontrollere land og anden ejendom. I Danmark er denne rettighed formelt sikret i lovgivningen.

Den foreslåede indikator beskriver derfor den faktiske anvendelse af rettigheden i form af andelen af den voksne befolkning, der ejer.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres som andel personer (minimum 18 år), der ejer egen bolig.

Den supplerende indikator opgøres på alder.

Den supplerende indikator udarbejdes ved Danmarks Statistiks ejerregister.

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Delmål 1.5.

Opbyg modstandsdygtighed mod katastrofer

Indikator 1.5.i. Andel personer, der er medlem af en a-kasse

Begrundelse for indikator

Delmålet omhandler modstandsdygtighed overfor diverse chok af klimarelateret, økonomisk, social eller miljømæssig karakter. FN-indikatorerne under dette delmål beskriver især modstandsdygtigheden i form af nationale og lokale strategier for håndtering af katastroferisiko samt de faktiske menneskelige og økonomiske tab ved katastrofer.

Den foreslåede supplerende indikator fokuserer derimod på den personlige modstandsdygtighed overfor arbejdsløshed, som er et hyppigt forekommende og ofte betydningsfuldt chok for familiens privatøkonomi. Indikatoren fokuserer derfor på medlemskab af en a-kasse som en indikation på, i hvilken grad familien kan modstå dette økonomiske chok.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres som andel personer (18-64 år), der er medlem af en a-kasse.

Personer, der har forladt arbejdsmarkedet/er på en varig ydelse, ekskluderes fra opgørelsen.

Indikatoren opgøres på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Delmål 1.a.

Mobilisér ressourcer for at afskaffe fattigdom

For delmål 1.a er der ikke identificeret indikatorer til supplerung af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

Delmål 1.b.

Skab politiske rammer, der gavner fattige af begge køn

For delmål 1.b er der ikke identificeret indikatorer til supplerende af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

2 Stop sult

MÅL 2 STOP SULT

Vi skal stoppe sult, opnå fødevarsikkerhed og forbedre ernæring samt fremme bæredygtigt landbrug.

Stop sult i et globalt perspektiv

FN's andet verdensmål sætter fokus på at stoppe sult og opnå bæredygtighed i verdens fødevarerproduktion i 2030. Derfor handler mål 2 også om, at alle skal have tilstrækkelig og bedre ernæring på tværs af verdens lande. Kort sagt skal alle former for sult og fejlernæring afskaffes.

Samtidig er bæredygtigt landbrug et centralt nøgleord i verdensmål 2, da verdens fødevarerproduktion skal være både miljømæssigt, socialt og økonomisk bæredygtig - også i det lange løb. Derfor indebærer målet at 1) forbedre livsgrundlag og kapacitet i små landbrug, 2) sikre lige adgang til jord, teknologi og markeder og 3) skabe grønne landbrugspraksisser samt klimatilpasse og værne om naturen og dyrelivet i og omkring landbruget.

Verdensmål 2 er delt op i otte delmål, hvis definitioner fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Delmål under verdensmål 2

	<p>Delmål 2.1. Giv alle adgang til sikker og næringsrig mad Inden 2030 skal sult være udryddet, og alle mennesker - især de fattige og de mest sårbare, herunder småbørn, - skal sikres adgang til sikker, ernæringsrig og tilstrækkelig mad hele året rundt.</p>
	<p>Delmål 2.2. Stop alle former for fejlernæring Inden 2030 skal alle former for fejlernæring udryddes, herunder skal de internationalt aftalte delmål for væksthæmmede og afmagrede børn under 5 år nås inden 2025, og ernæringsbehovet hos unge piger, gravide og ammende kvinder samt ældre mennesker skal håndteres.</p>
	<p>Delmål 2.3. Små fødevarerproducenter skal producere det dobbelte Inden 2030 skal landbrugsproduktiviteten og indkomsterne for små-skala fødevarerproducenter fordobles, særligt for kvinder, oprindelige folk, familielandbrug, husdyrbrug og fiskere, herunder gennem sikret og lige adgang til jord, andre produktionsressourcer og tilførsler, viden, finansielle tjenester, markeder og muligheder for værditilvækst, samt beskæftigelse uden for landbruget.</p>
	<p>Delmål 2.4. Gør fødevarerproduktionen mere bæredygtig Inden 2030 skal der sikres bæredygtige fødevarerproduktionssystemer og implementeres modstandsdygtige landbrugspraksisser, som øger produktivitet og produktion, medvirker til at bevare økosystemer, styrker kapaciteten for tilpasning til klimaforandringer, ekstreme vejrforhold, tørke, oversvømmelser og andre katastrofer, og som fremskynder forbedring af land og jordkvalitet.</p>

Delmål 2.5. Bevar den genetiske mangfoldighed i fødevarerproduktionen

Inden 2020 skal den genetiske diversitet bevares for såsæd, opdyrkede planter, landbrugsopdræt og husdyr, samt deres relaterede vilde arter, herunder gennem fornuftigt forvaltet og diversificerede såsæd- og plantebanker på nationalt, regionalt og internationalt niveau, og der skal fremmes adgang til, samt retfærdig fordeling af goderne ved udnyttelse af de generiske ressourcer og den associerede traditionelle viden, som internationalt aftalt.

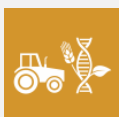
Delmål 2.a. Investér i landbrugets infrastruktur og teknologi

Investeringer skal øges, bl.a. gennem forbedret internationalt samarbejde, i landdistrikternes infrastruktur, i landbrugsforskning og konsulenttjenester, i teknologiudvikling samt i genbanker for planter og husdyr, for at forbedre landbrugets produktivitetsskapacitet i udviklingslande, især i de mindst udviklede lande.

Delmål 2.b. Handelsbarriere og markedsforvridninger i landbruget skal forhindres

Handelsbarrierer og forvridninger i de globale landbrugsmarkeder skal fjernes og forebygges, herunder via parallel afskaffelse af alle former for eksportstøtte til landbruget og alle eksportforanstaltninger med tilsvarende effekt, i overensstemmelse med mandatet fra Doha-udviklingsrunden.

Delmål 2.c. Gør fødevarermarkeder mere stabile og giv adgang til information

Der skal vedtages tiltag, der skal sikre, at fødevarermarkederne og de heraf afledte markeder fungerer ordentligt, og som er med til at sikre rettidig adgang til markedsinformationer, herunder fødevarerlagre, for derved at hjælpe med at begrænse ekstreme udsving i fødevarerpriserne.

Stop sult i et dansk perspektiv

Næsten 60 procent af Danmarks areal er opdyrket og anvendes til fødevarerproduktion¹. Derfor er en miljøvenlig og ressourceeffektiv produktion samt dyrevelfærd og fødevarerikkerhed vigtige mål i Danmark. Nedenfor præsenteres en række fokusområder, som er blevet identificeret igennem projektets inddragelsesaktiviteter. Områderne er fordelt på verdensmålets otte delmål.

Delmål 2.1: Giv alle adgang til sikker og næringsrig mad

Delmålet handler om at udrydde sult samt at sikre adgang til sikker, næringsrig og tilstrækkelig mad til alle. FN's eksisterende indikatorer måler konkret på 1) udbredelse af underernæring og 2) udbredelse af moderat eller alvorlig fødevarerikkerhed hos befolkningen. I en dansk kontekst har der gennem inddragelsesaktiviteterne især været fokus på at supplere FN's indikatorer med et fokus på adgang til næringsrig mad hos den danske befolkning.

Delmål 2.2: Stop alle former for fejlnæring

Delmålet handler om at udrydde alle former for fejlnæring. FN's indikatorer måler konkret på fejlnæring i forhold til 1) udbredelsen af væksthæmning (højde i forhold til alder) og 2) fejlnæring for børn under 5 år.

I en dansk kontekst har der i debatterne særligt været fokus på at uddybe det eksisterende fokus på fejlnæring. Fejlnæring er ikke kun begrænset til børn under 5 år, også unge, voksne og ældre er relevant befolkningsgrupper at belyse. Herudover har der været særligt fokus på overvægt samt usunde kostvaner, som specifikke ernæringsudfordringer i en dansk kontekst.

Delmål 2.3: Små fødevarerproducenter skal producere det dobbelte

Delmålet handler om at styrke produktiviteten og indkomstniveauet samt sikre lige adgang til jord, viden, bankydelse og teknologi, især for små landbrugsproducenter. De to FN-indikatorer måler på 1)

¹ Det Generelle Landbrugsregister, Danmark Statistik (2017).

produktionsvolumen per arbejdsenhed i forhold til bedriftsstørrelser inden for landbrug/husdyrbrug/skovbrug og 2) gennemsnitlig indkomst for små fødevarereproducenter fordelt på køn og status.

I relation til delmål 2.3 er der især to fokusområder, der har været diskuteret. Det første område centrerer sig om små landbrugs økonomiske bæredygtighed og andel ud af Danmarks landbrugsbedrifter mens det andet område omhandler unges adgang til landbrugsjord dvs. unges mulighed for at starte nye landbrug.

Delmål 2.4: Gør fødevarereproduktionen mere bæredygtig

Delmålet handler om at gøre fødevarereproduktionen mere bæredygtig i alle lande. FN's indikatorer fokuserer på andelen af landbrugsområder der udgør produktive og bæredygtige landbrug.

Bæredygtighed i fødevarerehvervet er komplekst og hvad der udgør produktiv og bæredygtig landbrugspraksis i FN-regi er i øjeblikket hverken klart eller veldefineret. De identificerede supplerende danske fokusområder handler derfor primært om forskellige måder at forstå bæredygtig landbrug på, og – i tillæg hertil – miljørigtigt landbrug, der forbedre land, jordkvalitet og sikre tilstrækkelig dyrevelfærd. Konkret har diskussionerne haft fokus på landbrugets drivhusgas-, fosfor-, kvælstof-, og ammoniakudledning, dyrkningsmetoder såsom økologi, pløjefri og pesticidfri landbrug samt arealfordelingen i landbruget efter anvendelsestype fx menneske føde eller dyrefoder.

Delmål 2.5: Bevar den genetiske mangfoldighed i fødevarereproduktionen

Delmålet handler om at bevare den genetiske mangfoldighed af frø, kulturplanter og husdyr i landbruget samt deres beslægtede vilde arter. FN's indikatorer måler på 1) antal plante- og dyregenetiske ressourcer til brug for fødevarer og landbrug sikret i enten mellemlange eller langvarige bevarelsesfaciliteter og 2) andel lokale racer, der er klassificeret som værende i fare, ikke i fare eller på et ukendt niveau af fare for udryddelse.

I relation til delmål 2.3 har diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne især handlet om delmålets fokus på fri og lige adgang til udnyttelse af genressourcer. Herudover er Danmarks økonomiske bidrag til bevaring af genetisk mangfoldighed, for eksempel ved måling af offentlig støtte til genbanker mv., blevet diskuteret under inddragelsesaktiviteterne.

Delmål 2.a: Investér i landbrugets infrastruktur og teknologi

Delmålet har fokus på mobilisering af ressourcer til landbrugssektoren i udviklingslandene. FN-indikatorerne fokuserer derfor på offentlige udgifter til landbruget og allerede eksisterende offentlig finansiering (herunder officiel udviklingsbistand mv.) til landbrugssektoren i udviklingslandene.

Udover at bekræfte det eksisterende fokus på at mobilisere ressourcer til udviklingslande har diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne især haft fokus på landbrugsforskning og udvikling. Her er landbrugsforskning og udvikling italesat som en løftestang til et mere bæredygtig landbrug i Danmark såvel som i udviklingslande.

Delmål 2.b: Handelsbarriere og markedsforvriddinger i landbruget skal forhindres

Delmålet har fokus på at forebygge og rette op på handelsbarrierer og markedsforvriddinger i landbruget. FN's indikator måler på eksportstøtte til landbruget.

I en dansk kontekst har debatterne primært bekræftet FN's eksisterende fokus på handelsbarrierer i landbruget.

Delmål 2.c: Gør fødevaremarkeder mere stabile og giv adgang til information

Delmålet handler om skabe stabile og velfungerende fødevaremarkeder. FN's indikator måler på anomalier i fødevarerpriser.

For delmål 2.c er der ikke i forbindelse med dette projekt identificeret supplerende fokusområder eller indikatorer til FN's globalt gældende indikator.

Supplerende indikatorer under verdensmål 2

Med afsæt i delmålenes danske fokusområder foreslås nedenstående liste i tabel 3 over supplerende indikatorer under verdensmål 2.

Tabel 4. Liste over foreslåede supplerende indikatorer under verdensmål 2

Delmål	Supplerende indikatorer
2.1: Giv alle adgang til sikker og næringsrig mad	2.1.i. Andel personer, der ikke har råd til proteinrig kost
2.2: Stop alle former for fejlernæring	2.2.i. Andel voksne og ældre, der er under- og overvægtige
	2.2.ii. Andel børn og unge i skolealderen, der er under- og overvægtige
	2.2.iii. Andel personer, der har henholdsvis sunde og usunde kostvaner
2.3: Små fødevareproducenter skal producere det dobbelte	2.3.i. Afkastningsgrad for små landbrugsbedrifter
	2.3.ii. Andel landbrugsbedrifter, der er små landbrug
	2.3.iii. Unges adgang til landbrugsjord
2.4: Gør fødevareproduktionen mere bæredygtig	2.4.i. Udvikling i produktion og miljøbelastning, herunder drivhusgas-udledninger
	2.4.ii. Arealfordeling i landbruget efter anvendelsestype
	2.4.iii. Dyrets velfærd i landbruget
	2.4.iv. Antibiotikabrug i landbrugsproduktionen
	2.4.v. Anvendelse af forskellige dyrkningsmetoder
2.5: Bevar den genetiske mangfoldighed i fødevareproduktionen	2.5.i. Fri og lige adgang til udnyttelse af genressourcer
2.a: Investér i landbrugets infrastruktur og teknologi	N/A
2.b: Handelsbarriere og markedsforvriddninger i landbruget skal forhindres	N/A
2.c: Gør fødevaremarkeder mere stabile, og giv adgang til information	N/A

Delmål 2.1.

Giv alle adgang til sikker og næringsrig mad

Indikator 2.1.i. Andel personer, der ikke har råd til proteinrig kost

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at udrydde sult og give alle adgang til ernæringsrig og tilstrækkelig mad. FN's eksisterende indikatorer måler på 1) udbredelse af underernæring og 2) fødevarer sikkerhed.

Her foreslås en supplerende indikator, der måler på personers mulighed for at opnå tilstrækkelig næringsrig kost; ved en øgning i indkomst opleves for lavindkomst familier oftest en substituering af karbohydrat med en mere proteinrig kost. Adgangen til protein er derfor en brugbar proxy i forhold til en persons mulighed for at opnå tilstrækkelig næringsrig kost.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres som andelen af personer (minimum 16 år), der angiver ikke at have råd til kød, kylling, fisk eller et tilsvarende vegetarisk alternativt hver anden dag.

Den supplerende indikator baseres på de årlige SILC-undersøgelser fra Eurostat.

Baseline

Afventer data.

Delmål 2.2.

Stop alle former for fejlnæring

Indikator 2.2.i. Andel voksne og ældre, der er under- og overvægtige

Halvdelen af den danske befolkning er overvægtig. Andelen er højere for mænd end for kvinder.

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at reducere fejlnæring. FN's eksisterende indikatorer måler på udbredelse af 1) væksthæmning og 2) fejlnæring for børn under 5 år. Den foreslåede indikator supplerer FN's eksisterende indikatorer ved at fokusere på udviklingen i under- og overvægt i den voksne andel af befolkningen. Den supplerende indikator er relevant fordi under- og overvægt er et problem på tværs af aldersgrupper også den voksne del af befolkningen.

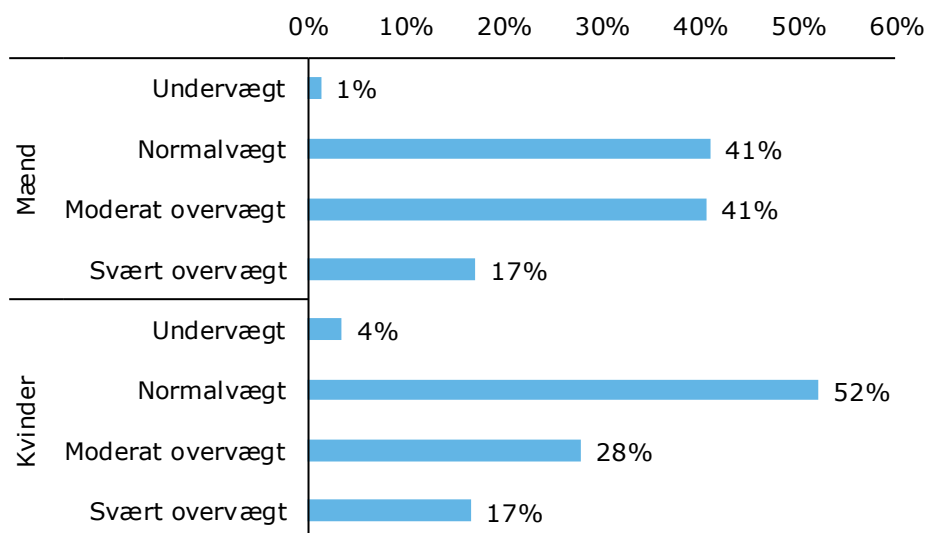
Operationalisering

Den supplerende indikator opgøres som andelen af befolkningen, der er 1) undervægtig, 2) normalvægtig, 3) moderat overvægtig og 4) svær overvægtig. Indikatoren opgøres med afsæt i indberetning til Den Nationale Sundhedsprofil.

Indikatoren opgøres på køn.

Baseline

Figur 6. Vægtgrupper fordelt på køn (pct.)

Note. Figuren viser fordelingen i vægtgrupper fordelt på køn. Opgørelsen er survey-baseret og baseret på et repræsentativt udsnit af den danske befolkning over 16 år. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil 2017 (Sundhedsstyrelsen).

Indikator 2.2.ii. Andel børn og unge, der er under- og overvægtige

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at reducere fejlnæring. FN's eksisterende indikatorer måler på udbredelse af 1) væksthæmning og 2) fejlnæring for børn under 5 år. Den foreslåede indikator supplerer FN's eksisterende indikatorer ved at fokusere på udviklingen i under- og overvægt blandt børn i skolealderen. Indikatoren er relevant fordi den belyser fejlnæring blandt børn og unge.

Operationalisering

Den supplerende indikator opgøres som andelen af børn og unge, der er 1) undervægtige, 2) normalvægtige, 3) moderat overvægtige og 4) svær overvægtige. Indikatoren opgøres med afsæt i indberetning til Den Nationale Børnedatabase, sundhedsstyrelsen, ved indskoling, mellemskole og udskoling.

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Indikator 2.2.iii. Andel personer, der har henholdsvis sunde og usunde kostvaner

En af seks personer har et usundt kostmønster.

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at reducere fejlnæring. FN's eksisterende indikatorer måler på udbredelse af 1) væksthæmning og 2) fejlnæring for børn under 5 år. Den foreslåede indikator supplerer FN's eksisterende indikatorer ved at fokusere på udviklingen i kostvaner hos danskere over tid. Indikatoren er relevant fordi den nuancerer billedet af fejlnæring i Danmark ved at belyse kostvaner.

Operationalisering

Den supplerende indikator opgøres som andelen af personer, der har henholdsvis sunde og usunde kostvaner. Her anvendes en kostscore inden for kostkomponenterne: frugt, grønt, fisk og fedt. Indikatoren opgøres med afsæt i indberetning til Den Nationale Sundhedsprofil.

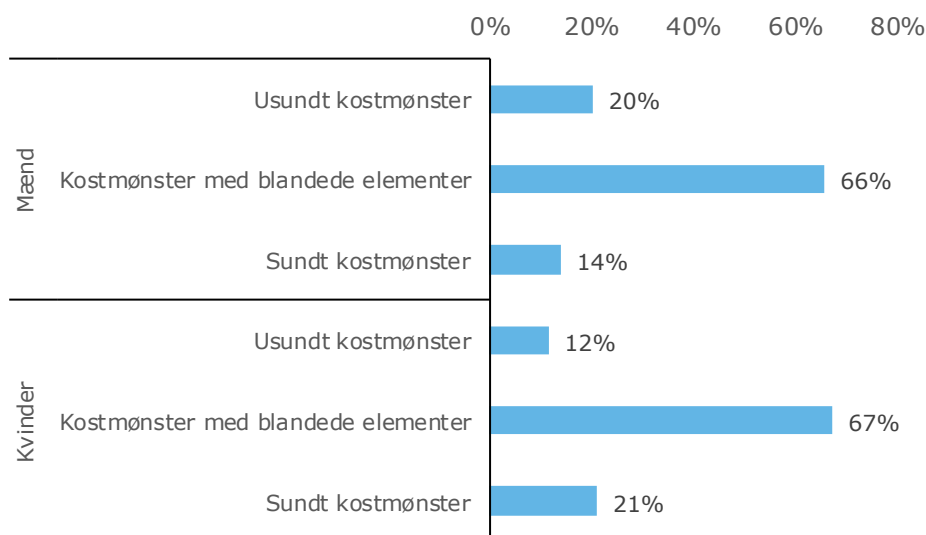
Kostmønster baseres på en række karakteristika.

- Sundt kostmønster: Generelt sunde kostvaner, typisk med et moderat til højt indtag af frugt, grønt og fisk, samt et lavt til moderat indtag af fedt.
- Kostmønster med blandede elementer: Generelt både sunde og usunde kostvaner, typisk med et lavt til moderat indtag af frugt, grønt og fisk, samt et moderat til højt indtag af fedt.
- Usundt kostmønster: Generelt meget usunde kostvaner, typisk med et lavt indtag af frugt, grønt og fisk, samt et højt indtag af fedt.

Indikatoren opgøres på køn.

Baseline

Figur 7. Danskernes kostmønstre fordelt på køn (pct.)

Note. Figuren viser fordelingen i kostmønstre fordelt på køn. Kategoriseringen er baseret på en række survey-spørgsmål med udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens kostråd. Opgørelsen er for personer over 16 år. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil 2017 (Sundhedsstyrelsen).

Delmål 2.3.

Fordobl produktiviteten for små fødevarerproducenter

Indikator 2.3.i. Afkastningsgrad for små landbrugsbedrifter

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at øge landbrugsproduktiviteten og indkomsterne hos små landbrug. FN's eksisterende indikatorer måler på 1) produktionsvolumen pr. arbejdsenhed og 2) gennemsnitlig indkomst for små fødevarerproducenter.

Den foreslåede supplerende indikator nuancerer delmålet's belysning af den økonomiske sundhed hos små landbrug ved at måle på små landbrugsbedrifters afkastningsgrad. Konkret beskriver afkastningsgraden landbrugets evne til at skabe overskud givet den investerede kapital. Her er det den økonomiske dimension af verdensmålene, der er i fokus, og indikatoren er et udtryk for den økonomiske bæredygtighed hos små landbrug i Danmark over tid.

Operationalisering

Beregningen for afkastningsgrad følger Danmark Statistiks formel, der anvendes i Regnskabsstatistik for jordbrug:

$$\text{Afkastningsgrad, procent} = \frac{\text{Primær drift + EU – støtte + nettoforpagtning + ejeraflønning}}{\text{landbrugsaktiver, ultimo}} \times 100$$

Den supplerende indikator opgøres for små landbrugsproducenter.

Baseline

Afventer data.

Indikator 2.3.ii. Andel landbrugsbedrifter, der er små landbrug

Der er en svag tendens mod flere større landbrug.

Begrundelse for indikator

Indikatoren supplerer FN's eksisterende indikatorer for produktivitet og indkomst med en måling af den faktiske andel af små landbrugsbedrifter i Danmark. Den supplerende indikator er relevant, fordi der gerne skal blive ved med at være plads til små landbrugsbedrifter i Danmark, og fordi små landbrug ofte har et andet og mere alsidigt landbrugsfokus end stordriftslandbrug.

Operationalisering

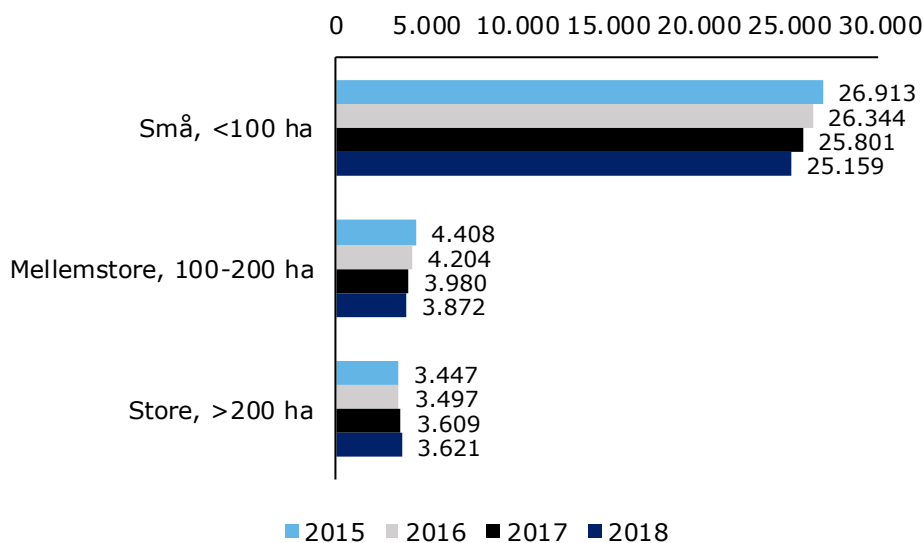
Den supplerende indikator operationaliseres som andel af landbrugsbedrifter, der er små landbrug. Landbrugsbedrifter opdeles efter størrelse målt i hektar land. Opgørelsen følger Danmark Statistiks Landbrugs- og gartneritælling, som opgøres årligt.

Bedrifterne kategoriseres som:

- Små (<100 hektar)
- Mellemstore (100-200 hektar)
- Store (>200 hektar)

Baseline

Figur 8. Landbrugsbedrifter fordelt efter størrelse (antal)

Note. Figuren viser det samlede antal landbrugsbedrifter opdelt efter arealets størrelse. **Kilde.** Registerdata (bdf11, Danmarks Statistik).

Indikator 2.3.iii. Unges adgang til landbrugsjord

Syv procent af danske landbrugsejere er under 40 år.

Begrundelse for indikator

I en dansk kontekst er unges adgang til landbrugsjord et af de udvalgte fokusområder. Derfor supplerer denne indikator FN's indikatorer for produktivitet og indkomst med et fokus på, hvor mange unge der har adgang til landbrugsjord.

Operationalisering

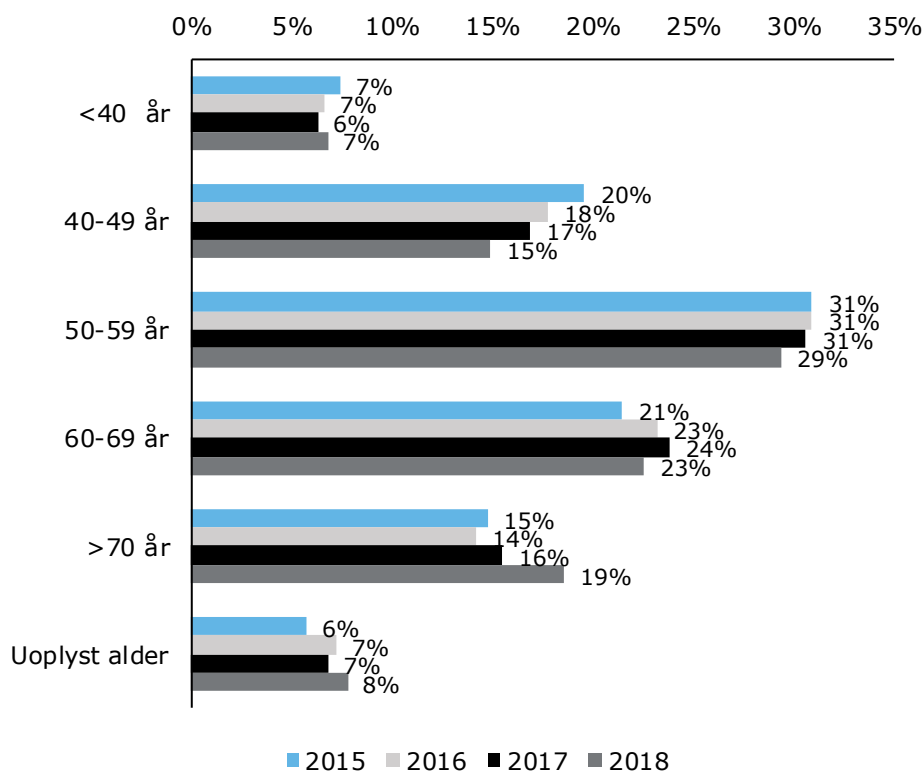
Den supplerende indikator operationaliseres som andel landbrugsbedrifter opdelt efter landmandens alder:

- Under 40 år
- 40-49 år
- 50-59 år
- 60-69 år
- 70 år og derover

Opgørelsen følger Danmark Statistiks Landbrugs- og gartneritælling, som opgøres årligt.

Baseline

Figur 9. Landbrugsbedrifter efter ejerens alder (pct.)

Note. Figuren viser fordelingen i ejere af landbrugsbedrifter efter alder. **Kilde.** Registerdata (bdf107, Danmarks Statistik).

Delmål 2.4.

Gør fødevarereproduktionen mere bæredygtig

Indikator 2.4.i. Udvikling i produktion og miljøbelastning i landbruget, herunder drivhusgas-udledninger

Begrundelse for indikator

En bæredygtig fødevarereproduktion er kendetegnet ved et landbrug, hvor der produceres effektivt og med en lav miljøbelastning. Derfor måler denne supplerende indikator på i alt seks delkomponenter, der tilsammen giver en indikation af udviklingen af landbrugets bæredygtighed i Danmark. Den supplerende indikator seks delkomponenter er:

- Produktion per arealenhed
- Udledning af drivhusgasser
- Kvælstofoverskud
- Kvælstof, diffus udledning
- Ammoniaktab
- Fosforoverskud.

Begrundelse for inklusion af delkomponenter:

- Produktion per arealenhed: måler udviklingen i ressourceeffektivitet indenfor landbrugets produktion
- Udledning af drivhusgasser: måler udviklingen i landbrugets bidrag til akkumulering af drivhusgasser i atmosfæren og derigennem klimaforandringer
- Udledning af kvælstof: måler udviklingen i landbrugets miljøbelastning i forhold til kystvand og grundvand
- Udledning af ammoniak: måler udviklingen i landbrugets miljøbelastning i forhold til biodiversitet
- Udledning af fosfor: måler udviklingen i landbrugets miljøbelastning i forhold til vandmiljø og økologisk kvalitet.

Operationalisering

Den supplerende indikator opgøres over henholdsvis 1) produktion per arealenhed, 2) udledning af drivhusgasser, 3) kvælstofoverskud, 4) kvælstof, diffus udledning, 5) ammoniaktab og 6) fosforoverskud. Indikatoren opgøres som indekserede værdier, 2015:100.

Data indhentes fra:

- Produktion per arealenhed: produktionsudvikling i landbrug og gartneri, Danmark Statistik
- Drivhusgasser udledt af landbruget: emissionsregnskab for landbrug, skovbrug og fiskeri, grønt nationalregnskab, Danmark Statistik
- Kvælstof-, ammoniak- og fosforudledning: NOVANA-opgørelse, Miljøstyrelsen eller Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) og FN's miljø- og udviklingskonvention fra 1992 (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC).

Baseline

Afventer data.

Indikator 2.3.ii. Fordeling af arealanvendelse i landbruget

80 procent af det danske landbrugsareal anvendes til foderproduktion.

Begrundelse for indikator

Den supplerende indikator vedrørende arealfordelingen i landbruget måler, hvad det danske landbrugsareal anvendes til, herunder produktion af menneskeføde, dyrefoder og andet, for eksempel juletræer, biodiesel eller blomster. Det er relevant, fordi anvendelsestype har betydning for slutbrugerudbyttet per arealenhed.

Operationalisering

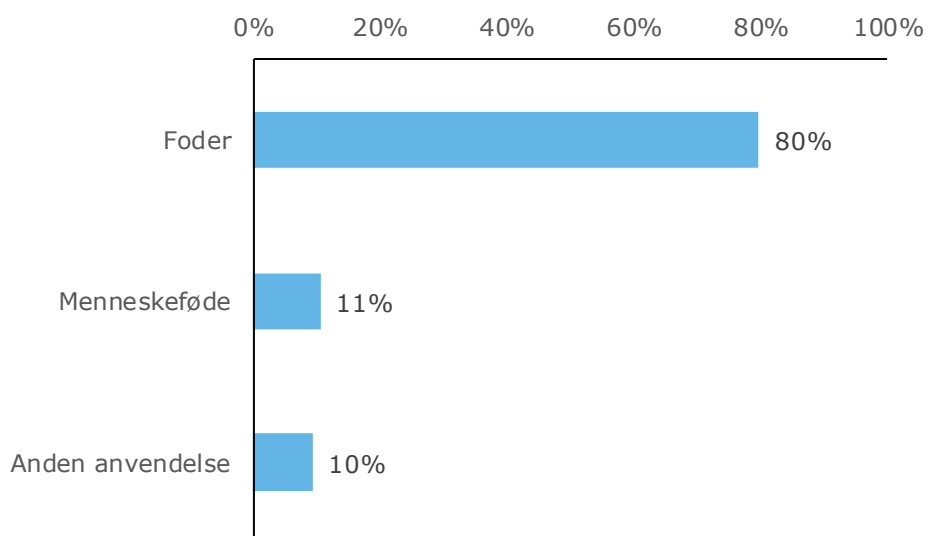
Den supplerende indikator operationaliseres ved en procentvis opgørelse af landbrugsarealet fordelt på formål:

- Afgrøder til dyrefoder i form af vinterhvede, byg, majs, roer, andel af rapsarealet, helsæd og græs
- Afgrøder til menneskeføde i form af brødkorn, kartofler, sukkerroer, grøntsager, frugt og bær
- Anden afgrøde i form af raps til biodiesel, frøgræs, juletræer, industrikartofler, blomster eller udyrket areal.

Opgørelsen følger Danmark Statistiks Landbrugs- og gartneritælling, som opgøres årligt.

Baseline

Figur 10. Arealfordeling i landbruget efter formål (pct.)

Note. Figuren viser fordelingen i landbrugsareal efter anvendelsesformål. Data er for 2017. Afgrøder til foder: Hele arealet med vinterhvede, byg og majs, halvdelen af rapsarealet, arealet med helsæd samt arealer med græs i omdrift og vedvarende græs. Dertil er der mindre arealer med foderroer, lucerne, bælgssæd, triticale, hør og anden industrifrø. I alt 2.076.996 ha til foderproduktion. **Kilde.** Registerdata (afg07, Danmarks Statistik). Opgørelsesmetode fra Dyrenes Beskyttelse og Danmarks Naturfredningsforening.

Indikator 2.3.iii. Dyrets velfærd i landbrug

Begrundelse for indikator

I produktion af fødevarer, hvor der indgår dyr, kræver en bæredygtig fødevarerproduktion et fokus på dyrets velfærd. Dette fokus dækkes af nærværende supplerende indikator, der måler på dyrets velfærd i landbruget.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres ved andel af den samlede mængde producerede animalske fødevarer i Danmark, som er mærket med Miljø- og Fødevareministeriets dyrevelfærdsmærke. Mængde opgøres i kg.

Den supplerende indikator opgøres så vidt muligt på fødevarekategori (svin, okse, kylling, æg mv.) samt de tre niveauer for dyrevelfærd (1, 2 eller 3 hjerter).

Dyrevelfærdsmærket er opdelt i tre niveauer, hvor kravene til dyrevelfærd stiger for hvert niveau, og landmænd skal leve op til disse krav, før de må sætte det respektive mærke på deres produkter.

Kravene tager udgangspunkt i fem basale friheder for alle produktionsdyr:

- Frihed til at kunne bevæge sig og udvise normal adfærd
- Fri af fysisk og psykisk overlast
- Fri adgang til foder og vand
- Fri af unødigt smitte og anden overlast
- Fri af unødigt angst og stress.

Baseline

Afventer data.

Indikator 2.4.iv. Antibiotikaforbrug i landbrugsproduktionen

Begrundelse for indikator

Mængden af antibiotikaforbrug i landbrugsproduktionen i Danmark er relevant, fordi indikatoren siger noget om dyresundhed, dyrevelfærd og fødevarer sikkerhed. Overforbrug af antibiotika kan medvirke til at udvikle resistente bakterier.

Operationalisering

Antibiotikaforbrug i landbrugsproduktionen opgøres som anvendt antibiotika i landbrug målt i kiloton per år. Opgørelsen følger den årlige overvågning Danish Integrated Antimicrobial Resistance Monitoring and Research Programme (DANMAP), som Statens Serum Institut, DTU Fødevareinstituttet og DTU Veterinærinstituttet står bag.

Baseline

Afventer data.

Indikator 2.4.v. Anvendelse af forskellige dyrkningsmetoder

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at fremme bæredygtig fødevareproduktion, herunder bevare økosystemer og forbedre land og jordkvalitet. De dyrkningsmetoder, der anvendes i landbruget, har betydning for jordkvaliteten og økosystemer, derfor belyser denne supplerende indikator udviklingen i anvendelse af forskellige dyrkningsmetoder i landbruget.

Operationalisering

Den supplerende indikator opgøres over henholdsvis 1) økologisk landbrug, 2) pløjefri landbrug og 3) konventionelt landbrug. Indikatoren opgøres som indekserede værdier, 2015:100.

Data opgøres med afsæt i data fra Danmark statistik.

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Delmål 2.5.

Bevar den genetiske mangfoldighed i fødevarereproduktionen

Indikator 2.5.i. Fri og lige adgang til udnyttelse af genressourcer

Begrundelse for indikator

FN's indikatorer måler på 1) antal plante- og dyregenetiske ressourcer til brug for fødevarer og landbrug sikret i enten mellemlange og langvarige bevarelsesfaciliteter og 2) andel lokale racer, der er klassificeret som værende i fare, ikke i fare eller på et ukendt niveau af fare for udryddelse.

Begge FN-indikatorer er relevante i en dansk kontekst. Til supplerung foreslås en indikator, der belyser delmålets fokus på fri og lige adgang til udnyttelse af genressourcer.

Operationalisering

Den supplerende indikator operationaliseres som en ratio af udlevering/henvendelser af genetiske ressourcer hos Nordisk Genbank per år.

Den supplerende indikator opgøres efter landbrugsstørrelse: 1) små landbrug, 2) mellemstore landbrug og 3) store landbrug.

Baseline

Afventer data.

Delmål 2.a.

Investér i landdistrikters infrastruktur og landbrugsforskning

For delmål 2.a. er der ikke identificeret indikatorer til supplerung af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

Delmål 2.b.

Forebyg handelsbarrierer og markedsforvridninger i landbruget

For delmål 2.b. er der ikke identificeret indikatorer til supplerende af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

Delmål 2.c.

Gør fødevarepriserne mere stabile med bedre adgang til markedsinformation

For delmål 2.c. er der ikke identificeret indikatorer til supplerende af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

3 Sundhed og trivsel

MÅL 3 SUNDHED OG TRIVSEL

Vi skal sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.

Sundhed og trivsel i et globalt perspektiv

Verdensmål 3 handler om, at alle mennesker i alle aldre og i alle lande skal sikres et godt helbred inden 2030.

Mål 3 sætter dermed fokus på den globale sundheds- og trivselssituation med særligt fokus på at reducere mødre- og børnedødeligheden, gøre en ende på epidemier og reducere de ikke-smitsomme – somme tider livsstilbaserede – sygdomme som diabetes, kræft og KOL.

Sundhed handler også om psyken, og verdensmål 3 sætter således også fokus på mental trivsel. Ligeså indgår forebyggelse og behandling af alkohol- og stofmisbrug samt reduktion af tobaksrygning også i mål 3. Hertil kommer et fokus på at reducere luftforurening relateret til trafik og på at reducere antallet af trafikdrab.

Endelig handler sundhed og trivsel også om at sikre, at alle har lige adgang til et godt sundhedssystem, en læge og livsvigtig medicin til overkommelige priser. Verdensmål 3 sætter ligeledes fokus på familieplanlægning og adgang til abort.

Verdensmål 3 er opdelt i 11 delmål, hvis definitioner fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Delmål under verdensmål 3

	<p>Delmål 3.1. Reducér mødredødeligheden Inden 2030 skal den globale mødredødelighed reduceres til under 70 dødsfald pr. 100.000 levendefødte børn.</p>
	<p>Delmål 3.2. Red alle børn under fem år fra at dø, hvis det kan forhindres Inden 2030 skal der sættes en stopper for forebyggelige dødsfald blandt nyfødte og børn under 5 år, med en målsætning i alle lande om at reducere den neonatale dødelighed til maksimalt 12 dødsfald pr. 1000 levendefødte børn og reducere dødelighed hos børn under 5 år til maksimalt 25 dødsfald pr. 1.000 levendefødte børn.</p>
	<p>Delmål 3.3. Bekæmp smitsomme sygdomme Inden 2030 skal epidemierne af AIDS, tuberkulose, malaria og negligerede tropiske sygdomme afsluttes, og hepatitis, vandbårne sygdomme og andre smitsomme sygdomme skal bekæmpes.</p>

Delmål 3.4. Red flere fra at dø af ikke-smitsomme sygdomme, og styrk mental sundhed

Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes.

Delmål 3.5. Forebyg og behandl stof- og alkoholmisbrug

Forebyggelse og behandling af stofmisbrug, herunder narkotikamisbrug og skadelig brug af alkohol, skal styrkes.

Delmål 3.6. Nedbring antallet af dræbte og sårede i trafikken

Inden 2020 skal antallet af globale dødsfald og tilskadekomster som følge af trafikulykker halveres.

Delmål 3.7. Giv alle adgang til seksuel sundhed og familieplanlægning

Inden 2030 skal der sikres universel adgang til seksuelle og reproduktive sundhedsydelser, herunder familieplanlægning, oplysning og uddannelse, og integration af reproduktiv sundhed i nationale strategier og programmer.

Delmål 3.8. Giv alle adgang til lægehjælp

Der skal opnås universel sundhedsdækning, herunder beskyttelse mod økonomiske risici, adgang til livsvigtige sundhedsydelser af høj kvalitet, og adgang til sikker og effektiv livsvigtig kvalitetsmedicin og vacciner til en overkommelig pris for alle.

Delmål 3.9. Reducér sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening

Inden 2030 skal antallet af dødsfald og sygdomstilfælde som følge af udsættelse for farlige kemikalier samt luft-, vand- og jordforurening væsentligt reduceres.

Delmål 3.a. Implementér WHO's rammekonvention om tobakskontrol

Implementeringen af Verdenssundhedsorganisationens Rammekonvention vedrørende Tobakskontrol skal styrkes i alle lande, hvor det er relevant.

Delmål 3.b. Støt udvikling af vacciner og medicin, som alle har råd til

Forskning og udvikling af vacciner og medicin til behandling af smitsomme og ikke-smitsomme sygdomme, der primært påvirker udviklingslande skal støttes, og der skal sikres adgang til livsvigtig medicin og vacciner til en overkommelig pris i overensstemmelse med Doha-erklæringen om TRIPS-aftalen og Folkesundhed, som bekræfter udviklingslandenes ret til i fuldt omfang at anvende bestemmelserne i Aftalen om Handelsrelaterede Aspekter af Intellectuelle Ejendomsrettigheder vedrørende fleksibilitet i beskyttelsen af folkesundheden, og især skal der sikres adgang til medicin for alle.

Delmål 3.c. Øg finansieringen af sundhedsydelser i udviklingslandene

Der skal opnås en væsentlig forøgelse af sundhedsfinansiering og rekruttering, udvikling, uddannelse og fastholdelse af sundhedsarbejdsstyrken i udviklingslande, især i de mindst udviklede lande og de små udviklingsøstater.

Delmål 3.d. Giv bedre tidlig varsel ved globale sundhedstrusler

Alle lande, og især udviklingslandene, skal styrke deres kapacitet for tidlig varsling, risikoreduktion og håndtering af nationale og globale sundhedsrisici.

Sundhed og trivsel i et dansk perspektiv

Også i et dansk perspektiv er sundhed og trivsel, forstået som befolkningens velbefindende, naturligvis på dagsordenen. På tværs af området er det i særdeleshed spørgsmål vedrørende nedbringelse af livsstilsrelaterede sygdomme og imødekomme at psykisk sygdom på dagsordenen. Dertil kommer debatten vedr. hvordan misbrugsproblematikker, herunder særligt for marginaliserede grupper, af forskellig art imødekommes bedst muligt.

Nedenfor præsenteres de respektive delmåls fokusområder. Først præsenteres de eksisterende fokusområder, som de fremgår af FN's delmål, og dernæst præsenteres de supplerende fokusområder, der er i projektet, er blevet vurderet relevante en dansk kontekst.

Delmål 3.1: Reducér mødredødeligheden

Delmålet fokuserer på at reducere mødredødeligheden forstået som dødeligheden blandt kvinder, som er gravide eller fødende. FN-indikatorerne under dette delmål måler konkret på mødredødeligheden per levendefødte barn og andelen af fødsler, som assisteres af sundhedspersonale, der er uddannet til opgaven.

Eftersom mødredødelighed generelt er minimeret blandt de danske gravide, er det relevant at supplere indikatorer vedrørende gravides generelle sundhedstilstand under delmålet. De supplerende fokusområder, der er identificeret i projektet, fokuserer derfor på gravides generelle sundhedstilstand herunder om de er udsat for særlige risici såsom misbrug, rygning eller livsstilsrelaterede risici. På den måde anses sundhed blandt gravide som værende forudgående for risikoen for mødredødelighed, hvilket er relevant at fokusere på i en dansk kontekst.

Delmål 3.2: Red alle børn under fem år fra at dø, hvis det kan forhindres

Delmålet fokuserer på at reducere forebyggelige dødsfald blandt børn under fem år, herunder både blandt nyfødte og større børn op til fem år. Derfor måler FN-indikatorerne under dette delmål konkret på dødeligheden blandt nyfødte (målt som dødsfald blandt børn mindre end 28 dage efter fødslen) og dødsfald blandt alle børn under fem år.

I projektet har supplerende fokusområder handlet om sundhed under graviditeten og sundhed blandt småbørn, hvilket anses som forudgående forudsætninger for delmålet. Under sundhed blandt småbørn har særligt ernæring, men også psykologiske vilkår i opvæksten, fyldt i diskussionerne. Foruden fokuset på sundhed har det ligeledes været diskuteret, om ungdomsgraviditeter skulle inkluderes som en indikator over en central rammebetingelse for småbørns sundhed – nemlig moderens velbefindende.

Delmål 3.3: Bekæmp smitsomme sygdomme

Delmålet fokuserer på bekæmpelse af sygdomme, som spreder sig mellem mennesker via forskellige smitteveje. FN-indikatorerne under delmålet fokuserer på udbredelsen af forskellige typer smitsomme sygdomme, herunder hiv, tuberkulose, malaria, hepatitis B og tropiske sygdomme, og måler derved indirekte på et samfunds evne til at holde forekomsten af disse sygdomme nede.

I en dansk kontekst har fokus i diskussionerne især været på tre temaer: 1) udbredelse af øvrige smitsomme sygdomme ift. de sygdomme, som den eksisterende FN-indikator dækker over, 2) udbredelse af resistente bakterier og 3) forekomst af epidemier. I forhold til udbredelsen af øvrige smitsomme sygdomme har diskussionerne centreret sig om udbredelsen af vandbårne sygdomme og særlige infektionstyper, som erhverves som utilsigtede hændelser i forbindelse med behandling på hospital. Diskussionen om forekomsten af resistente bakterier er motiveret i stigningen i antallet af infektioner og andre sygdomme, som kunne være undgået, hvis udbredelsen af resistente bakterier havde været begrænset. Slutteligt fremhæver flere særlige danske epidemier, for eksempel fnatepidemier.

Delmål 3.4: Red flere fra at dø af ikke-smitsomme sygdomme og styrk mental sundhed

Delmålet har et todelt fokus ved dels at være rettet mod reduktion af antal dødsfald i forbindelse med ikke-smitsomme sygdomme ved hjælp af både forebyggelse og behandling, dels at være rettet mod at fremme mental sundhed og trivsel. FN-indikatorerne er ligeledes todelt ved på samme måde dels at måle på dødeligheden som følge af konkrete ikke-smitsomme sygdomme (herunder hjerte-kar-sygdomme, kræft, diabetes og KOL), dels at måle på selvmordsraten som yderste konsekvens af mentalt dårligt helbred. Begge FN-indikatorer måler således på evnen til at holde dødeligheden ved disse typer af ikke-smitsomme sygdomme i skak og desuden evnen til at forhindre den yderste konsekvens af bl.a. mentalt dårligt helbred.

Diskussionerne om dette delmål gik i mange retninger og indeholdt blandt andet temaer, som adresserer såvel fysisk som mental sundhed, og temaer, som adresserer fysisk og mental sundhed hver for sig. Blandt de tværgående temaer er fremhævet forhold som udviklingen i den generelle levealder blandt mænd og kvinder og befolkningens adgang til rekreation i naturen. Under fysisk sundhed blev der diskuteret forskellige forebyggende foranstaltninger såsom søvn og fysisk aktivitet, men også supplerende indikatorer på fysisk usundhed som for eksempel forekomsten af arbejdsskader. Under mental sundhed centrerede diskussionen sig om supplerende indikatorer til måling af forekomsten af mentale helbredsproblemer og helbredsrisici, herunder forekomsten af bl.a. spiseforstyrrelser, stress og ensomhed. I forlængelse heraf har der været en del fokus på forhold i psykiatrien herunder hvor ofte der anvendes tvang. Ligeledes blev egenrapporteret livstilfredshed fremhævet som en relevant indikator på danskernes mentale sundhedstilstand.

Delmål 3.5: Forebyg og behandl stof- og alkoholmisbrug

Delmålet fokuserer dels på forebyggelse, dels på behandling af såvel stof- som alkoholmisbrug og favner dermed håndtering af misbrugsproblematikker bredt forstået. FN-indikatorerne dækker dels skadelig brug af alkohol operationaliseret som salg af mængden af ren alkohol per indbygger, dels behandlingsgraden af rusmiddelafhængige.

I den danske kontekst fremhæves fokusområderne: 1) forekomst af forskellige typer fysiske afhængigheder såsom afhængighed af hash og 2) forekomst af psykiske afhængigheder såsom spilafhængighed (ludomani). Diskussionerne centrerer sig således om at indkredse typer af afhængighed med henblik på at få sat tal på afhængighed i befolkningen og desuden at nuancere dette billede med afhængighedstyper.

Delmål 3.6: Nedbring antallet af dræbte og sårede i trafikken

Delmålet fokuserer på at minimere – og gerne halvere – antallet af dræbte og tilskadekomne i trafikken inden 2020. I FN måles dette som antallet af dødsfald som følge af trafikulykker.

I projektet har man diskuteret mulige supplerende danske indikatorer for fremme af trafiksikkerheden under overskrifterne: 1) bedre kvalitet i cykelinfrastrukturen, 2) højnede sikkerhedsstandarder for biler, 3) flere elbiler og selvkørende biler, 4) investeringer i infrastruktur, 5) investeringer i kollektiv transport, 6) øget trafikkontrol (herunder fartkontrol) og 7) uddannelse i/oplysning om god trafikadfærd. Fælles for fokusområderne er således, at man har diskuteret forhold, som kan forbedre trafiksikkerheden og dermed skabe bedre rammebetingelser for at indfri delmålet.

Delmål 3.7: Giv alle adgang til seksuel sundhed og familieplanlægning

Delmålet fokuserer dels på universel adgang til seksuelle og reproduktive sundhedstjenester inden 2030, dels på reproduktiv sundhed i nationale politikker på området – begge dele med henblik på at fremme seksuel sundhed og familieplanlægning i befolkningen. FN-indikatorerne måler derfor som det ene på muligheden for familieplanlægning ved at se på andelen af kvinder i den reproduktive alder, som får opfyldt deres behov for familieplanlægning med moderne metoder. Som det andet måler FN-indikatoren på antallet af fødsler, hvor moderen er mellem 10 og 19 år på fødselstidspunktet. Sidstnævnte er opgjort for dels 10-14-årige, dels 15-19-årige mødre.

I en dansk kontekst fremhæves det i debatterne som relevant under dette delmål at adressere fertilitetsproblemer (herunder for både mænd og kvinder), adgangen til abort samt overbefolkning. Herunder forstås det, at der blandt danskerne er omfattende adgang til metoder til prævention og dermed familieplanlægning.

Delmål 3.8: Giv alle adgang til lægehjælp

Delmålet handler om, at alle skal have adgang til universel sundhedsdækning forstået som adgang til livsvigtige sundhedsydelser, livsvigtig medicin og vacciner og dette uden at skulle lide økonomisk overbelastning. I FN måles dette delmål dels på befolkningens adgang til reproduktiv sundhedsbehandling og forekomsten af høj brugerbetaling på sundhedsydelser.

I en dansk kontekst er det i forbindelse med projektet blevet fremhævet, at væsentlige fokusområder er lige *benyttelse af* (som alternativ til *adgang til*) sundhedssystemet samt priser på medicin og brug af sundhedstjenester til børn, herunder anvendelse af vaccinationsprogrammer og lignende.

Delmål 3.9: Reducér sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening

Delmålet handler om inden 2030 at reducere antallet af dødsfald og helbredsproblemer som følge af farlige kemikalier og forurening bredt forstået. Under dette delmål måles der i FN på dødsfald forårsaget af henholdsvis indendørs og udendørs luftforurening, urent vand eller dårlige sanitære forhold og forgiftning.

I en dansk kontekst er det blevet fremhævet som relevant at se på befolkningens *eksponering* for kemikalier og forurening fremfor udelukkende at fokusere på dødsfald relateret til samme. I tillæg til FN-målene blev for tidlig død/uprovokerede aborter fremhævet som en mulig indikator for moderens eksponering for farlig kemi og forurening.

Delmål 3.a: Implementér WHO's rammekonvention om tobakskontrol

Delmålet handler om at styrke WHO's rammekonvention vedrørende tobak i alle lande, hvor det er relevant. Under dette delmål måles der i FN på udbredelsen af brug af tobak blandt personer over 15 år.

I debatten blev det foreslået at supplere denne indikator med en inddeling i tobaksforbrug blandt forskellige aldersgrupper i befolkningen.

Delmål 3.b: Støt udvikling af vacciner og medicin, som alle har råd til

Dette delmål handler om at støtte forskning i og udvikling af vacciner og medicin, som behandler både smitsomme og ikke-smitsomme sygdomme og at sikre adgangen hertil for særligt befolkningerne i udviklingslandene. Under dette delmål måles der i FN-regi på tre indikatorer: 1) andel af befolkningen, som er henholdsvis DTP-, MFR-, PCV- og HPV-vaccineret, 2) udviklingsstøtte til medicinsk forskning og til grundlæggende sundhedssektorer og 3) andelen af sundhedsinstitutioner, der har et basislager af essentiel medicin tilgængeligt til en overkommelig pris.

I forbindelse med projektet er det blevet diskuteret, om det kan være relevant at supplere indikatorerne med vaccinationsraten blandt børn som særskilt gruppe. Denne opgørelse kan understøtte kortlægning af udvikling på området.

Delmål 3.c: Øg finansieringen af sundhedsydelser i udviklingslande

Delmålet handler om at understøtte en forøgelse af sundhedsfinansiering og rekruttering samt udvikling, uddannelse og fastholdelse af sundhedsarbejdsstyrken i udviklingslande. Under dette delmål måles der i FN-regi på tæthed og fordeling af sundhedsarbejdere.

I forbindelse med projektet er det blevet diskuteret, om sundhedsressourcer (forstået som patienter per læge) kunne supplere FN's indikator i en dansk kontekst. Derudover er det blevet fremhævet som et fokuspunkt at måle på Danmarks indsatser forstået som udviklingsstøtte og -kapacitet målrettet sundhed i udviklingslandene.

Delmål 3.d: Giv bedre tidlig varsel ved globale sundhedstrusler

Dette delmål omhandler styrkelse af kapaciteten for tidlig varsling, risikoreduktion og håndtering af sundhedsrisici bredt forstået. Under dette delmål måles der i FN-regi på kapaciteter indenfor det internationale sundhedsregulativ (IHR) og sundhedsberedskab.

Der blev ikke foreslået fokusområder i en dansk kontekst under dette delmål.

Med afsæt i delmålenes danske fokusområder foreslås nedenstående liste over supplerende indikatorer under verdensmål 3.

Supplerende indikatorer til verdensmål 3

Med afsæt i delmålenes danske fokusområder foreslås nedenstående liste over supplerende indikatorer under verdensmål 3.

Tabel 6. Delmål under verdensmål 3

Delmål	Supplerende indikator
Delmål 3.1: Reducér mødredødeligheden	3.1.i Andel undervægtige, normalvægtige og overvægtige gravide
	3.1.ii Andel gravide, som er aktive rygere
Delmål 3.2: Red alle børn under fem år fra at dø, hvis det kan forhindres	3.2.i Andel genindlæggelser af nyfødte
	3.2.ii Andel børn født med misdannelser
	3.2.iii Fødselsvægt blandt nyfødte
Delmål 3.3: Bekæmp smitsomme sygdomme	3.3.i Antal sygehuserhvervede infektioner
Delmål 3.4: Red flere fra at dø af ikke-smitsomme sygdomme, og styrk mental sundhed	3.4.i Andel ensomme (uønsket alene)
	3.4.ii Andel af befolkningen, som oplever generel tilfredshed med livet
	3.4.iii Andel af befolkningen, der anvender antipsykotika
	3.4.iv Genindlæggelsesfrekvens i psykiatrien
	3.4.v Andel af befolkningen, der oplever stress
	3.4.vi Antal sygemeldinger per person
Delmål 3.5: Forebyg og behandl stof- og alkoholmisbrug	3.5.i Andel unge, som tager illegale stoffer
	3.5.ii Antal personer i behandling for stofmisbrug
	3.5.iii Andel af befolkningen, som overskrider risikogrænsen for alkoholindtagelse

Delmål 3.6: Nedbring antallet af dræbte og sårede i trafikken	3.6.i Antal dømt for overtrædelse af færdselsloven
	3.6.ii Færdselsuheld opgjort på aldersinterval
Delmål 3.7: Giv alle adgang til seksuel sundhed og familieplanlægning	3.7.i Antal unge med diagnosticerede kønssygdomme
	3.7.ii Antal personer i fertilitetsbehandling
	3.7.iii Antal tilladelser til og gennemførte kønsskifteoperationer
	3.7.iv Alder på fødende kvinder
Delmål 3.8: Giv alle adgang til lægehjælp	3.8.i Andel drenge, der får HPV-vaccine
	3.8.ii Overlevelsesraten for kræftsygdomme
	3.8.iii Antibiotikaforbrug
Delmål 3.9: Reducér sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening	3.9.i Andel personer, der er udsat for støjbelastning
	3.9.ii Antal arbejdsskader som følge af forgiftning
Delmål 3.a: Implementér WHO's rammekonvention om tobakskontrol	3.a.i Gennemsnitlig debutalder for rygning
	3.a.ii Andel af befolkningen, som ryger
	3.a.iii Andel af befolkningen, der anvender øvrige tobaksprodukter
Delmål 3.b: Støt udvikling af vacciner og medicin, som alle har råd til	N/A
Delmål 3.c: Øg finansieringen af sundhedsydelser i udviklingslandene	3.c.i Andelen af medicinuddannede, der forbliver bosiddende i Danmark
Delmål 3.d: Giv bedre tidlig varsel ved globale sundhedstrusler	N/A

Delmål 3.1.

Reducér mødredødeligheden

Indikator 3.1.i. Andel undervægtige, normalvægtige og overvægtige gravide

Seks ud af ti gravide er normalvægtige ved graviditetens start.

Begrundelse for indikator

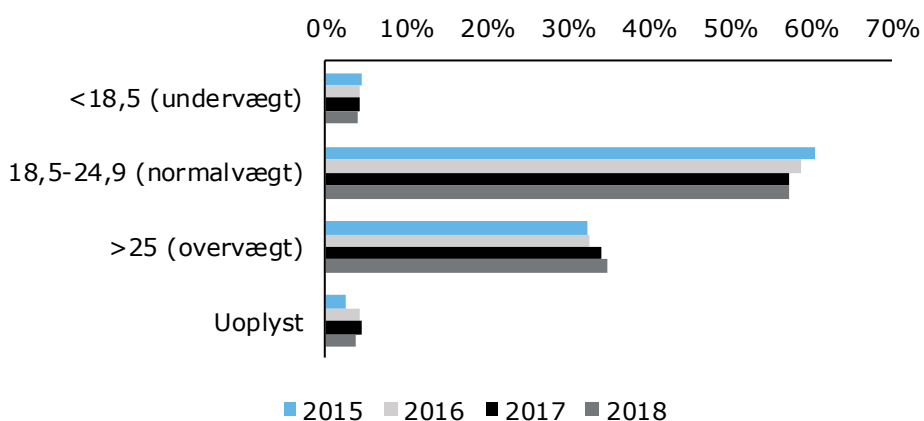
I Danmark er svangerskabsrelateret dødelighed generelt lav², hvorfor supplerende indikatorer under delmålet i et dansk perspektiv med fordel kan fokusere på *rammebetingelserne* for en sund graviditet og fødsel. Er den gravides vægt udenfor normalområdet – forstået som hvis den gravide er enten undervægtig eller overvægtig – har det potentielt indvirkning på såvel den gravides som fostrets velbefindende under graviditeten og fødslen. Den supplerende indikator måler derfor på andelen af gravide, som er hhv. undervægtige eller overvægtige og derfor af vægtrelaterede årsager er i risikozonen under graviditeten.

Operationalisering

Den supplerende indikator baseres på opgørelser fra Sundhedsdatastyrelsens eSundhed, som indsamler data vedrørende gravides vægt fra Landspatientregistret. Den supplerende indikator opgøres i den procentmæssige andel af alle gravide et givet år, som er henholdsvis undervægtige (BMI under 18,5), normalvægtige (18,5-24,9) og overvægtige (BMI over 25).

Baseline

Figur 11. BMI blandt gravide (pct.)

Note. Figuren viser den relative fordeling i BMI for gravide ved graviditetens start. De gravide er grupperet i henhold til henholdsvis under-, normal- og overvægtige. **Kilde.** eSundhed (Sundhedsdatastyrelsen).

² <https://www.globalis.dk/Statistik/Moedredoedelighed>.

Indikator 3.1.ii. Andel gravide, som er aktive rygere

Seks procent af gravide ryger under graviditeten.

Begrundelse for indikator

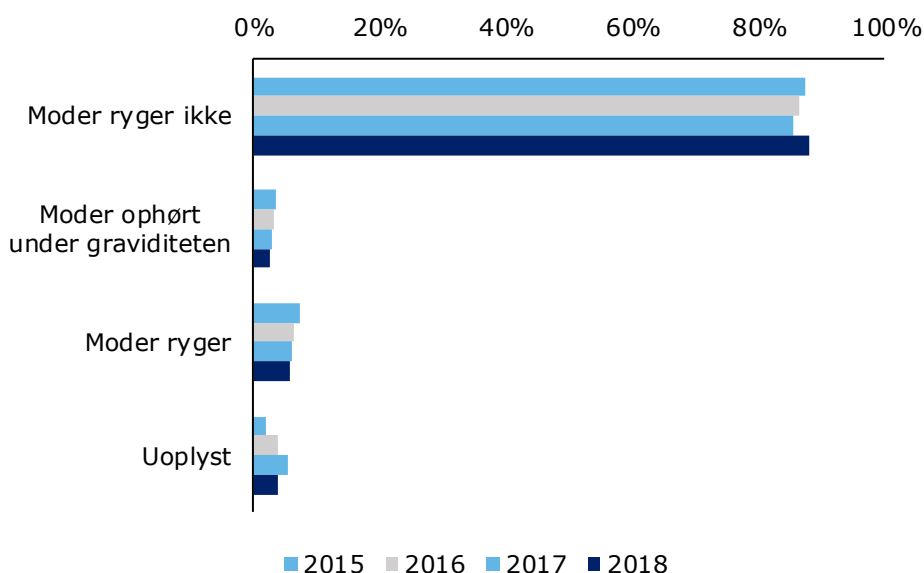
På linje med indikator 3.1.i. måler denne indikator på rammebetingelserne for en sund graviditet og fødsel. Det er bredt anerkendt, at rygning under graviditeten udsætter såvel den gravide som fostrets sundhed for risici. Blandt andet er børn af rygere i gennemsnit 250 gram mindre end børn af ikke-rygere.³ Derfor inkluderes en supplerende indikator vedr. andelen af gravide, som er aktive rygere.

Operationalisering

Den supplerende indikator baseres på opgørelser fra Danmarks Statistik, som indsamler data fra fødselsregistret. I dette register fremgår det af fødselskontrollen, om den gravide angiver at være aktiv ryger eller har røget under graviditeten. Den supplerende indikator opgøres derfor på, hvor stor en andel af alle de gravide, som i forbindelse med fødselskontrol angiver hhv. 1) ikke at have røget under graviditeten, 2) at have røget under graviditeten, men er stoppet eller 3) at være aktive rygere på kontrollens tidspunkt.

Baseline

Figur 12. Gravide, som er aktive rygere (antal)

Note. Figuren viser andelen af gravide, der henholdsvis ryger, ikke ryger og er holdt op under graviditeten. **Kilde.** eSundhed (Sundhedsdatastyrelsen).

³ <https://www.sst.dk/da/viden/graviditet-og-foedsel/information-til-gravide/rygning>.

Delmål 3.2.

Stop forebyggelige dødsfald blandt børn under fem år

Indikator 3.2.i. Andel genindlæggelser af nyfødte

Begrundelse for indikator

I et internationalt perspektiv er dødeligheden blandt spædbørn i Danmark generelt lav.⁴ I et dansk perspektiv er det derfor relevant at måle på forhold omkring fødsel af børn i supplement til spædbørnsdødeligheden.

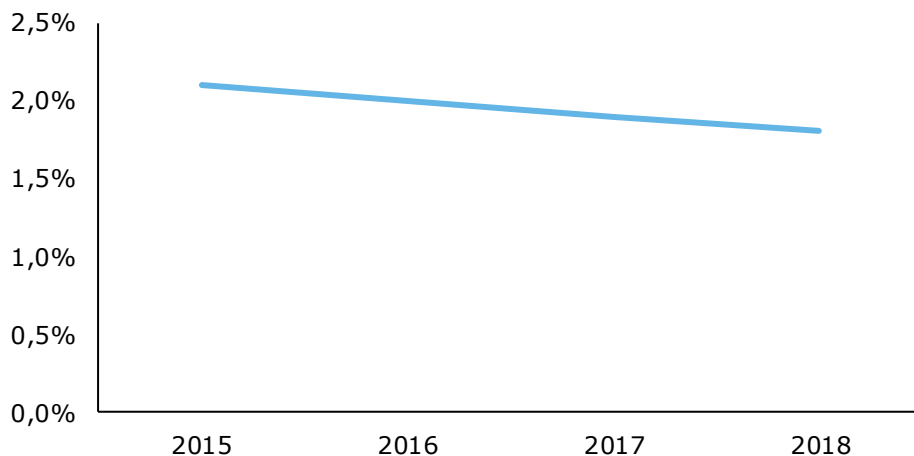
Andelen af nyfødte, som genindlægges efter først at være blevet udskrevet i forbindelse med fødslen, er en valid indikator for forhold omkring fødslen i en dansk kontekst. Flere genindlæggelser eller en positiv udvikling i andelen af nyfødte, som genindlægges, betragtes som en indikator for blandt andet uhensigtsmæssig sundhedsfaglig behandling i forbindelse med første indlæggelse/fødsel.

Operationalisering

Den supplerende indikator baserer sig på data fra Sundhedsdatastyrelsens eSundhed, som indhenter oplysninger vedrørende genindlæggelser fra fødselsregistret. Konkret opgøres andelen af nyfødte, som har været genindlagt på et hospital indenfor 30 dage efter fødslen.

Baseline

Figur 13. Genindlæggelser af nyfødte (pct.)

Note. Figuren viser udviklingen i andelen af alle nyfødte, der genindlægges inden for 30 dage efter fødslen. **Kilde.** eSundhed (Sundhedsdatastyrelsen).

⁴ <https://www.globalis.dk/Statistik/Spaedboernsdoedelighed>.

Indikator 3.2.ii. Andel børn født med misdannelser

Begrundelse for indikator

I supplement til at måle dødeligheden blandt spædbørn er det relevant at måle på sundheden blandt de fødte børn i Danmark.

En måde at måle spædbørns sundhed på består i at opgøre, hvor mange børn der fødes med misdannelser af forskellig karakter, hvilket denne indikator afdækker.

Operationalisering

Den supplerende indikator baserer sig på data fra Danmarks Statistik, som henter data vedrørende nyfødte med misdannelser fra fødselsregistret. Konkret opgøres det, hvor mange af de nyfødte der er født med varierende typer misdannelser (Q00-Q99) per 1.000 nyfødte.

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Indikator 3.2.iii. Fødselsvægt blandt nyfødte

92 pct. af alle levendefødte børn er inden for normalvægten.

Begrundelse for indikator

I supplement til at måle dødeligheden blandt spædbørn er det relevant at måle på sundheden blandt nyfødte børn i en dansk kontekst.

Fødselsvægt anses i denne kontekst som en proxy for spædbørnenes sundhed, fordi såvel undervægt som overvægt blandt spædbørn er forbundet med en række sundhedsmæssige risici.

Operationalisering

Den supplerende indikator baserer sig på data fra Danmarks Statistik, som henter data vedrørende fødselsvægt fra fødselsregistret. Konkret opgøres det, hvor stor en procentvis andel af de nyfødte som på fødselstidspunktet vejer:

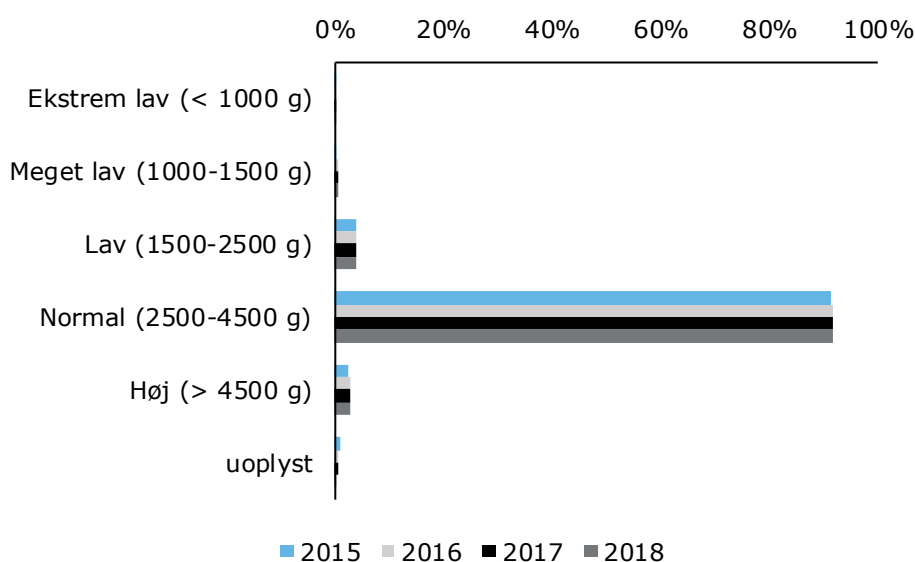
- Mere end 4500 g (høj vægt)
- Mellem 2500 og 4500 g (normal vægt)
- Mellem 1500 og 2500 g (lav vægt)
- Mellem 1000 og 1500 g (meget lav vægt)
- Under 1000 g (ekstremt lav vægt).

Foruden inddelingen i barnets vægt opdeles den supplerende indikator på svangerskabets længde, som opdeles i:

- Over 41 uger
- Mellem 37 og 40 uger
- Mellem 32 og 36 uger
- Mellem 28 og 31 uger
- Under 28 uger.

Baseline

Figur 14. Fødselsvægt for levendefødte (pct.)

Note. Figuren viser den relative fordeling i fødselsvægt blandt levendefødte, både ved enkelt- og flerfødte. **Kilde.** Registerdata (fodv, Danmarks Statistik).

Kobling mellem fødselsvægt og svangerskabets længde udestår.

Delmål 3.3.

Bekæmp smitsomme sygdomme

Indikator 3.2.i. Antal sygehuserhvervede infektioner

Begrundelse for indikator

Foruden opgørelsen af forekomsten af globalt udbredte smitsomme sygdomme, er det i en dansk kontekst relevant at måle på, hvor mange der bliver syge som følge af indlæggelser på hospitaler eller sygehuse, fordi disse forekomster kan minimeres, hvis der tages de korrekte foranstaltninger på hospitaler og sygehuse.

Operationalisering

Den supplerende indikator baserer sig på databasen Hospital-Acquired Infections (HAIBA), som Sundhedsdatastyrelsen besidder. Konkret opgøres det årlige antal forekomster af smitte med:

- Bakteriæmi
- Urinvejsinfektion
- Tarminfektion
- Dyb infektion efter planlagt total hoftealloplastik
- Dyb infektion efter planlagt knæalloplastik.

Baseline

Afventer data.

Delmål 3.4.

Red flere fra at dø af ikke-smitsomme sygdomme, og styrk mental sundhed

Indikator 3.4.i. Andel ensomme (uønsket alene)

Ca. 6 pct. af befolkningen føler sig ensomme. Andelen er størst blandt unge og blandt personer uden for arbejdsmarkedet. Andelen er større for kvinder end for mænd.

Begrundelse for indikator

I en dansk kontekst er det hensigtsmæssigt at måle på befolkningens ensomhed, da ensomhed hænger sammen med såvel fysisk som mental sundhed. Den supplerende indikator siger således noget om begge sider af delmålet.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator indsamles i forbindelse med Den Nationale Sundhedsprofil, som er en repræsentativ survey foretaget blandt den danske befolkning af blandt andre Sundhedsstyrelsen.

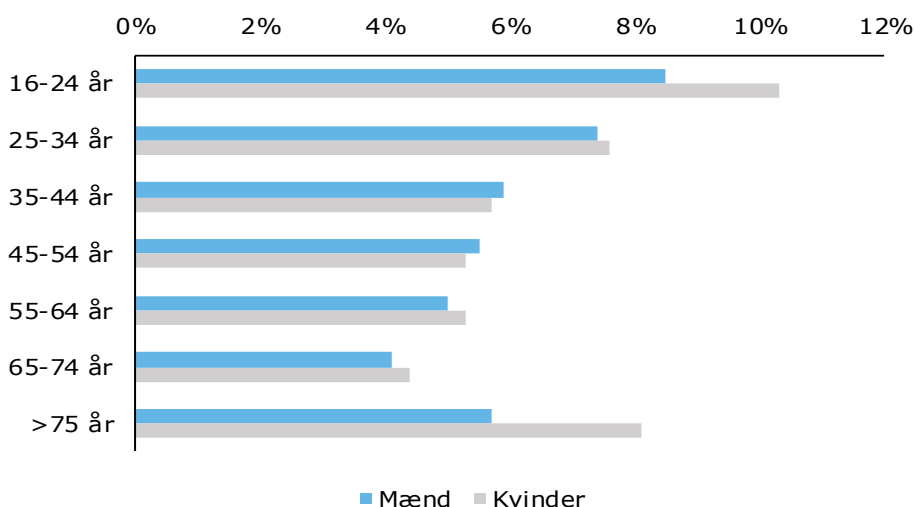
Konkret består den supplerende indikator i, hvor stor en andel af den samlede befolkning der svarer "Ja ofte" til følgende spørgsmål: "Sker det nogensinde, at du er alene, selvom du mest har lyst til at være sammen med andre?". Foruden det udvalgte svar kan respondenterne svare "Ja, en gang imellem", "Ja, men sjældent" eller "Nej" til spørgsmålet.

Den supplerende indikator opgøres på aldersgruppe, køn, tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsesniveau.

Det er et opmærksomhedspunkt, at data er egenrapporteret.

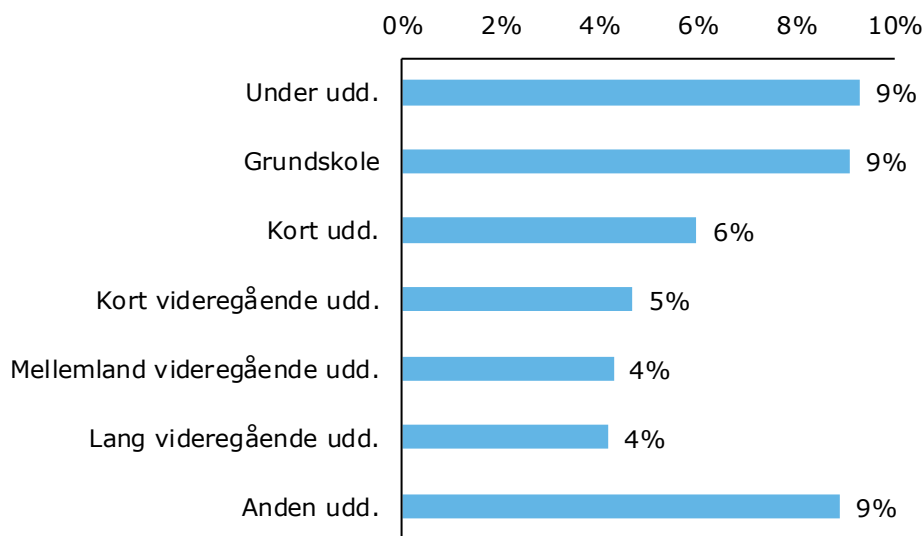
Baseline

Figur 15. Personer, der ofte er uønsket alene fordelt på køn og aldersgruppe (pct.)

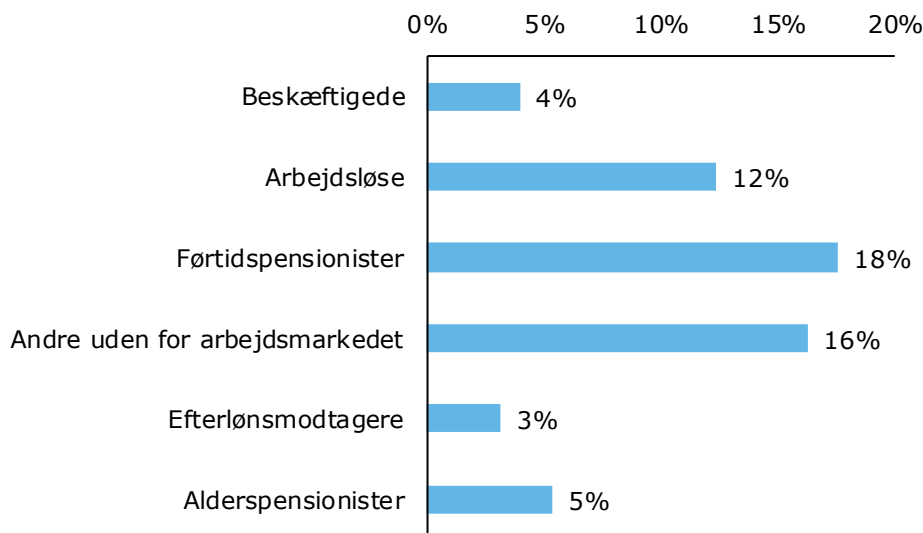
Note. Figuren viser andel personer, der ofte eller en gang imellem oplever at være uønsket alene. Figuren er fordelt på køn og aldersgruppe. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil, 2017.

Figur 16. Personer, der ofte er uønsket alene fordelt på uddannelse (pct.)

Note. Figuren viser andel personer, der ofte eller en gang imellem oplever at være uønsket alene. Figuren er fordelt på uddannelsesniveau. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil, 2017.

Figur 17. Personer, der ofte er uønsket alene fordelt på beskæftigelsesstatus (pct.)

Note. Figuren viser andel personer, der ofte eller en gang imellem oplever at være uønsket alene. Figuren er fordelt på beskæftigelsesstatus. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil, 2017.

Indikator 3.4.ii. Andel af befolkningen, som oplever generel tilfredshed med livet

Ca. 14 procent af befolkningen angiver en lav tilfredshed med livet.

Begrundelse for indikator

I en dansk kontekst er det hensigtsmæssigt at supplere FN-indikatoren med en indikator for danskernes generelle tilfredshed med livet, som vurderes at være påvirket af både deres fysiske og mentale sundhed.

Operationalisering

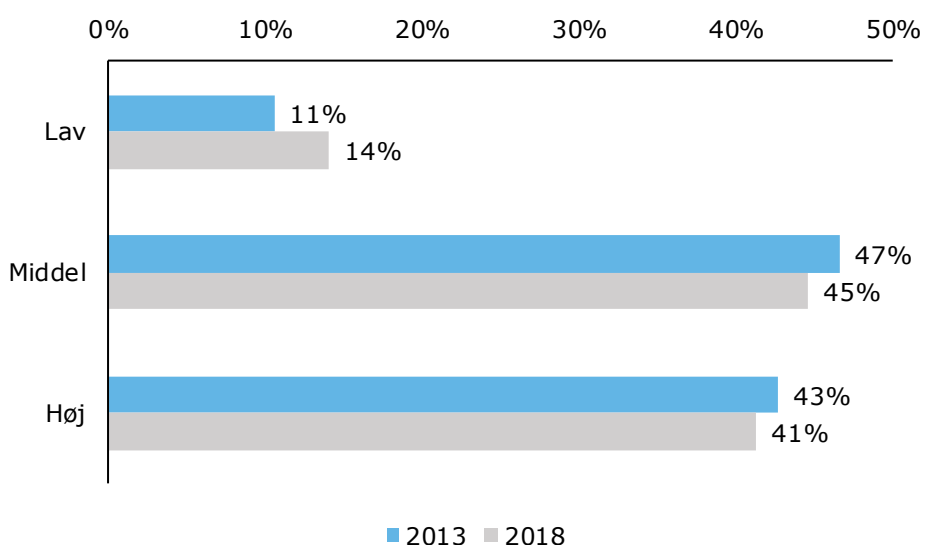
Data til den supplerende indikator indsamles i Eurostat – nærmere bestemt målingen *Survey on Income and Living Conditions (SILC)*.

Konkret består den supplerende indikator af den procentmæssige andel af befolkningen (16 år eller derover), som på en skala fra 1-10 angiver henholdsvis en lav (0-5), middel (6-8) eller høj (9-10) tilfredshed med livet.

Det er et opmærksomhedspunkt, at data er egenrapporteret.

Baseline

Figur 18. Tilfredshed med livet (pct.)

Note. Figuren viser den procentvise fordeling i besvarelser til spørgsmål om folks generelle tilfredshed med livet på en skala fra 1-10. Besvarelserne er kategoriseret efter lav (1-5), middel (5-8) og høj (9-10). Data er tilgængelig for årene 2013 og 2018. **Kilde.** *Survey on Income and Living Conditions (SILC)*, Eurostat.

Indikator 3.4.iii. Andel af befolkningen, der anvender antipsykotika

Begrundelse for indikator

I forhold til internationale tendenser har danskerne et højt forbrug af antipsykotika. Derfor er foreslået det måle på, hvor mange danskere der anvender antipsykotika, som en bred proxy for danskernes mentale sundhed.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator ligger i Lægemiddelregistret. Konkret måles der på, hvor mange personer per 1.000 der indløste en recept på antipsykotika indenfor det pågældende kalenderår.

Den supplerende indikator

Baseline

Afventer data.

Indikator 3.4.iv. Genindlæggelsesfrekvens i psykiatrien (eventuelt ønskeliste)

Begrundelse for indikator

Psykiatriske afdelinger på hospitaler og sygehuse lider generelt under ressource- og pladsmangel, hvilket kan resultere i for hastige udskrivelser. I en dansk kontekst er det derfor relevant at måle på genindlæggelsesprocenten i psykiatrien som særskilt sektor. Målet - og i særdeleshed udviklingen i målet - er således en proxy for det danske sundhedsvæsens evne til at forebygge og behandle psykiatriske lidelser.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator findes i Lægemiddelregistret. Konkret måles der på, hvor mange udskrivelser fra psykiatriske afdelinger der resulterer i 1) genindlæggelse indenfor 30 dage, som desuden 2) starter akut.

Den supplerende indikator opgøres i den procentvise andel af udskrivelser, som resulterer i genindlæggelser under de specificerede kriterier.

Baseline

Afventer data.

Indikator 3.4.v. Andel af befolkningen, der oplever stress

Stress er særlig udbredt blandt personer uden for arbejdsmarkedet. Kvinder, og særligt unge kvinder, er mere udsatte end mænd.

Begrundelse for indikator

I de senere år er der kommet tiltagende større fokus på mental overbelastning – ofte omtalt som stress – blandt den danske befolkning. Stress betegnes ofte som den nye folkesygdom⁵ blandt danskerne. Det anses befolkningens stressniveau derfor som en relevant supplerende indikator for den brede befolknings mentale sundhed.

Operationalisering

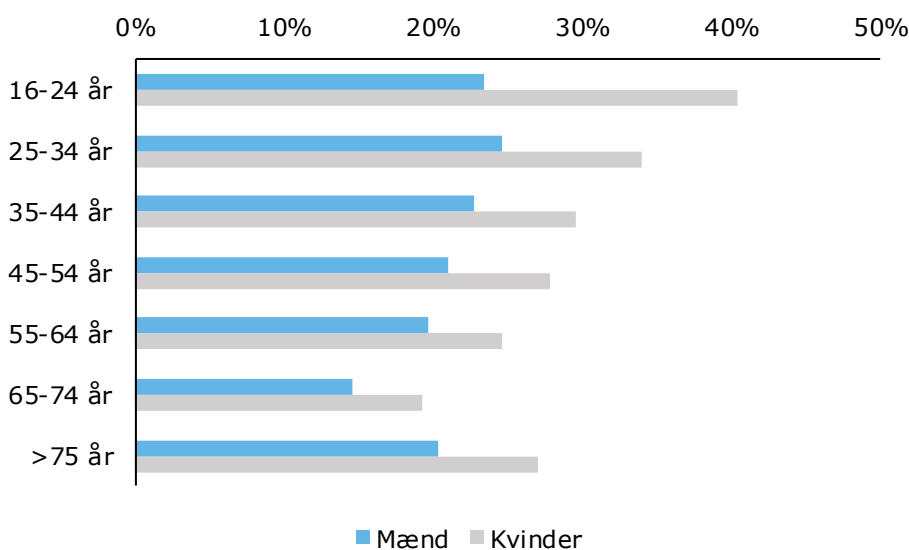
Data til den supplerende indikator indsamles i forbindelse med Den Nationale Sundhedsprofil, som er en repræsentativ survey foretaget blandt den danske befolkning af blandt andre Sundhedsstyrelsen. Her måles respondenternes stressniveau.

Målingen er baseret på *Cohens Perceived Stress Scale (PSS)*, som er en valideret stressskala. PSS består af 10 spørgsmål, der handler om, i hvilket omfang svarypersonen inden for de seneste fire uger har oplevet sit liv som uforudsigeligt, ukontrollerbart eller belastende, og om han eller hun føler sig nervøs eller stresset.

Den supplerende indikator opgøres på køn, alder, arbejdsmarkedstilknytning og uddannelsesniveau.

Baseline

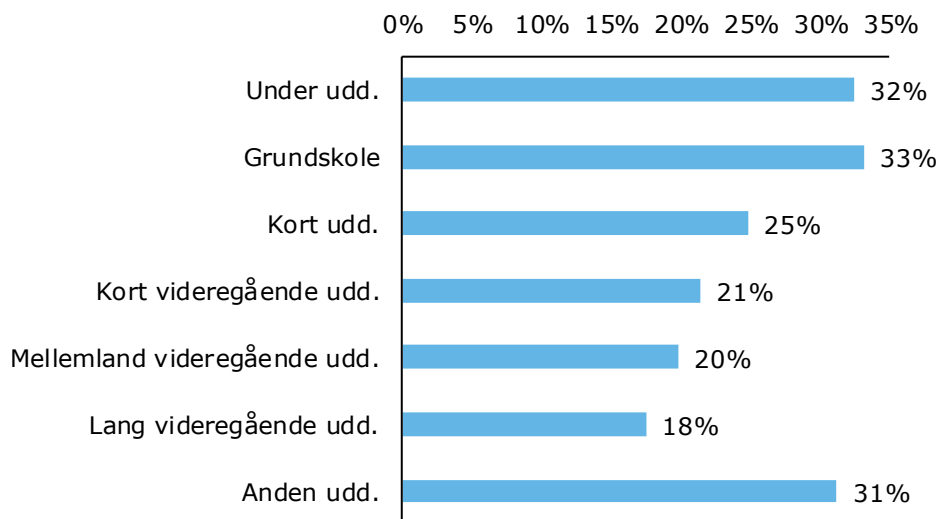
Figur 19. Personer, der oplever stress fordelt på køn og alder (procent)

Note. Figuren viser andel personer med et højt stressniveau efter *Cohens Perceived Stress Scale (PSS)*. Figuren er fordelt på køn og aldersgruppe. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil, 2017.

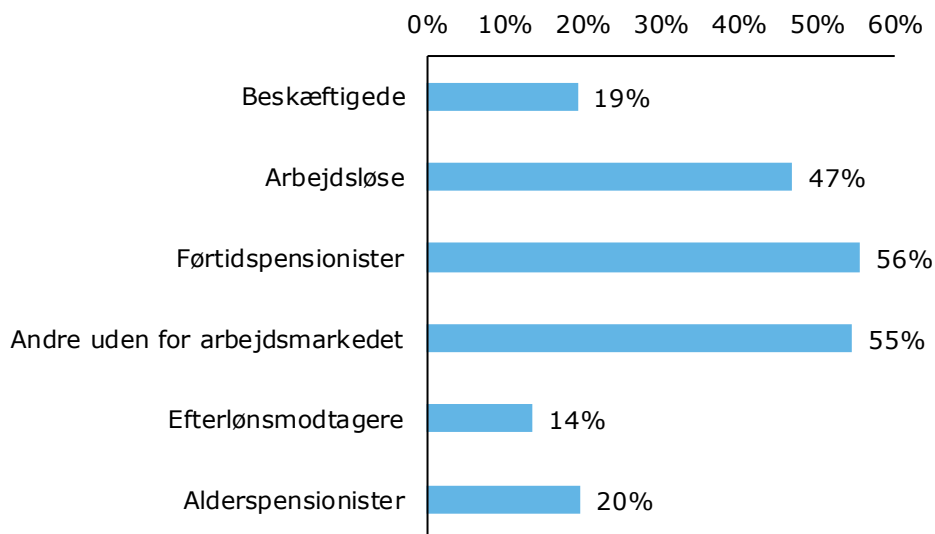
⁵ <https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2007/Stress-i-Danmark---hvad-ved-vi>.

Figur 20. Personer, der oplever stress fordelt på uddannelse (pct.)

Note. Figuren viser andel personer med et højt stressniveau efter *Cohens Perceived Stress Scale (PSS)*. Figuren er fordelt på uddannelse. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil, 2017.

Figur 21. Personer, der oplever stress fordelt på beskæftigelsesstatus (pct.)

Note. Figuren viser andel personer med et højt stressniveau efter *Cohens Perceived Stress Scale (PSS)*. Figuren er fordelt på beskæftigelsesstatus. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil, 2017.

Indikator 3.4.vi. Antal sygemeldinger per person

Sygefraværet for både egen sygdom samt efter barselsloven og adoptionsloven er højere for kvinder end for mænd.

Begrundelse for indikator

Sygemeldinger fra arbejde anses som en indikator på både den fysiske og den mentale sundhed blandt den arbejdende del af befolkningen i Danmark, hvorfor målet er inkluderet som supplerende indikator under delmålet.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator foreligger hos Danmarks Statistik under koden FRA024.

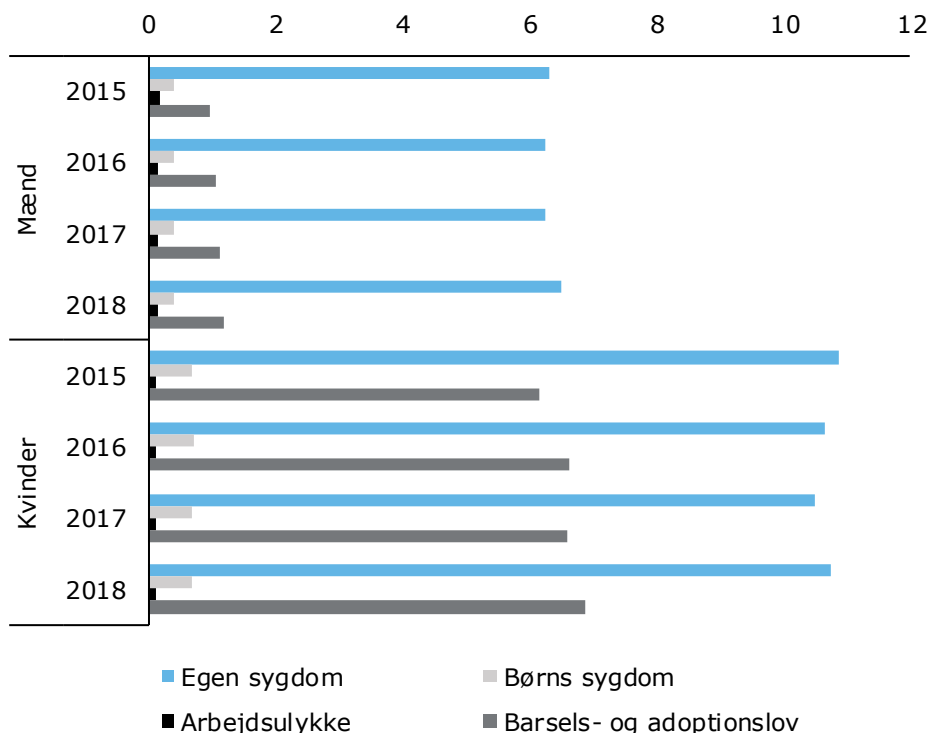
Konkret måles der på antal sygedage delt med det totale potentielle antal arbejdsdage årligt. Indikatoren opgøres på fraværsårsag, som er henholdsvis:

- Egen sygdom
- Børns sygdom
- Arbejdsulykke
- Fravær under barselsloven og adoptivloven.

Den supplerende indikator opgøres desuden på køn og alder.

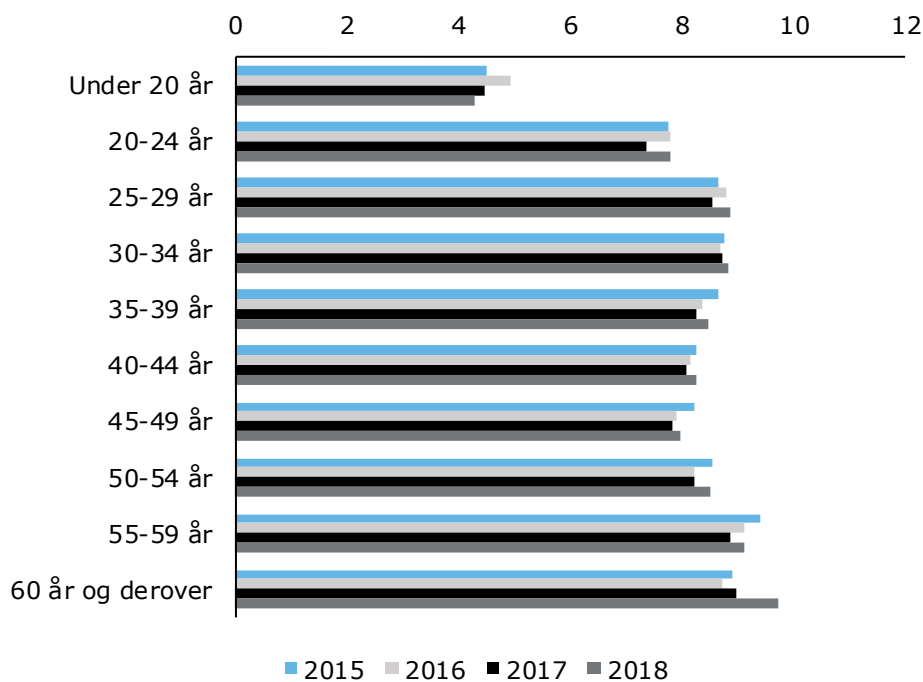
Baseline

Figur 22. Fraværsdage pr. fuldtidsansat fordelt på køn og fraværsårsag (antal dage)

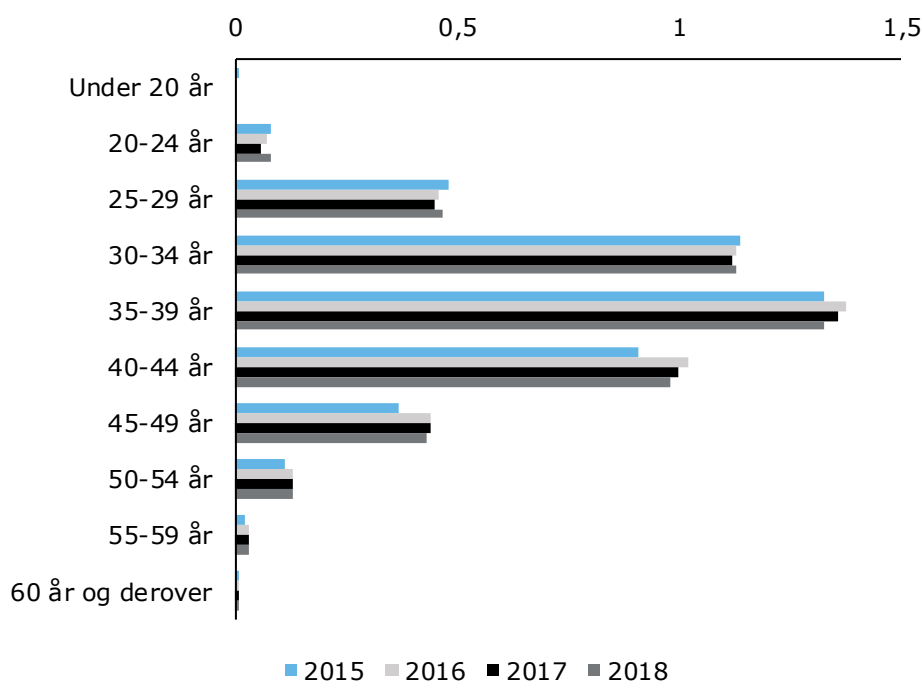
Note. Figuren viser det gennemsnitlige antal fraværsdage pr. fuldtidsansat fordelt på køn og fraværsårsag. **Kilde.** Registerdata (fra024, Danmarks Statistik).

Figur 23. Fraværsdage på grund af egen sygdom pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe (antal dage)

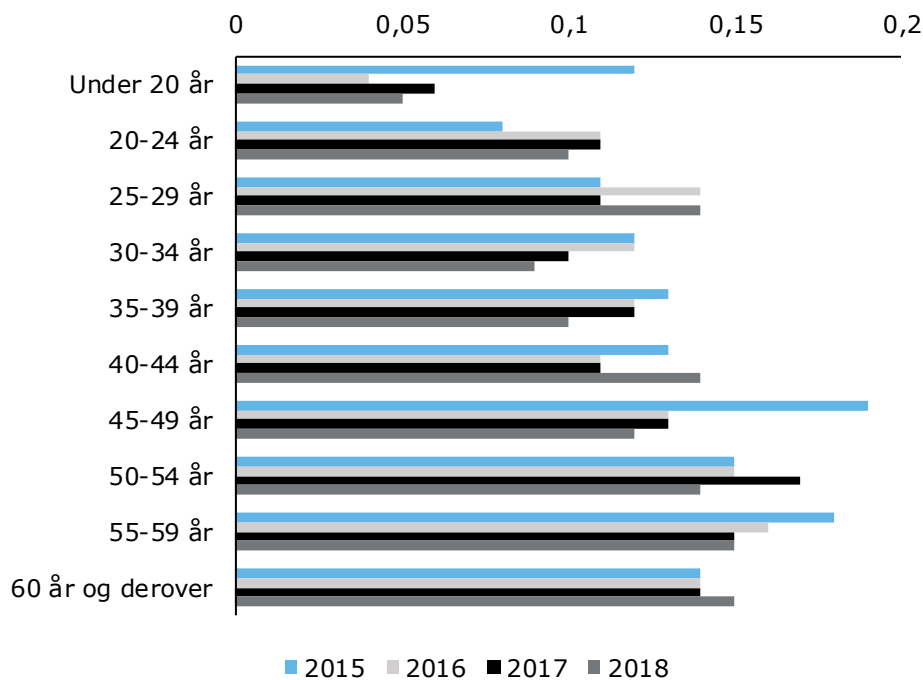
Note. Figuren viser det gennemsnitlige antal fraværsdage på grund af egen sygdom pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe. **Kilde.** Registerdata (fra024, Danmarks Statistik).

Figur 24. Fraværsdage på grund af barns sygdom pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe (antal dage)

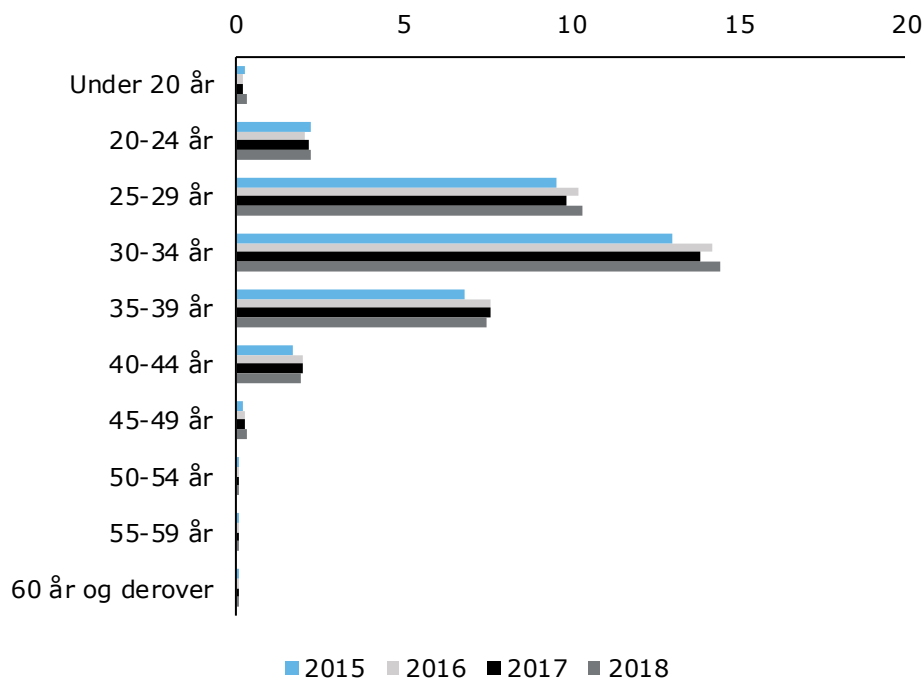
Note. Figuren viser det gennemsnitlige antal fraværsdage på grund af barns sygdom pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe. **Kilde.** Registerdata (fra024, Danmarks Statistik).

Figur 25. Fraværsgange pga. arbejdsulykke pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe (antal dage)

Note. Figuren viser det gennemsnitlige antal fraværsgange på grund af arbejdsulykke pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe. **Kilde.** Registerdata (fra024, Danmarks Statistik).

Figur 26. Fraværsgange efter Barsels- og adoptionslov pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe (antal dage)

Note. Figuren viser det gennemsnitlige antal fraværsgange efter Barsels- og adoptionslov pr. fuldtidsansat fordelt på aldersgruppe. **Kilde.** Registerdata (fra024, Danmarks Statistik).

Delmål 3.5.

Forebyg og behandl stof- og alkoholmisbrug

Indikator 3.5.i. Andel unge, som tager illegale stoffer

Næsten halvdelen af alle unge har prøvet hash.

Begrundelse for indikator

Det er relevant at supplere en indikator for de unges forbrug af illegale stoffer, fordi det faktiske forbrug giver et billede af evnen til dels at forebygge og dels at behandle stofmisbrug. Slår forebyggelsen fejl blandt de unge, vil der ske stigninger i det faktiske forbrug, mens manglende evne til at behandle stofmisbrug vil bidrage til at opretholde et givent forbrug af illegale stoffer.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator foreligger i Sundhedsstyrelsens tilbagevendende undersøgelse *Overvågning af narkotikasituationen*, hvori forbruget af narkotika blandt unge skønnes.

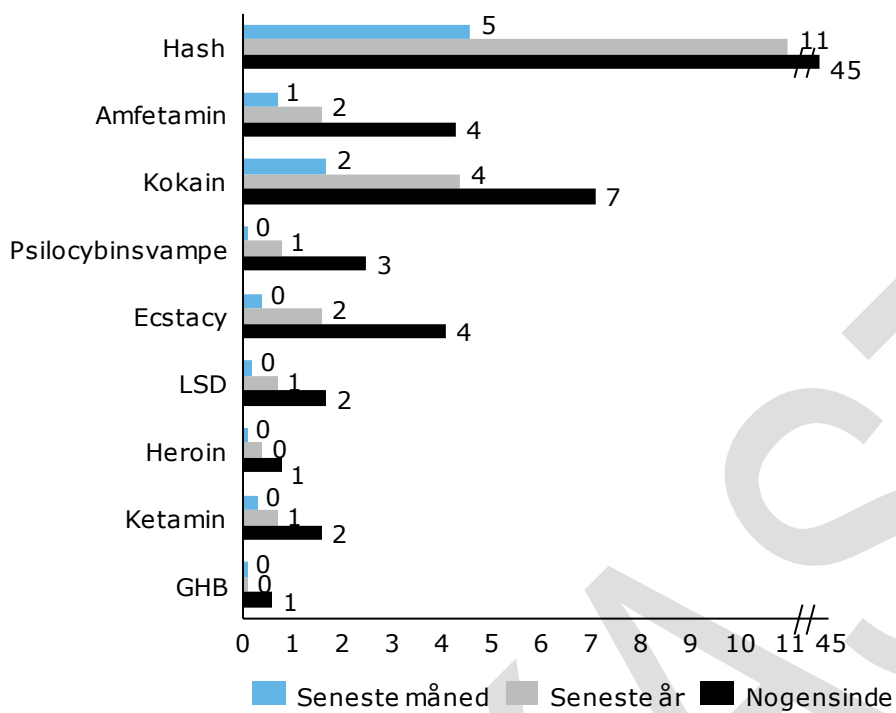
Konkret måles der på andelen af unge (defineret som personer mellem 16 til 29 år), som har brugt mindst et af følgende illegale stoffer:

- Hash
- Amfetamin
- Kokain
- Psilocybinsvampe
- Ecstasy
- LSD
- Heroin
- Ketamin
- GHB.

Forbruget opgøres på den unges forbrug henholdsvis den seneste måned, det seneste år eller nogensinde.

Baseline

Figur 27. Unge, som tager eller har taget illegale stoffer (pct.)

Note. Figuren viser andelen af unge, der har taget en illegale stoffer henholdsvis inden for den seneste måned, det seneste år eller nogensinde. Data er fra 2017. **Kilde.** Narkotikasituationen i Danmark 2017 (Sundhedsstyrelsen).

Indikator 3.5.ii. Antal personer i behandling for stofmisbrug

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren, som omhandler behandling for afhængighed af alkohol og rusmidler adresserer dækningsgraden af behandlingstilbuddene. I en dansk kontekst er der omfattende tilbud om behandling for rusmiddelafhængighed, hvorfor det er relevant at supplere FN-indikatoren med et konkret mål for, hvor mange der *gør brug af* behandlingstilbud i forbindelse med stofmisbrug – og dermed er i behandling for stofmisbrug.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator foreligger i Sundhedsstyrelsens tilbagevendende undersøgelse *Overvågning af narkotikasituationen*.

Konkret måles der på antallet af personer, som har været/er i behandling for stofmisbrug. Den supplerende indikator er en totalopgørelse over befolkningen og måles desuden separat for unge mellem 18 og 24 år.

Baseline

Afventer data.

Indikator 3.5.iii. Andel af befolkningen, der overskrider risikogrænsen for alkoholindtagelse

Ca. syv procent af befolkningen over 16 år overskrider risikogrænsen for alkoholindtagelse. Andelen er højere for mænd end for kvinder.

Begrundelse for indikator

Med henblik på at supplere FN-indikatorerne for delmålet vedrørende alkoholsalg per person måles der i denne indikator på andelen af befolkningen, som overskrider henholdsvis lav- og højrisikogrænsen for alkoholforbrug. Indikatoren kan dermed supplere med indsigt i, hvordan alkoholforbruget i Danmark fordeler sig.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator indsamles i forbindelse med Den Nationale Sundhedsprofil, som er en repræsentativ survey foretaget blandt den danske befolkning af blandt andre Sundhedsstyrelsen. Her måles respondenternes egenrapporterede alkoholforbrug.

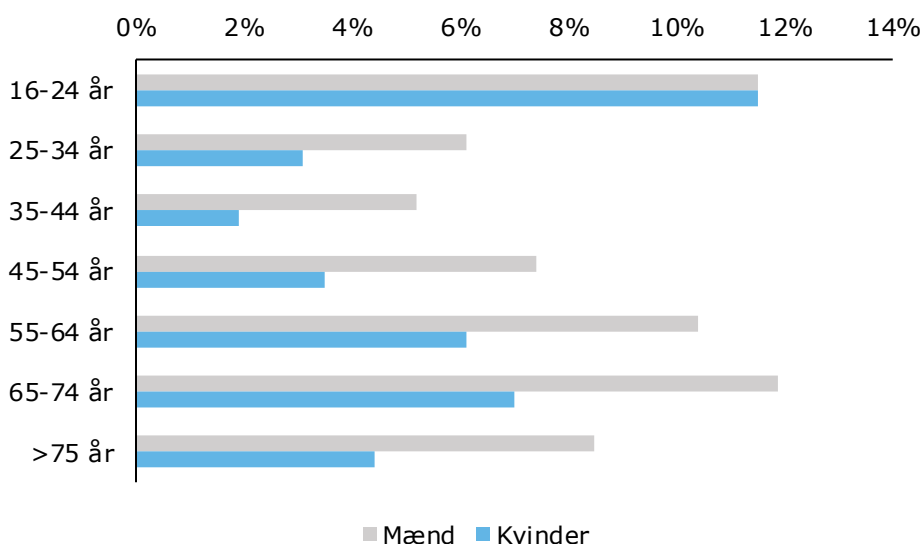
Konkret er respondenterne i surveyen blevet bedt om at besvare spørgsmålet "Hvor mange genstande drikker du typisk på hver af dagene i løbet af ugen?" (svarmulighederne er antal genstande per ugedag).

Den procentvise andel af befolkningen, som overtræder Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse (14 genstande ugentligt for kvinder og 21 genstande ugentligt for mænd) og lavrisikogrænse (7 genstande ugentligt for kvinder og 14 genstande ugentligt for mænd).

Den supplerende indikator opgøres på køn og aldersgrupper.

Baseline

Figur 28. Overskridelse af højrisikogrænse for alkoholindtag fordelt på køn og alder (pct.)

Note. Figuren viser andelen personer, der overtræder højrisikogrænsen for alkoholindtag. Grænsen er defineret ved 21 genstande ugentlig for mænd og 14 for kvinder. Figuren er opdelt på mænd og kvinder. Data er fra 2017. **Kilde.** Den Nationale Sundhedsprofil 2017 (Sundhedsstyrelsen).

Delmål 3.6.

Halvér antallet af dræbte og sårede i trafikken

Indikator 3.6.i. Antal dømte for overtrædelse af færdselsloven

Antallet af færdselsuheld med spiritus involveret er faldende.

Begrundelse for indikator

Det er relevant at supplere FN-indikatoren vedrørende antal dræbte i trafikken med en supplerende indikator for overtrædelser af færdselsloven. Overtrædelser af færdselsloven anses som forudgående for de mere alvorlige trafikulykker med personskader, hvorfor forekomsten af dem er relevante at måle på.

Operationalisering

Danmarks Statistik ligger inde med data over antallet af overtrædelser af færdselsloven. Den supplerende indikator deles op i følgende kategorier:

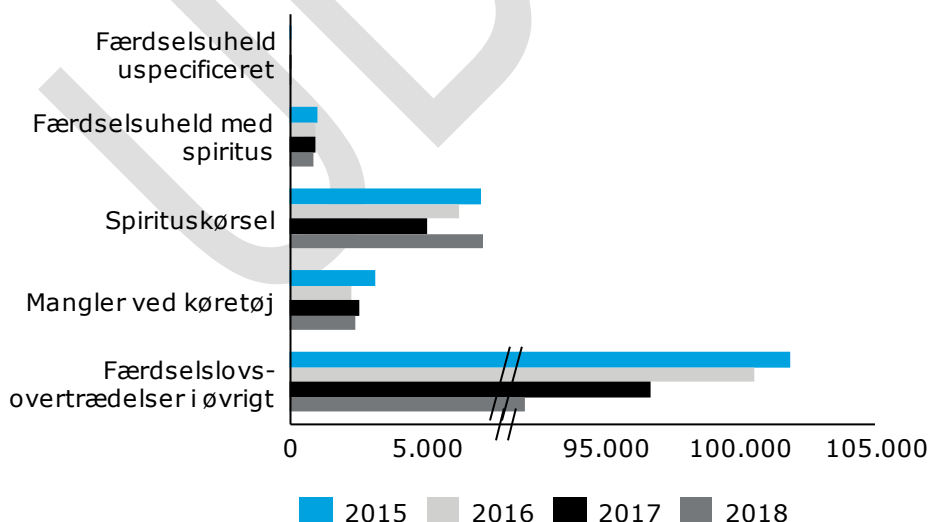
- Færdselsuheld uspecificeret
- Færdselsuheld med spiritus
- Spirituskørsel
- Mangler ved køretøj
- Færdselsovertrædelser i øvrigt.

Og desuden på afgørelsestypen:

- Dom til frihedsstraf
- Bødeafgørelse
- Anden afgørelse.

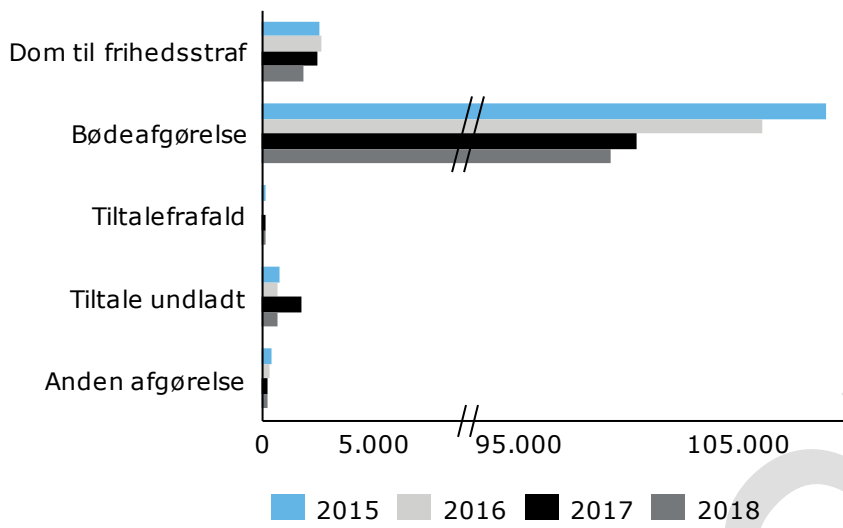
Baseline

Figur 29. Strafferetlige afgørelser efter overtrædelsens art (antal afgørelser)

Note. Figuren viser det samlede antal strafferetlige afgørelser efter færdselsloven, opdelt på overtrædelsens art. **Kilde.** Registerdata (straf40, Danmarks Statistik).

Figur 30. Strafferetlige afgørelser efter afgørelsestype (antal afgørelser)

Note. Figuren viser det samlede antal strafferetlige afgørelser efter færdselsloven, opdelt på afgørelsestype. **Kilde.** Registerdata (straf40, Danmarks Statistik).

Indikator 3.6.ii. Færdselsuheld opgjort på aldersinterval

Aldersgrupperne 20-24 år og over 75 år dræbes oftere i færdselsuheld. Der er en højere andel alvorlig tilskadekomne blandt unge.

Begrundelse for indikator

Det er vurderet relevant at supplere FN-indikatoren vedrørende antal dræbte i trafikken med en supplerende indikator for færdselsuheld generelt. Det skyldes, at antallet af færdselsuheld siger noget om den generelle sikkerhed på vejene og dermed også hvor risikabelt det er at færdes på danske veje. Den supplerende indikator opgøres i aldersintervaller, da alder hænger sammen med risikoen for at være involveret i et færdselsuheld og dermed hvor usikkert det er at færdes i trafikken for den opgældende aldersgruppe.

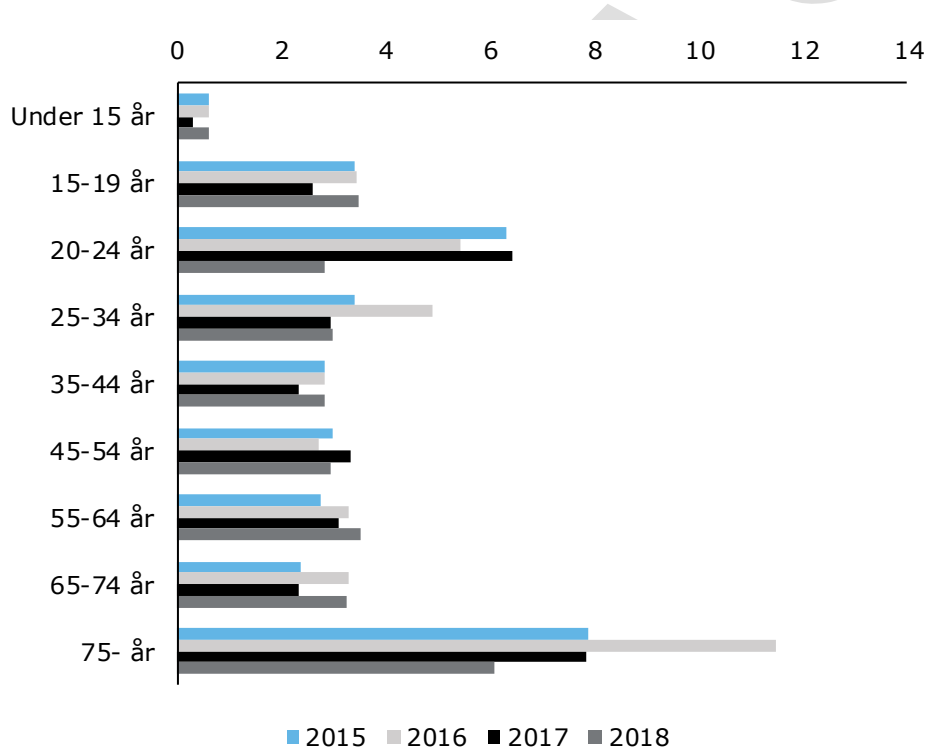
Operationalisering

Danmarks Statistik ligger inde med data over antal trafikuheld med tilskadekomne og dræbte.

Den supplerende indikator opgøres på chaufførens alder samt på transportmiddel (personbil, motorcykel, cykel mv.).

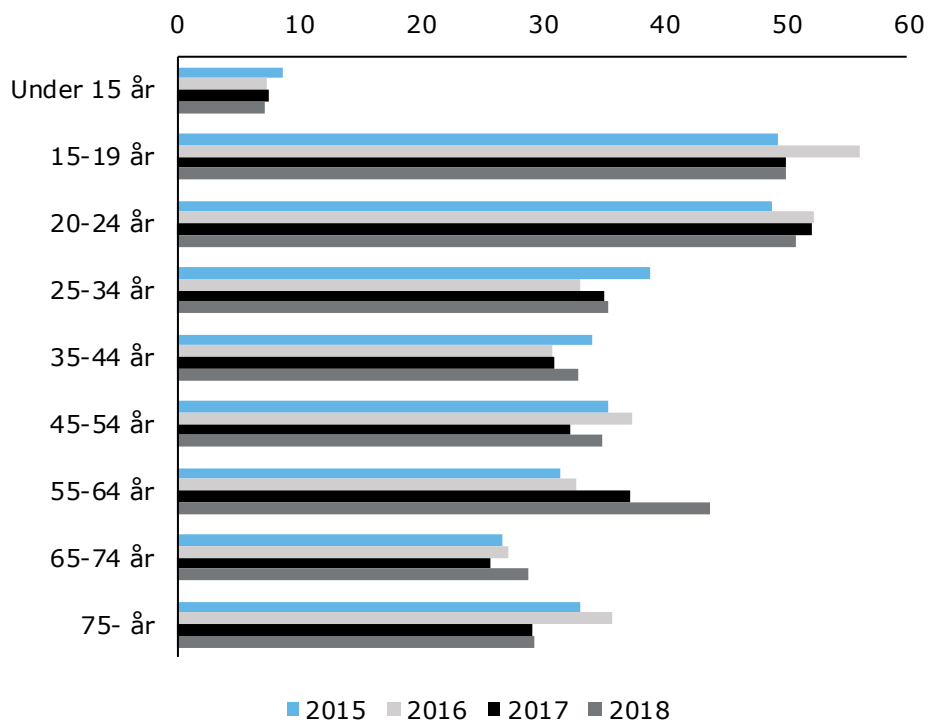
Baseline

Figur 31. Dræbte i færdselsuheld efter aldersgruppe (antal pr. 100.000)

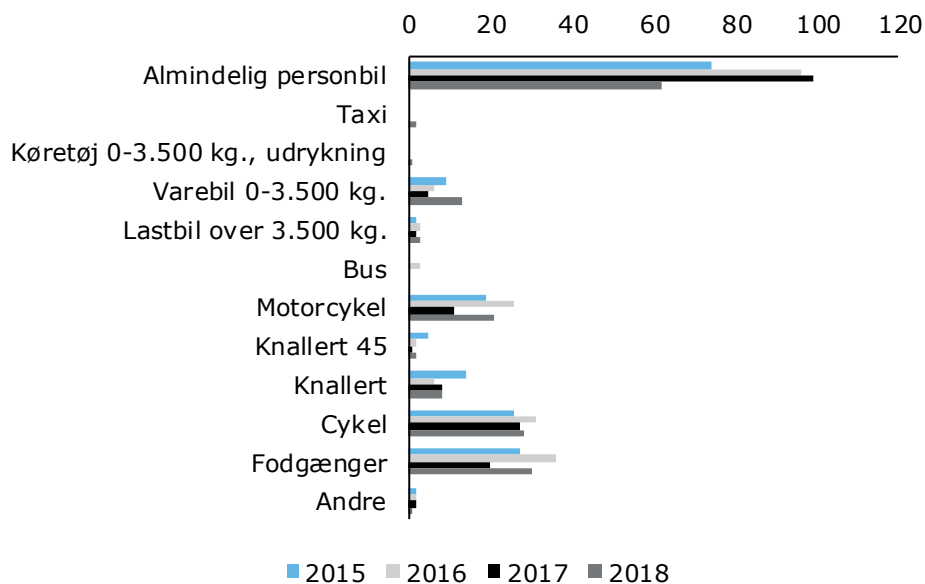
Note. Figuren viser antallet af dræbte i færdselsuheld pr. 100.000 personer. **Kilde.** Registerdata (uheld8 & folk1a, Danmarks Statistik).

Figur 32. Alvorlig tilskadekomne i færdselsuheld efter aldersgruppe (antal pr. 100.000)

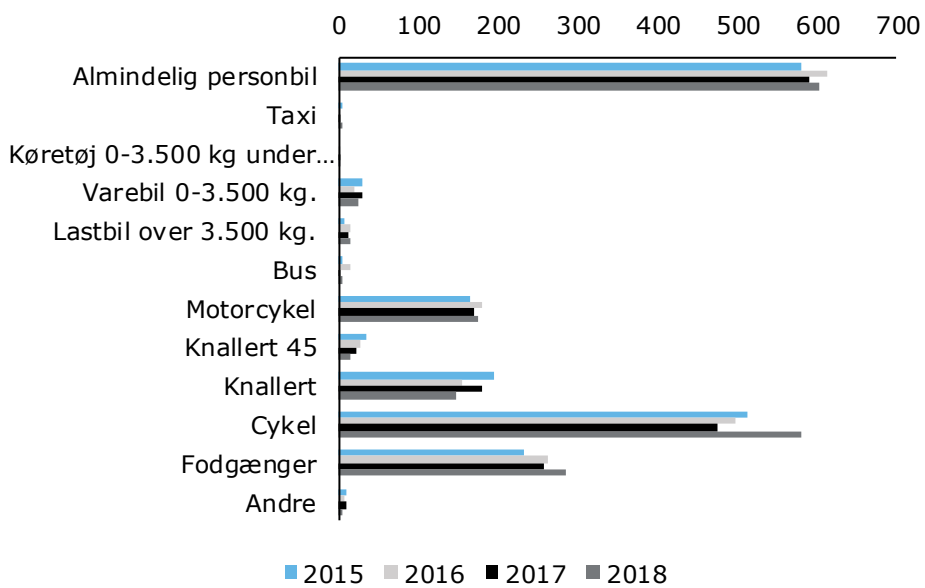
Note. Figuren viser antallet af alvorlig tilskadekomne i færdselsuheld pr. 100.000 personer. **Kilde.** Registerdata (uheld8 & folk1a, Danmarks Statistik).

Figur 33. Dræbte i færdselsuheld efter transportmiddel (antal)

Note. Figuren viser antallet af dræbte færdselsuheld efter involveret transportmiddel. **Kilde.** Registerdata (uheldk1, Danmarks Statistik).

Figur 34. Alvorligt tilskadekomne i færdselsuheld efter transportmiddel (antal)

Note. Figuren viser antallet af alvorligt tilskadekomne efter involveret transportmiddel. Opgørelsen er baseret på sager, som politiet har kendskab til. Danmarks Statistik bemærker, at der kan være et mørketal i forhold til tilskadekomne. Antallet af dræbte vurderes dog i overensstemmelse med det faktiske antal. **Kilde.** Registerdata (uheldk1, Danmarks Statistik).

Delmål 3.7.

Giv alle adgang til seksuel- og reproduktiv sundhed og familieplanlægning

Indikator 3.7.i. Antal diagnosticerede kønssygdomme blandt unge

Forekomsten af kønssygdomme er højere blandt mænd end kvinder og har været stigende siden 2015.

Begrundelse for indikator

I en dansk kontekst er det særlig relevant at se på forekomsten af kønssygdomme blandt unge mennesker som en supplerende indikator for seksuel sundhed. Her forstås det, at seksuel sundhed også involverer muligheden for og den faktiske brug af prævention, som forhindrer spredning af forskellige typer kønssygdomme. Opgørelsen baseret på kønssygdomme med individuel anmeldelsespligt, hvor der findes valide opgørelser af forekomsten.

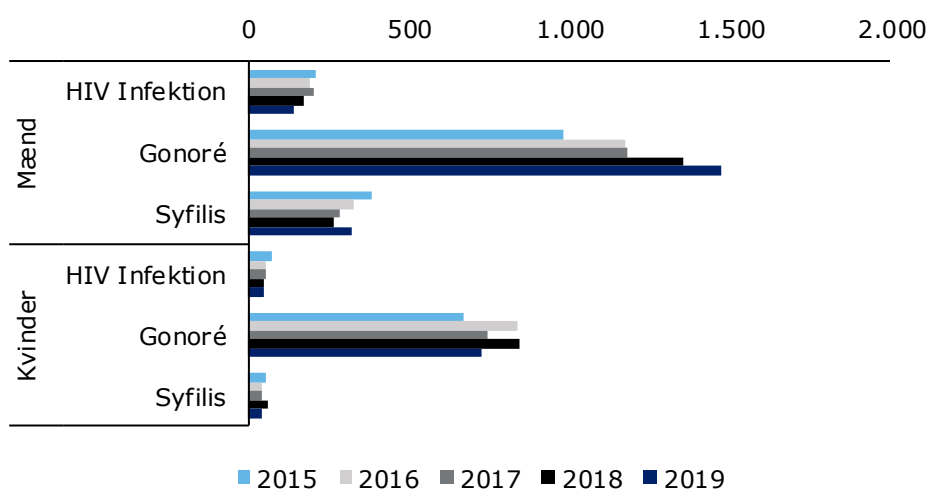
Operationalisering

Statens Serum Institut ligger inde med valide data på sygdomme kategoriseret som individuelt anmeldelsespligtige. Dette omfatter en række smitsomme sygdomme, hvor lægen er pålagt at indberette diagnosen til Statens Serum Institut.

Den supplerende indikator operationaliseres som antallet af diagnosticerede kønssygdomme blandt unge (15-24 år). Den supplerende indikator opgøres på typen af kønssygdom og på køn.

Baseline

Figur 35. Forekomst af kønssygdomme blandt unge fordelt på type og køn (antal)

Note. Figuren viser antallet af diagnosticerede kønssygdomme fordelt på køn og type. Data er baseret på Statens Seruminstits overvågning. Opgørelsen indeholder kønssygdomme, der er omfattet af de individuelt anmeldelsespligtige sygdomme. Opgørelsen omfatter unge, 15-24 år. **Kilde.** Statens Seruminstitut.

Indikator 3.7.ii. Antal personer i fertilitetsbehandling

Begrundelse for indikator

I Danmark er stadig flere ufrivilligt barnløse grundet blandt andet en tendens til, at man se stifter familie senere. I en dansk kontekst er det derfor relevant at supplere FN-indikatorerne under dette delmål med en supplerende indikator for fertilitetsbehandlinger. Antal af og udvikling i brug af fertilitetsbehandlinger anses som et mål for, hvor mange enlige og par der søger at afhjælpe den ufrivillige barnløshed.

Operationalisering

Data stammer fra Sundhedsdatastyrelsens IVF-register.

Den supplerende indikator operationaliseres som antal påbegyndte fertilitetsbehandlinger og opgøres på køn og alder på modtageren af behandlingen.

Baseline

Afventer data.

Indikator 3.7.iii. Antal tilladelser til og gennemførte kønsskifteoperationer

Begrundelse for indikator

I de seneste år er der i Danmark sket en udvikling i mulighederne for transkønnede i forhold til henholdsvis juridisk og operativt kønsskifte. I 2014 blev det muligt (for personer over 18 år) at skifte personnummer i CPR og dermed skifte køn juridisk. Ligeledes er det under visse omstændigheder muligt for transkønnede personer at få foretaget operativt kønsskifte, hvor de i samarbejde med en sexologisk klinik behandles med hormoner og/eller gennemgår operative indgreb med henblik på at få det fysiske køn til i størst mulig udstrækning at svare til det oplevede køn.⁶ For mange transkønnede personer er disse rettigheder helt basale i forhold til at leve et liv i blandt andet seksuel trivsel og sundhed, hvorfor det vurderes relevant at inkludere en supplerende indikator for aktiviteten på dette område.

Operationalisering

Data til den supplerende indikator stammer fra Sundhedsstyrelsen, som modtager ansøgninger om operativt kønsskifte.

Den supplerende indikator operationaliseres som antal tilladelser til operativt kønsskifte og gennemførte kønsskifteoperationer.

Den supplerende indikator kan alternativt operationaliseres som antal godkendte ansøgninger om juridisk kønsskifte (skifte af cpr-nummer).

Baseline

Afventer data.

⁶ <https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/gynaekologisk-klinik/undersogelse-og-behandling/sygdomme-og-behandling/Sider/transseksualitet-og-koensidentitet.aspx>.

Indikator 3.7.iv. Alder på fødende kvinder

Begrundelse for indikator

I en dansk kontekst har der i en længere årrække været en tendens til højere gennemsnitsalder for fødende kvinder. Den faktiske alder på fødende kvinder er derfor en relevant supplerende indikator under delmålet, fordi indikatoren indirekte måler på kvinders muligheder - forstået som adgang til reproduktive sundhedsydelse og øvrige forhold - der kan hjælpe dem med at få de børn, som de gerne vil have.

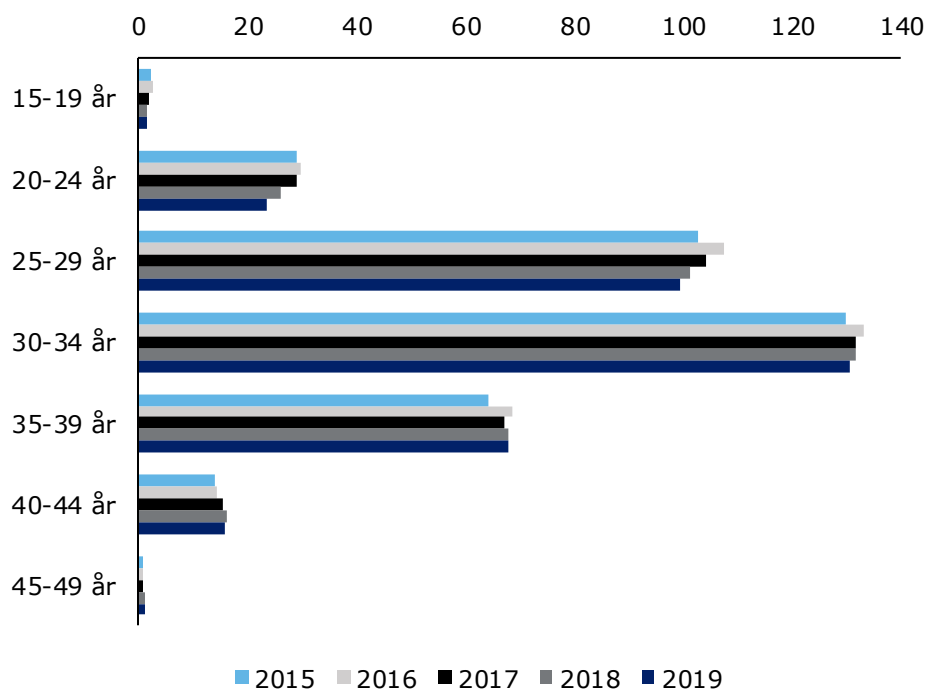
Operationalisering

Data foreligger i fødselsregistret, som ligger hos Danmarks Statistik.

Den supplerende indikator operationaliseres som antal fødte børn per 1.000 kvinder i femårsintervaller. Der inkluderes femårsintervaller på alder fra og med 15-19 år til og med 45-49 år på fødselstidspunktet.

Baseline

Figur 36. Fertilitetskvotienter efter alder (antal pr. 1.000)

Note. Figuren viser fertilitetskvotienter efter alder, opgjort som antal fødsler pr. 1.000 kvinder i aldersgruppen. **Kilde.** Registerdata (fod407, Danmarks Statistik).

Delmål 3.8.

Giv alle adgang til lægehjælp

Indikator 3.8.i. Andelen af drenge, som får HPV-vaccine

Begrundelse for indikator

I Danmark tilbydes alle piger, som er fyldt 12 år, HPV-vaccine gratis. Fra 1. juli 2019 fik drenge, som fylder 12 år 1. juli 2019 eller senere, tilsvarende tilbud. Derfor er det relevant at måle på, hvor mange drenge der tager imod tilbuddet og dermed bidrager til begrænsningen af udbredelsen af Human Papillomavirus.

Operationalisering

Data stammer fra Det Danske Vaccinationsregister.

Den supplerende indikator operationaliseres som den procentvise andel af drenge, som får vaccinen, sammenlignet med den samlede gruppe af drenge, som tilbydes vaccinen (12-17 år).

Baseline

Afventer data.

Indikator 3.8.ii. Den gennemsnitlige overlevelsesrate for kræftsygdomme

Begrundelse for indikator

I Danmark dør knap hver tredje af kræft. Med denne indikator er ønsket at måle på, hvor mange der overlever kræft som en indikator for den almene danskers adgang til essentielle sundhedsydelser af høj kvalitet samt sikker og effektiv livsvigtig kvalitetsmedicin, jf. delmålets ordlyd.

Operationalisering

Sundhedsstyrelsens cancerregister indeholder data.

Den supplerende indikator operationaliseres som andelen af kræftpatienter, som overlever sygdommen i mere end fem år fra diagnostidspunktet. Alternativt operationaliseres den supplerende indikator som andelen af den danske befolkning, som har kræft som dødsårsag. Hvis der gøres brug af sidstnævnte, hentes data fra Danmarks Statistik.

Den supplerende indikator opgøres på uddannelsesniveau.

Baseline

Afventer data.

Indikator 3.8.iii. Antibiotikaforbrug

Begrundelse for indikator

I Danmark er der tiltagende problemer med multiresistente bakterier, hvilket kobles sammen med øget brug af antibiotika. Der er derfor en risiko for, at forbruget af antibiotika udsætter danskernes adgang til livsvigtig medicin for risici. I en dansk kontekst vurderes det derfor relevant at supplere indikatorerne under dette delmål med en indikator for forbruget af antibiotika i Danmark.

Operationalisering

Lægemiddelregistret indeholder data.

Den supplerende indikator operationaliseres som antal indløste recepter på antibiotika per 1.000 indbyggere. Den supplerende indikator opgøres på henholdsvis smal- og bredspektret antibiotika.

Baseline

Afventer data.

Delmål 3.9.

Reducér sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening

Indikator 3.9.i. Andel personer udsat for støjbelastning

Begrundelse for indikator

I de senere år har der været fokus på støj som en potentiel gene for den danske befolknings velbefindende. En supplerende indikator for støjgener er derfor inkluderet som supplerende indikator under delmålet, da støj vurderes at være en forureningskilde på linje med dem, der er listet under delmålet.

Operationalisering

Data stammer fra Miljøstyrelsens støjkort sammenholdt med adressekoordinater fra BBR. Den supplerende indikator operationaliseres som andel personer udsat for støjbelastning. Opgørelsen baseres på personernes bopæl. Den supplerende indikator opgøres på støjintervaller:

- 55-59 dB
- 60-64 dB
- 65-69 dB
- 70-74 dB
- +75 dB.

Støj måles i 1,5 meters højde.

Baseline

Afventer data.

Indikator 3.9.ii. Antal arbejdsskader som følge af forgiftning

Mænd er i højere grad udsat for arbejdsulykker omhandlende forgiftning.

Begrundelse for indikator

I Danmark har der historisk været stort fokus på arbejdssikkerhed. I forhold til eksponering for forgiftningsrisici, som et af FN-indikatorerne under delmålet adresserer, vurderes det derfor relevant at inkludere en supplerende indikator, som måler på antallet af arbejdsskader ved forgiftning.

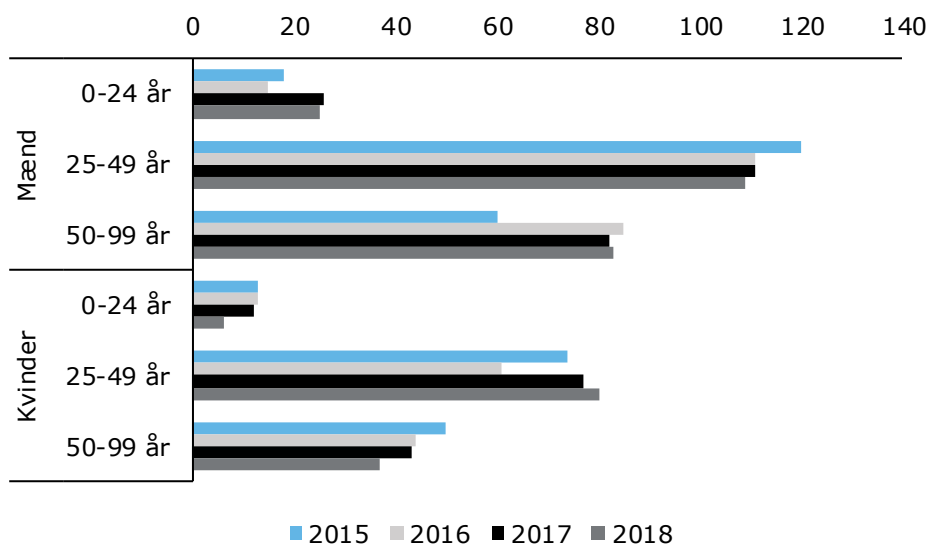
Operationalisering

Data stammer fra Arbejdstilsynet.

Den supplerende indikator operationaliseres som antal arbejdsskader kategoriseret under skadetypen *forgiftning*. Indikatoren opgøres på køn og aldersgrupper.

Baseline

Figur 37. Anmeldte arbejdsulykker om forgiftning fordelt på alder og køn (antal)

Note. Figuren viser antallet af anmeldte arbejdsulykker omhandlende forgiftning fordelt på køn og alder. **Kilde.** Arbejdstilsynet.

Delmål 3.a.

Implementér WHO's rammekonvention om tobakskontrol

Indikator 3.a.i. Gennemsnitlig debutalder for rygning

Der er ingen systematik i udviklingen i debutalder for regelmæssig rygning.

Begrundelse for indikator

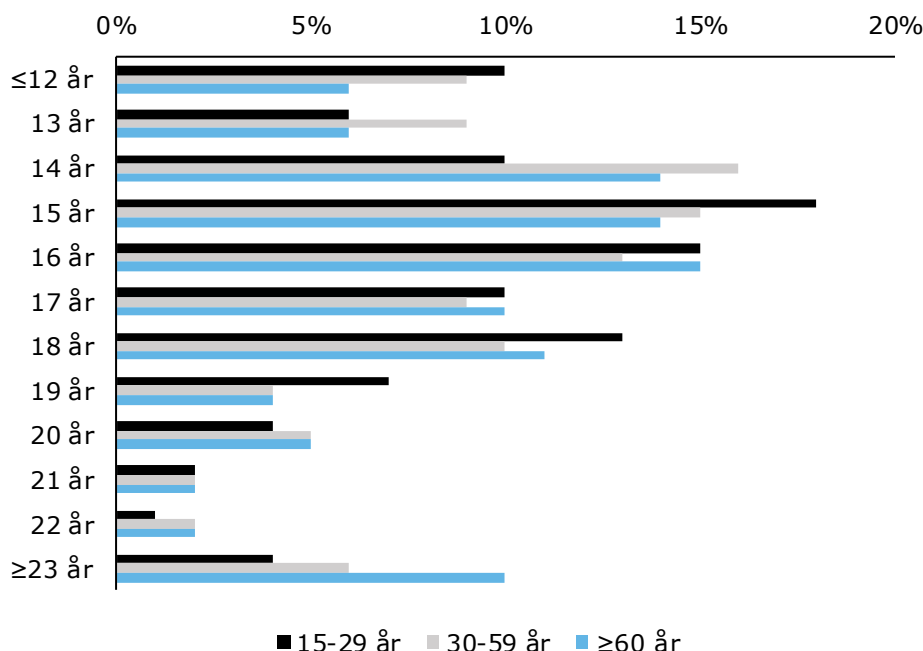
Med henblik på at supplere FN-indikatorerne under dette delmål vurderes det relevant i en dansk kontekst at inkludere en supplerende indikator for danske rygeres debutalder. Det skyldes, at man i Danmark i mange år har forsøgt at nedbringe antallet af rygere, herunder at begrænse antallet af debuterende, typisk unge, rygere. Imidlertid er faldet i antallet af rygere stagneret, hvormed man endnu ikke er kommet problemstillingen tilstrækkelig til livs.

Operationalisering

Sundhedsdatastyrelsen har data på danskernes rygevaner. Opgørelsen er survey-baseret. Den supplerende indikator operationaliseres som den gennemsnitlige debutalder for regelmæssigt tobaksforbrug for nuværende og tidligere rygere. Den supplerende indikator opgøres på nuværende alder.

Baseline

Figur 38. Debutalder for rygning fordelt på nuværende alder (pct.)

Note. Figuren viser den relative fordeling i debutalder for regelmæssigt tobaksforbrug for nuværende og tidligere rygere (daglige og lejlighedsvis). Data er fra 2018. **Kilde.** Danskernes Rygevaner 2018 (Sundhedsstyrelsen).

Indikator 3.a.ii. Andel personer, der ryger

Begrundelse for indikator

Med en indikator for danskernes rygevaner, herunder deres rygefrekvens, kan udviklingen i forbruget på området kortlægges. Den supplerende indikator adskiller sig fra FN-indikatoren under delmålet ved at opgøre frekvensen hvormed der ryges samt desuden opførelsen på alder.

Operationalisering

Sundhedsdatastyrelsen har data på danskernes rygevaner. Opgørelsen er survey-baseret.

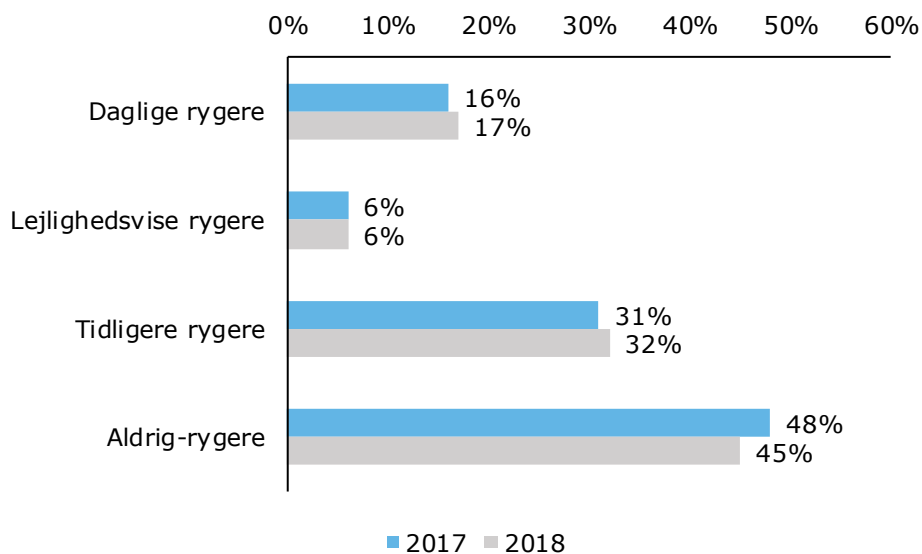
Den supplerende indikator operationaliseres som andelen af den voksne befolkning (over 15 år), som ryger:

- Daglig
- Lejlighedsvis
- Tidligere rygere
- Aldrig-rygere

Den supplerende indikator opgøres på køn og aldersgrupper.

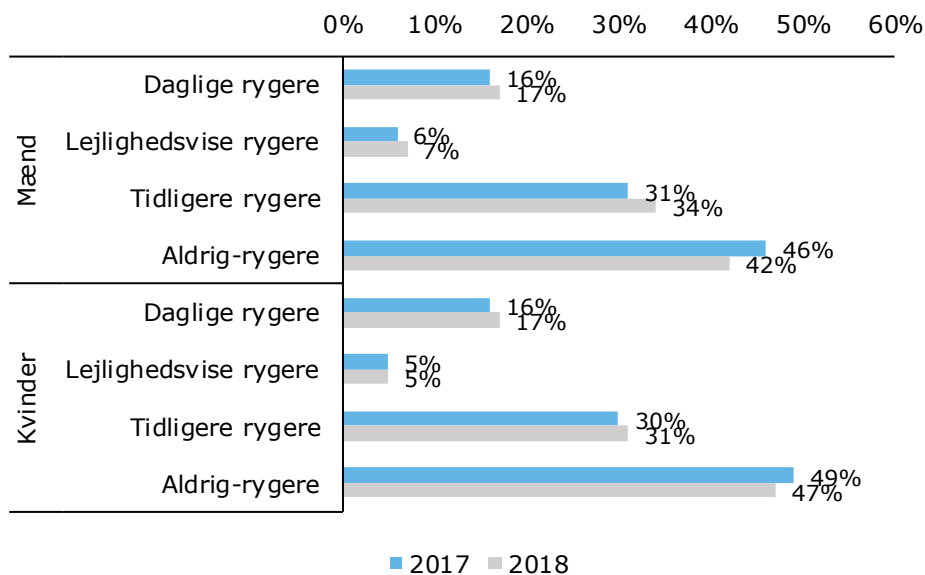
Baseline

Figur 39. Forekomsten af tobaksrygning fordelt på rygegrupper (pct.)

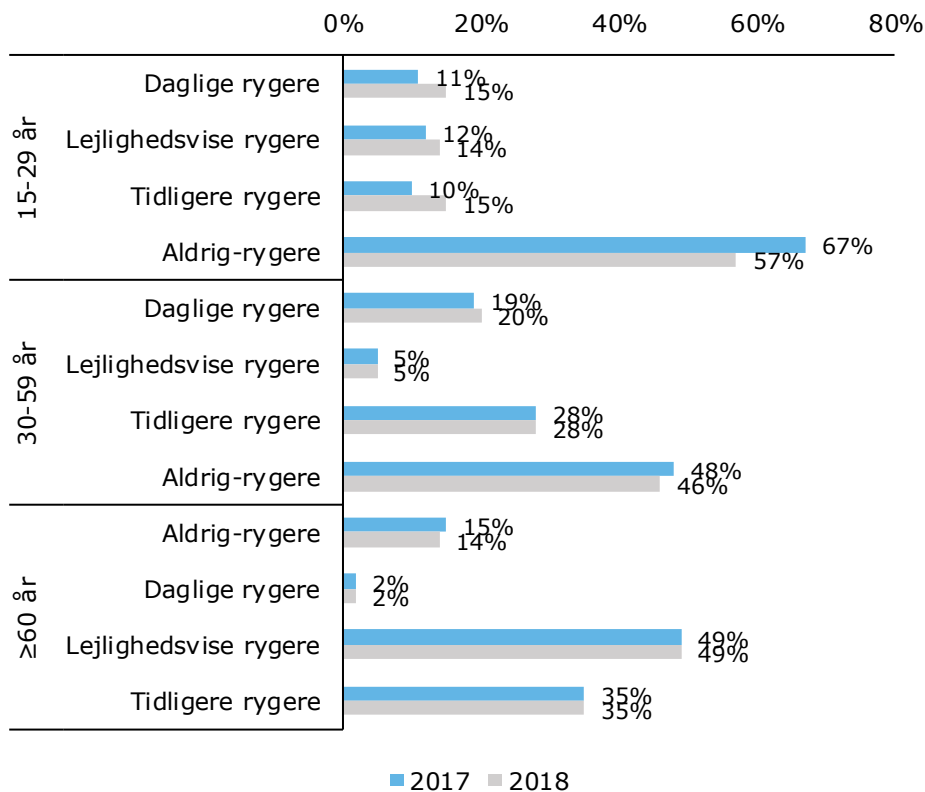
Note. Figuren viser andelen af personer, der ryger, fordelt på hvor ofte personen ryger. Data er survey-baseret. **Kilde.** Danskernes rygevaner 2017 & 2018 (Sundhedsstyrelsen).

Figur 40. Forekomsten af tobaksrygning fordelt på rygegrupper og køn (pct.)

Note. Figuren viser andelen af personer, der ryger, fordelt på køn og hvor ofte personen ryger. Data er survey-baseret. **Kilde.** Danskernes rygevaner 2017 & 2018 (Sundhedsstyrelsen).

Figur 41. Forekomsten af tobaksrygning fordelt på rygegrupper og aldersgrupper (pct.)

Note. Figuren viser andelen af personer, der ryger, fordelt på aldersgrupper hvor ofte personen ryger. Data er survey-baseret. **Kilde.** Danskernes rygevaner 2017 & 2018 (Sundhedsstyrelsen).

Indikator 3.a.iii. Andel personer, der anvender øvrige tobaksprodukter

Forbruget af røgfrie tobaksvarer er stigende blandt særligt unge mænd.

Begrundelse for indikator

Sammenfaldende med reduktionen i antallet af rygere, er tilkommet en tendens til øget forbrug af andre tobaksprodukter, herunder tyggetobak og snus. En supplerende indikator for forbruget af disse vurderes derfor som et relevant supplement til de indikatorer, som måler på udbredelsen af rygning.

Operationalisering

Sundhedsdatastyrelsen har data på danskernes rygevaner. Opgørelsen er survey-baseret.

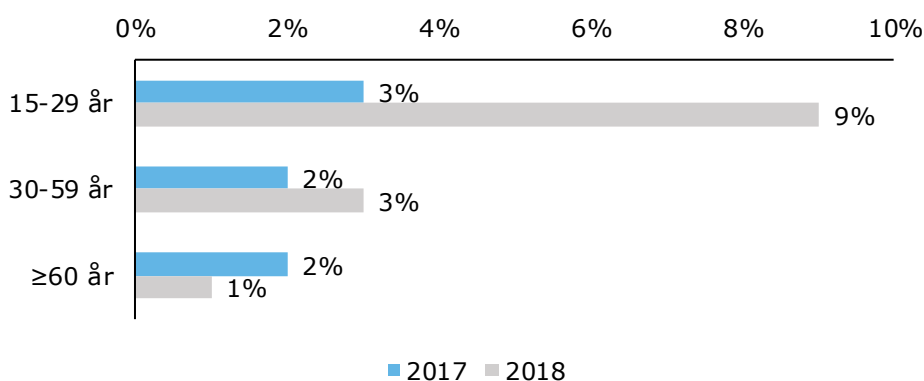
Den supplerende indikator operationaliseres som andelen af den voksne befolkning (over 15 år), som anvender øvrige tobaksprodukter. Den supplerende indikator opgøres på om forbruget foregår:

- Hver dag
- Mindst en gang om ugen.

Den supplerende indikator opgøres køn og aldersgrupper.

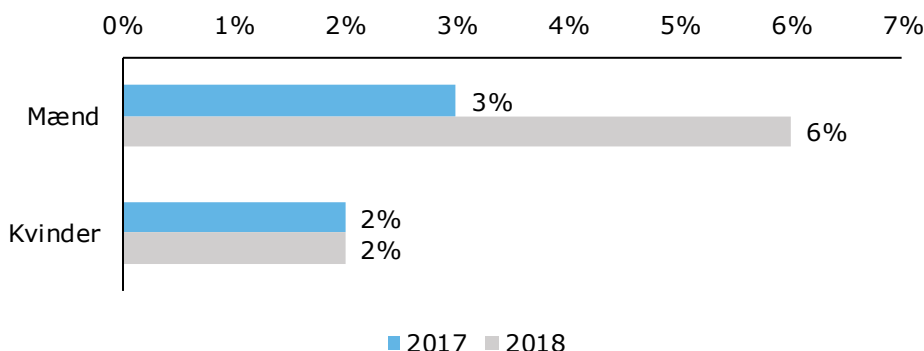
Baseline

Figur 42. Brug af røgfrie tobaksvarer fordelt på aldersgrupper (pct.)

Note. Figuren viser andelen af personer, der anvender røgfrie tobaksvarer (fx snus og tyggetobak), fordelt på aldersgruppe. Opgørelsen er survey-baseret. **Kilde.** Danskernes rygevaner 2017 & 2018 (Sundhedsstyrelsen).

Figur 43. Brug af røgfrie tobaksvarer fordelt på køn (pct.)

Note. Figuren viser andelen af personer, der anvender røgfrie tobaksvarer (fx snus og tyggetobak), fordelt på køn. Opgørelsen er survey-baseret. **Kilde.** Danskernes rygevaner 2017 & 2018 (Sundhedsstyrelsen).

Delmål 3.b.

Støt udvikling af vacciner og medicin, som alle har råd til

For delmål 3.b er der ikke identificeret indikatorer til supplerung af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

Delmål 3.c.

Øg finansieringen af sundhedsydelser i udviklingslande

Indikator 3.c.i. Udenlandske medicinstuderende, som bliver i Danmark efter endt uddannelse (eventuelt ønskeliste)

Begrundelse for indikator

I Danmark har vi tradition for at udveksle studerende – særligt med de nordiske lande. Den supplerende indikator under dette delmål giver et indblik i evnen til at fastholde disse studerende som ressource i den danske sundhedssektor efter dansk investering i deres uddannelse.

Operationalisering

Danmarks Statistik har tal på dette i elevregistret.

Den supplerende indikator operationaliseres som andelen af udenlandske medicinuddannede, som aflægger deres lægeløfte i Danmark, og som er bosiddende i Danmark, et år efter lægeløftet blev aflagt.

Baseline

Afventer data.

Delmål 3.d.

Giv bedre tidlig varsel ved globale sundhedstrusler

For delmål 3.d er der ikke identificeret indikatorer til supplerende af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

4 Kvalitetsuddannelse

MÅL 4

Kvalitetsuddannelse

Vi skal sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring.

Kvalitetsuddannelse i et globalt perspektiv

Verdensmål fire handler om at sikre alle adgang til kvalitetsuddannelse. Målet fokuserer på uddannelse på alle niveauer fra daginstitution over grundskole og ungdomsuddannelser til forskellige typer videregående uddannelse samt uformelle uddannelsesforløb.

Uddannelse er en central forudsætning for opfyldelse af flere af de øvrige verdensmål. Det skyldes, at uddannelse understøtter økonomisk velstand og social mobilitet og skaber muligheder for at opnå en sundere og mere bæredygtig livsførelse.

Verdensmål 4 om at understøtte at børn og unge deltager og opnår tilfredsstillende bedømmelser på alle uddannelsesniveauer. Herunder også om de har viden og færdigheder inden for centrale dannelsesmæssige forhold såsom bæredygtig udvikling, menneskerettigheder og ligestilling.

Hertil kommer et selvstændigt fokus på den voksne befolknings uddannelsesniveau, herunder om den voksne befolkning besidder praktiske læse- og regnefærdigheder samt faglige kvalifikationer i informations- og kommunikationsteknologi.

Målet fokuserer også på ulighed i adgang til uddannelser både mellem kønnene og i forhold til udsatte grupper, herunder handicappede og børn i udsatte positioner.

Herudover er der fokus på rammerne for kvalitetsuddannelse både i forhold til lærernes uddannelsesniveau og de fysiske faciliteter på skoler og uddannelsesinstitutioner.

Verdensmål 4 er opdelt i ti delmål, hvis definitioner fremgår af tabel 7.

Tabel 7. Delmål under verdensmål 4

Delmål 4.1. Gør grundskole og ungdomsuddannelse gratis for alle

Inden 2030 skal det sikres, at alle piger og drenge gennemfører gratis, inkluderende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet, der fører til relevante og effektive læringsresultater.

Delmål 4.2. Giv førskolebørn lige adgang til dagtilbud af høj kvalitet

Inden 2030 skal alle piger og drenge sikres adgang til dagtilbud af høj kvalitet, så de er klar til grundskolen.

Delmål 4.3. Giv alle lige adgang til tekniske, erhvervs- og videregående uddannelser

Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse, herunder universiteter, af høj kvalitet og til en overkommelig pris.

	<p>Delmål 4.4. Øg antallet af mennesker, der kan forsørge sig selv Inden 2030 skal antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer, for beskæftigelse, gode job og iværksætteri, øges væsentligt.</p>
	<p>Delmål 4.5. Afskaf al diskrimination i uddannelse Inden 2030 skal ulighed mellem kønnene i uddannelser afskaffes, og der skal sikres lige adgang til alle niveauer af uddannelse og erhvervsrettet uddannelse for de mest udsatte grupper, herunder mennesker med handicap, oprindelige folk og børn i udsatte situationer.</p>
	<p>Delmål 4.6. Lær alle at læse, skrive og regne Inden 2030 skal alle unge og en væsentlig del af voksne, både mænd og kvinder, have opnået færdigheder i at læse og regne.</p>
	<p>Delmål 4.7. Undervis i bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme en bæredygtig udvikling, herunder bl.a. Gennem undervisning i bæredygtig udvikling og en bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikkevoldelig kultur, globalt borgerskab og anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til en bæredygtig udvikling.</p>
	<p>Delmål 4.a. Byg og opgradér sikre og inkluderende skoler Uddannelsesinstitutioner skal bygges og opgraderes, så de tager hensyn til barnets tarv, handicap og køn, og så de skaber et sikkert, ikkevoldeligt, rummeligt og effektivt læringsmiljø for alle.</p>
	<p>Delmål 4.b. Giv flere stipendier til højere uddannelse i udviklingslandene Inden 2020 skal antallet af stipendier til udviklingslande øges væsentligt globalt, især til de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater, og afrikanske lande, til brug for indskrivning på højere uddannelser, herunder erhvervsuddannelse og informations- og kommunikationsteknologi, tekniske, ingeniør- og videnskabelige programmer, i udviklede lande og andre udviklingslande.</p>
	<p>Delmål 4.c. Øg antallet af lærere i udviklingslandene Inden 2030 skal antallet af uddannede lærere øges væsentligt, bl.a. gennem internationalt samarbejde om læreruddannelse i udviklingslande, især de mindst udviklede lande og små udviklingsøstater.</p>

Kvalitetsuddannelse i et dansk perspektiv

Historisk er der i Danmark skarpt fokus på at højne kvaliteten i bredden i vores uddannelsessystem. Det ses blandt andet ved den omfattende reformgrad af vores grundskole, fokuset på at give unge mennesker en ungdomsuddannelse samt den relativt nylige udbygning af området for videregående uddannelser med institutionstyperne professionshøjskole og erhvervsakademi. I forlængelse heraf er styringen af det videregående uddannelsesområde netop blevet lagt om, så institutionerne i højere grad belønnes for kvaliteten af de uddannelser, de udbyder⁷. På tværs af uddannelsessektoren er der således fokus på at møde individet i øjenhøjde, i videst mulig udstrækning at løfte dets kompetencer, og give det kvalifikationer til at indgå i- og bidrage til samfundet.

⁷ <https://ufm.dk/uddannelse/videregaende-uddannelse/institutionstilskud/nyt-bevillingssystem-for-de-videregaende-uddannelser>

I nedenstående præsenteres de respektive delmåls fokusområder. Først præsenteres de fokusområder, der fremgår af FN's delmål, derefter præsenteres kort de eksisterende FN-indikatorer og dernæst præsenteres de supplerende indikatorer, der udspringer i dansk kontekst.

Delmål 4.1. Gør grundskole og ungdomsuddannelse gratis for alle

Delmålet fokuserer på, at alle piger og drenge skal gennemføre et gratis, inkluderende forløb indeholdende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse, som for begges vedkommende skal føre til læringsresultater, der kan nyttiggøres i individets liv. FN-indikatoren måler derfor på andelen af de unge i en befolkning, som har basale evner til at læse og regne. I en dansk kontekst er det oversat til andelen af eleverne, der ved grundskolens afgangseksamen har bestået afgangsprøverne i henholdsvis læsning (som en del af danskfaget) og matematik.

I Danmark er grundskole og ungdomsuddannelse er gratis og i en udstrækning obligatorisk, hvilket implicerer at det relevante fokus under dette delmål er anderledes her end i mindre udbyggede velfærdssamfund.

I diskussionen under delmålet, er der fremsat forslag om at måle på *rammebetingelserne* for at indgå i forløb i grundskolen og på ungdomsuddannelser. Konkret er der fremsat forslag om at måle på elevernes motivation for at lære, konkret forstået som deres læselyst. Andre centrale rammebetingelser, som i debatten er fremhævet som relevante at måle på, er elever med indlæringsvanskeligheder og de indsats, som målrettes disse typer udfordringer.

Som en indikator på resultaterne af at udbyde grundskole og ungdomsuddannelse til alle, er det foreslået at måle på, hvor store andele af ungdomsårgangene, som opnår en erhvervsgivende uddannelse. Dette forslag udspringer af den danske tradition for at benytte faglært arbejdskraft, hvorfor det at få en erhvervsgivende uddannelse er særlig essentielt for tilknytningen til arbejdsmarkedet i en dansk kontekst.

Delmål 4.2. Giv førskolebørn lige adgang til dagtilbud af høj kvalitet

Delmålet fokuserer på, at alle piger og drenge skal sikres adgang til dagtilbud af høj kvalitet, herunder dagtilbud, som klargør børnene til grundskolen. FN-indikatorerne måler således dels på den faktiske deltagelse i dagtilbud (et år før officiel skolestart), dels på hvorvidt børn under fem år har en alderssvarende udvikling i forhold til deres sundhedstilstand, læring og trivsel.

I Danmark langt størstedelen af førskolebørn i en form for dagtilbud. Samtidig, og måske netop derfor, er netop kvaliteten af disse dagtilbud et varmt emne i den politiske debat herhjemme. Debatten, som også afspejles i projektet her, centrerer sig i høj grad om hvorvidt dagtilbuddene generelt er ressourcemæssigt understøttede til at opretholde en høj pædagogisk kvalitet. Foruden at fokusere på kvaliteten i dagtilbud, fremhæves det som centralt at se på førskolebørnenes lyst til læring, herunder deres læselyst, som anses som en vigtig forudsætning for en motiveret og god start på skolelivet.

Delmål 4.3: Giv alle lige adgang til tekniske, erhvervs- og videregående uddannelser

Delmålet fokuserer på lige adgang til tekniske-, erhvervs- og videregående uddannelser, herunder universiteter, for mænd og kvinder. Den fastsatte eksisterende indikator måler på deltagelsesraten (indenfor de seneste 12 måneder) på formel og uformel uddannelse blandt den voksne befolkning opdelt på køn.

I en dansk kontekst opdeles de relevante typer af uddannelser under delmålet i henholdsvis erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Foruden optagelseskrav på uddannelser, har alle som udgangspunkt lige adgang til disse typer af uddannelser. Som et fokusområde i den danske kontekst, er det imidlertid blevet drøftet, hvorvidt mænd og kvinder *reelt* har lige adgang til forskellige typer erhvervs- og videregående uddannelser. Dette skyldes, at der i en dansk kontekst ses markante kønsforskelle i optagelsen på visse erhvervsuddannelser og på de såkaldte STEM-uddannelser (science, technology, engineering and mathematics). Dette skyldes ligeledes forskelle i sociale baggrunde, som

kan have u hensigtsmæssig indflydelse på den studerendes sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen.

Delmål 4.4. Øg antallet af mennesker, der kan forsørge sig selv

Delmål 4.4 handler om at højne befolkningens relevante kompetencer og konkrete færdigheder med henblik på at sikre individets tilkobling til arbejdsmarkedet samt dets mulighed for at få et godt job eller blive iværksætter. Under delmålet måles der for nuværende på unge og voksnes faglige kvalifikationer indenfor informations- og kommunikationsteknologi, som yderligere opdeles i en række kvalifikationstyper, herunder kendskab til regneark, kopiering og flytning af filer og lignende.

I forbindelse med nærværende projekt har debatten i relation til dette delmål handlet bl.a. om de studerendes tilknytning til arbejdsmarkedet, herunder dimitendledigheden blandt nye årgange fra videregående uddannelser. Dertil har der været diskussioner om hvorvidt man kan måle på danske børns it-færdigheder samt den brede befolknings konkrete færdigheder inden for basale discipliner og desuden mere reflektive evner. Konkret har det været foreslået at forsøge at måle på danskernes evne til at problemløse.

Delmål 4.5: Afskaf al diskrimination i uddannelse

Delmålet handler om at sikre lige adgang til uddannelse for alle befolkningsgrupper, herunder også marginaliserede grupper, som af varierende årsager måtte have ringere forudsætninger for at indgå i uddannelsessystemet. Til dette delmål anvendes i FN-regiet et såkaldt paritetsindeks, som dækker over repræsentationen af forskellige befolkningsgrupper (herunder mænd/kvinder, befolkning fra land/by, varierende handicapstatus mv.) på danske uddannelser.

Der er blevet drøftet vidtrækkende input i debatten under dette delmål - rangerende fra forslag vedrørende marginaliserede gruppers *forudsætninger* for at indgå i uddannelsessystemet, over hvordan indikatorer vedrørende de *input*, som uddannelsessystemet baserer sig på, kan bidrage til målingen under delmålet, til hvordan uddannelsesresultater kan bidrage til at måle udviklingen. Et tværgående tema er muligheden for at opnå en højere uddannelsesgrad end ens forældre - hvad der ofte betegnes social mobilitet i en uddannelseskontekst.

Med hensyn til forudsætninger for at indgå i uddannelsessystemet er det konkret blevet foreslået at måle på nydanskernes danskevner samt den brede befolknings adgang til offentlig information for eksempel via biblioteker. Med hensyn til relevante input, som uddannelsessystemet baserer sig på, er det blevet foreslået at måle på differencer i lærernes kompetencer på tværs af geografiske egne og dermed få en indikator på forskellen i kvaliteten af den uddannelse, som udbydes. Endelig er det blevet drøftet, hvorvidt det er meningsfuldt at måle på kønsfordelingen i optagelsen på videregående uddannelser samt uddannelsesresultater for børn med varierende socioøkonomisk baggrund og marginaliserede grupper. Et sidste resultatmål, som er blevet drøftet, er andelen af en årgang, som har erhvervskompetencegivende uddannelse.

Delmål 4.6. Lær alle at læse, skrive og regne

Delmålet handler om at alle unge og en væsentlig del af voksne inden 2030 skal have opnået basale læse-, skrive- og regnefærdigheder. Der måles på nuværende tidspunkt ved at opgøre andele af den voksne befolkning, som funktionelt er på et givet niveau indenfor henholdsvis læse- og regnefærdigheder.

I forbindelse med nærværende projekt er der udtrykt ønske om at supplere den internationale måling med en opdeling på herkomst med henblik på at afdække de relevante forskelle der måtte foreligge mellem forskellige herkomstgrupperinger i basale færdigheder. Foruden dette kan det i en dansk kontekst være relevant at måle på befolkningens evne til at opsøge information samt at forholde sig kritisk til den. En sådan indikator måler ikke alene evnen til at tilgå information (at læse den), men også evnen til at forholde sig kritisk til den.

Delmål 4.7. Undervis i bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab

Delmålet handler om, at alle elever inden 2030 skal have tilegnet sig viden og færdigheder med henblik på at fremme bæredygtig udvikling, herunder ved at modtage undervisning i bæredygtig udvikling og livsstil. Den eksisterende indikator under delmålet adresserer graden, hvormed forskellige bæredygtighedsparametre integreres i alt fra nationale politikker over læreplaner, ind i læreruddannelsen og i selve elevbedømmelserne.

I den danske kontekst er det blevet fremhævet som særlig relevant at måle på undervisningen i demokrati og demokratiske værdier, herunder unges engagement i demokratiet, for eksempel i forbindelse med valg. Derudover er det blevet foreslået at måle på elevernes 1) tværgående nøglekompetencer (herunder systemtænkningsskompetence), 2) uddannelse i verdensborgerskab, 3) praktiske færdigheder samt 4) evne til at forholde sig kritisk til information. Derudover har der været en række forslag med at måle på implementering af fx Verdensmålsdagsordnen i undervisning, skrevne opgaver og eksaminationer.

Delmål 4.a. Byg og opgradér sikre og inkluderende skoler

Delmålet handler om at skabe uddannelsesmæssige rammer, som fordrer og understøtter kvalitetsuddannelse. Derfor måles der i FN-regi på andelen af skoler, som har adgang til en række centrale forhold, såsom kønsadskilte toiletfaciliteter, elektricitet og lignende.

I en dansk kontekst er der under inddragelsesaktiviteterne i forbindelse med delmålet blevet diskuteret, hvorvidt det er relevant først og fremmest at måle på elevernes tilfredshed med de rammer og forhold, som FN-indikatoren adresserer, såsom tilfredshed med hygiejnen på skolens toiletter. Derudover er det blevet foreslået konkret at måle på elevernes brug af pc/tablet som en indikator for udnyttelsesgraden af de tilgængelige faciliteter.

Sluttelig er det blevet foreslået at måle på de psykologiske forhold, som alternativ til de fysiske forhold, som der i en dansk kontekst i udpræget grad er efterlevede standarder for. Konkret er der blevet foreslået at måle på elevernes trivsel.

Delmål 4.b. Giv flere stipendiat til højere uddannelse i udviklingslandene

Delmålet handler om at øge antallet af stipendier til forskellige typer erhvervs- og videregående uddannelser til studerende fra udviklingslande. I FN-regi måles dette ved det nationale bidrag i forbindelse med udviklingsbistanden til stipendiat herunder størrelsen af dem.

I relation til den eksisterende FN-indikator, er foreslået det at måle på andelen af udviklingsbistanden, som er målrettet uddannelse bredt forstået. I relation til delmålet har debatten drejet sig om, hvor mange danske uddannelsesstipendiat, der tilbydes studerende fra ikke-vestlige lande. Dette er en indikator for udviklingen i andelen af målgruppen (studerende i udviklingslande), som vi i Danmark tilbyder erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse efter danske standarder.

Delmål 4.c. Øg antallet af lærere i udviklingslandene

Delmålet handler om at øge antallet af uddannede lærere bl.a. gennem internationalt samarbejde om læreruddannelsen i udviklingslande. I FN-regi måles der derfor på andelen af ansatte lærere henholdsvis i førskole, i grundskole og på ungdomsuddannelserne, som formelt har kvalifikationerne til at undervise.

I supplement til FN-indikatoren er det i den danske kontekst relevant at måle på hvor meget uddannet personale der går per enkelt elev samt at måle på den reelle tilstedeværelse af uddannet personale konkret operationaliseret som fx fraværsdage eller aflyst undervisning.

I et internationalt perspektiv er det blevet drøftet hvorvidt man kan måle på den ressourceoverførsel, som går til uddannelsessektoren i udviklingslande – forstået både som midler, men også som kapacitet og viden.

Supplerende indikatorer under verdensmål 4

Med afsæt i delmålenes danske fokusområder foreslås nedenstående liste over supplerende indikatorer under verdensmål 4.

Tabel 8. Liste over foreslåede supplerende indikatorer under verdensmål 4

Delmål	Supplerende indikator
4.1. Gør grundskole og ungdomsuddannelse gratis for alle	4.1.i Andel personer med gennemført henholdsvis grundskole og ungdomsuddannelse
4.2. Giv førskolebørn lige adgang til dagtilbud af høj kvalitet	4.2.i. Andel mandlige pædagoger
	4.2.ii. Andel pædagogisk personale med pædagoguddannelse
4.3: Giv alle lige adgang til tekniske, erhvervs- og videregående uddannelser	4.3.i. Andel voksne med erhvervskompetencegivende uddannelse
	4.3.ii. Kønsfordeling på erhvervsuddannelser
	4.3.iii. Frafald på videregående uddannelser
	4.3.iv. Antal praktikpladser for erhvervsskoleelever
4.4. Øg antallet af mennesker, der kan forsørge sig selv	4.4.i. It-kompetencer i grundskolen
4.5: Afskaf al diskrimination i uddannelse	4.5.i. Andel 35-årige med erhvervskompetencegivende uddannelse, opgjort på forældres uddannelsesniveau
	4.5.ii. Resultater af nationale tests
	4.5.iii. Andel handicappede, der gennemfører folkeskolens afgangsprøve
4.6. Lær alle at læse, skrive og regne	4.6.i. Andel personer med funktionelle læse- og regnefærdigheder, opgjort på herkomst
4.7. Undervis i bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab	4.7.i. Antal grundskoler, som deltager i program målrettet uddannelse for bæredygtig udvikling
4.a. Byg og opgradér sikre og inkluderende skoler	4.a.i. Trivsel blandt studerende på videregående uddannelser
	4.a.ii. Andel folkeskoleelever, der oplever mobning
	4.a.iii. Brug af it i grundskolen
4.b. Giv flere stipendiater til højere uddannelse i udviklingslandene	4.b.i. Andel udviklingsbistand anvendt på uddannelse
4.c. Øg antallet af lærere i udviklingslandene	N/A

Indikatorerne suppleres af en uddybet operationalisering og baseline nedenfor.

Delmål 4.1.

Gør grundskole og ungdomsuddannelse gratis for alle

Indikator 4.1.i. Andel personer med gennemført henholdsvis grundskole og ungdomsuddannelse

Begrundelse for indikator

Gennemførelse af grund- og ungdomsuddannelsen er vigtige forudsætninger for et succesfuldt arbejdsliv. Herunder er det fx en politisk prioritering på uddannelsesområdet, at mindst 90 procent af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andel 18-årige, der har gennemført grundskolen.

Indikatoren operationaliseres som andel henholdsvis 20-årige, 25-årige og 30-årige, der har gennemført en ungdomsuddannelse.

Indikatoren opgøres på køn og uddannelsestype for ungdomsuddannelser (gymnasial uddannelse og erhvervsuddannelse).

Baseline

Afventer data.

Delmål 4.2.

Giv førskolebørn lige adgang til dagtilbud af høj kvalitet

Indikator 4.2.i. Andel mandlige pædagoger

Ni ud af ti pædagoger er kvinder.

Begrundelse for indikator

Opnåelse af en mere mangfoldig medarbejderskare har længe været en politisk prioritet i Danmark. En mindre skæv kønsfordeling giver børnene i dagtilbuddet en bedre mulighed for at spejle sig i forskellige rollemodeller og bidrager derfor til en mere nuanceret kønsforståelse. Kønsfordelingen blandt det pædagogiske personale er derfor en indikator for dagtilbuddets kvalitet.

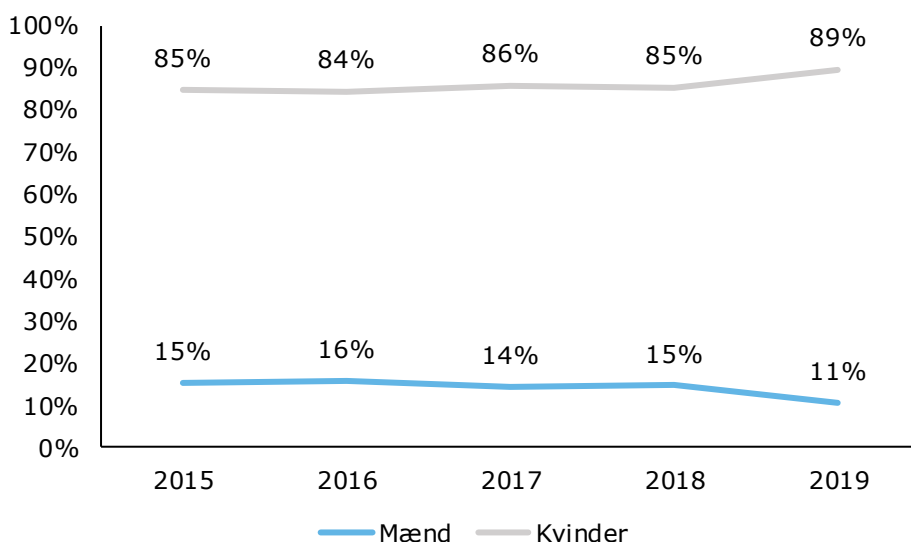
Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andel mandlige ansatte i daginstitutioner, klub og skolefritidsordning.

Indikatoren opgøres med afsæt i data fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor (KRL).

Baseline

Figur 44. Kønsfordeling blandt pædagoger (pct.)

Note. Figuren viser andelen af henholdsvis mandlige og kvindelige pædagoger i daginstitutioner, klub og skolefritidsordninger. Dataudtrækket er defineret som pædagoger under kategorien pædagogisk personale i daginstitutioner/klub/skolefritidsordning. **Kilde.** KRL.

Indikator 4.2.ii. Andel pædagogisk personale med pædagoguddannelse

Seks ud af ti ansatte i daginstitutioner har en pædagogisk uddannelse.

Begrundelse for indikator

En pædagoguddannelse giver det pædagogiske personale bedre forudsætninger for at varetage de udviklings- og omsorgsopgaver, der er forbundet med det pædagogiske arbejde i daginstitutionerne. Andelen af det pædagogiske personale, der har en relevant pædagogisk uddannelse, er derfor en indikator for dagtilbuddenes kvalitet i forhold til at understøtte børnene, herunder bl.a. at forberede dem til grundskolen.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andelen af pædagogisk personale i kommunale og selvejende daginstitutioner, der har en pædagoguddannelse eller uddannelse som pædagogisk assistent.

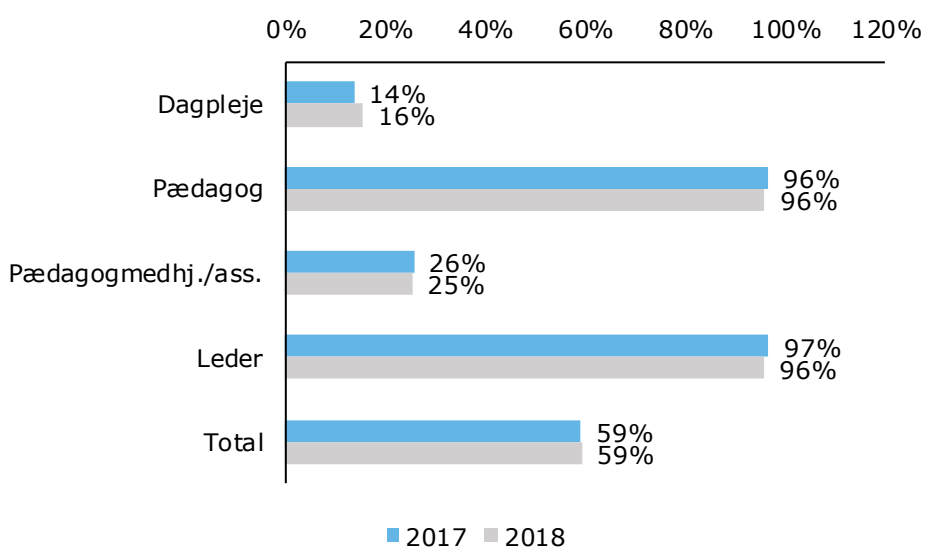
Indikatoren opgøres i andel fuldtidsansatte.

Indikatoren opgøres på stillingsbetegnelse.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Figur 45. Pædagogisk personale med relevant uddannelse efter stillingsbetegnelse (pct.)

Note. Figuren viser andelen af pædagogisk personale i daginstitutioner, der har en pædagogisk uddannelse. En pædagogisk uddannelse defineres som PAU/PGU, pædagog professionsbachelor, pædagogiske uddannelser uden nærmere angivelse, pædagogik MVU samt pædagogik BACH, LVU og Ph.d. **Kilde.** Registerdata (boern1, Danmarks Statistik).

Delmål 4.3.

Giv alle lige adgang til tekniske, erhvervs- og videregående uddannelser

Indikator 4.3.i. Andel voksne med erhvervskompetencegivende uddannelse

Begrundelse for indikator

Gennemførelse af en erhvervskompetencegivende uddannelse kan være en vigtig forudsætning for et succesfuldt arbejdsliv og en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Indikatoren beregnes for 35-årige, da personer i den alder forventes at have gennemført – om ikke andet, så deres første - uddannelse. Indikatoren opgøres på både køn og herkomst, da eventuelle skævheder mellem disse grupper afslører interessante forskelle i den faktiske adgang til uddannelsessystemet.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andel 35-årige, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Indikatoren opgøres på køn og herkomst.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Indikator 4.3.ii. Kønsfordeling på erhvervsuddannelser

Andelen af mænd på erhvervsuddannelsernes hovedområder varierer mellem 9 og 96 procent.

Begrundelse for indikator

Der eksisterer i Danmark et kønsopdelt arbejdsmarked indenfor bestemte fag. En mindre skæv kønsfordeling på erhvervsskolerne er derfor en indikator for nedbrydning af de kønsstereotype forestillinger om, hvad man som mand eller kvinde kan beskæftige sig med.

Operationalisering

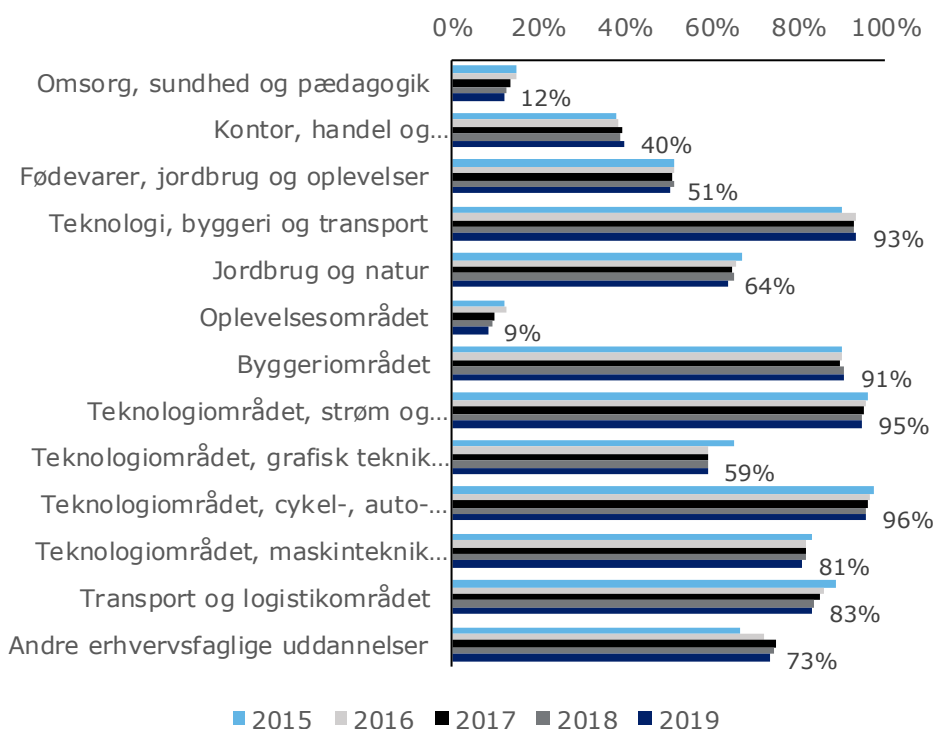
Indikatoren operationaliseres som procentvis kønsfordeling på erhvervsskolerne opgjort på fagområde per 1. oktober.

Indikatoren opgøres på uddannelsens hovedgruppe (omsorg, sundhed, pædagogik mv.).

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Figur 46. Kønsfordeling erhvervsfaglige uddannelser uddannelse (pct. mænd)

Note. Figuren viser andel mænd indskrevet på erhvervsuddannelser fordelt efter uddannelses hovedgruppe. Grundforløb er inkluderet i opgørelsen. Opgørelsen er pr. 1. oktober hvert år. Værdierne angivet i figuren er for 2019. **Kilde.** Registerdata (uddakt35, Danmarks Statistik).

Indikator 4.3.iii. Frafald på videregående uddannelser

Begrundelse for indikator

Frafald på videregående uddannelser kan skyldes en række forskellige faktorer, for eksempel forkert valg af uddannelse, lav uddannelseskvalitet, eller at uddannelsesinstitutionen ikke kan imødekomme den studerendes individuelle behov. En indikator for frafaldet på videregående uddannelser supplerer derfor under delmålet da den vedrører dels kvaliteten af det videregående område og derudover også afslører om bestemte grupper af de har større sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen og dermed om der er forhold, som betyder reel ulige adgang til uddannelsessystemet.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andel personer, der afbryder en påbegyndt videregående uddannelse inden for det første år - uanset om eleven på et senere tidspunkt påbegynder en anden uddannelse.

Indikatoren opgøres på køn og herkomst.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Indikator 4.3.iv. Antal praktikpladser for erhvervsskoleelever

93 procent af erhvervsskoleelever i praktik har en uddannelsesaftale. Andelen er lidt lavere for indvandrere og efterkommere.

Begrundelse for indikator

For elever på erhvervsskolerne er praktikforløbet ofte en central del af uddannelsen. For de elever, der ikke opnår en uddannelsesaftale med en virksomhed, består praktikperioden af skolepraktik. Herved opnås ikke førstehåndserfaring med arbejdet i en virksomhed. Typen af praktikforløb, som de studerende ved erhvervsuddannelserne gennemfører, er derfor en indikator for kvaliteten af deres uddannelse.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som antal praktikpladser for elever på erhvervsskolerne.

Indikatoren opgøres for:

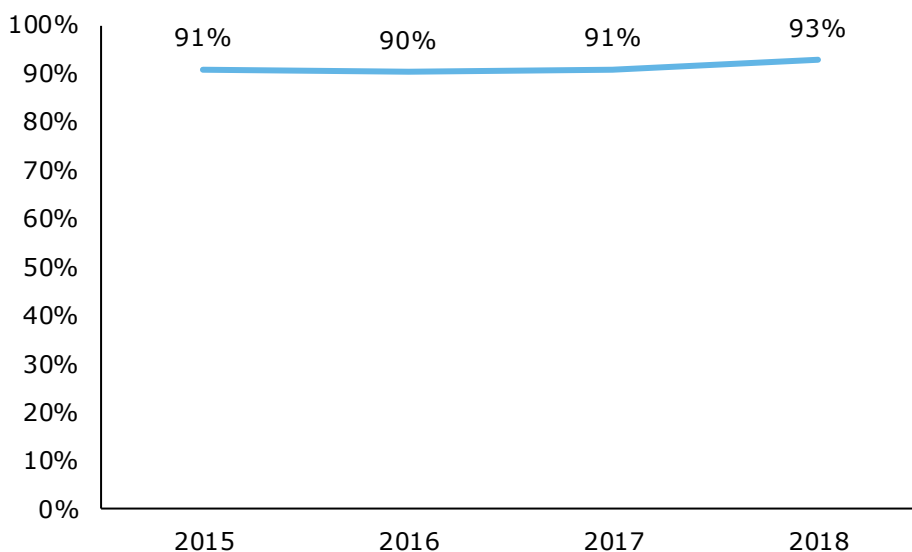
- elever med uddannelsesaftale
- elever i skolepraktik
- elever i uddannelser uden virksomhedspraktik.

Indikatoren opgøres for køn.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Styrelsen for It og Læring.

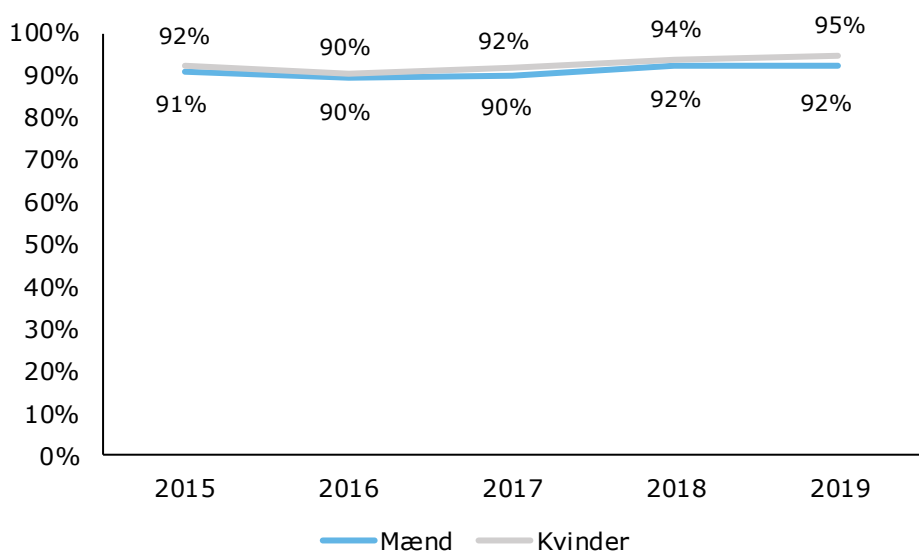
Baseline

Figur 47. Elever med uddannelsesaftaler (procent)

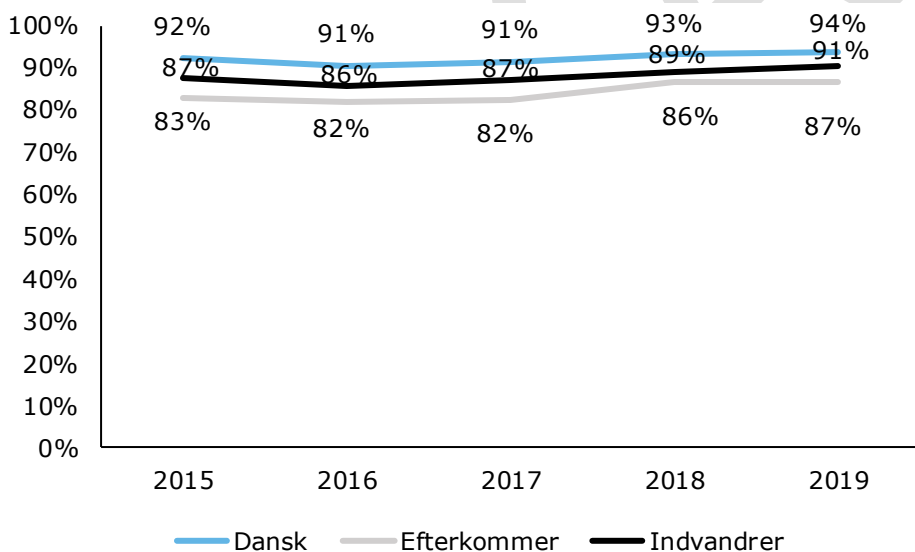
Note. Figuren viser andelen af elever fra erhvervsuddannelserne i praktik, der er i en igangværende uddannelsesaftale pr. oktober hvert år. Den øvrige andel omfatter elever i skolepraktik. **Kilde.** Nøgletal om praktikpladser (Børne- og Undervisningsministeriet).

Figur 48. Igangværende uddannelsesaftaler fordelt på køn (pct.)

Note. Figuren viser andelen af elever fra erhvervsuddannelserne i praktik, der er i en igangværende uddannelsesaftale pr. oktober hvert år, fordelt på køn. Den øvrige andel omfatter elever i skolepraktik. **Kilde.** Nøgletal om praktikpladser (Børne- og Undervisningsministeriet).

Figur 49. Igangværende uddannelsesaftaler fordelt på herkomst (pct.)

Note. Figuren viser andelen af elever fra erhvervsuddannelserne i praktik, der er i en igangværende uddannelsesaftale pr. oktober hvert år, fordelt på herkomst. Den øvrige andel omfatter elever i skolepraktik. **Kilde.** Nøgletal om praktikpladser (Børne- og Undervisningsministeriet).

Delmål 4.4.

Øg antallet af mennesker, der kan forsørge sig selv

Indikator 4.4.i. It-kompetencer i grundskolen

Piger scorer gennemsnitligt lidt bedre i undersøgelse om it-kompetencer.

Begrundelse for indikator

Delmålet omhandler blandt andet unges og voksnes tekniske færdigheder som en forudsætning for at kunne begå sig på det moderne arbejdsmarked. FN-indikatoren fokuserer alene på formelle kompetencer indenfor informations- og kommunikationsteknologi. Denne foreslåede indikator supplerer dette ved at beskrive unges generelle it-kompetencer.

Operationalisering

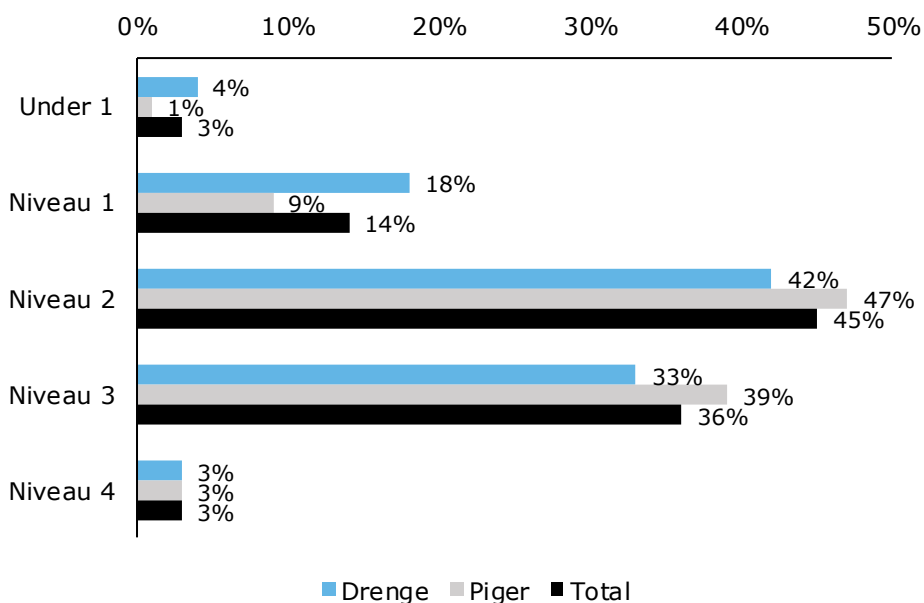
Indikatoren operationaliseres som computer- og informationskompetencer i grundskolen baseret på scorer fra ICILS-undersøgelser blandt elever i 8. klasse.

Indikatoren opgøres som en gennemsnitlig score samt fordeling af scorer (under niveau 1, niveau 1, niveau 2, niveau 3 og niveau 4).

Indikatoren opgøres på køn.

Baseline

Figur 50. Scorer fra ICILS-undersøgelse fordelt på køn (pct.)

Note. Figuren viser fordelingen i resultater fra ICILS-undersøgelsen i 2018. **Kilde.** Danske elevers teknologiforståelse: Resultater fra ICILS-undersøgelsen 2018 (DPU Aarhus Universitet).

Delmål 4.5.

Afskaf al diskrimination i uddannelse

Indikator 4.5.i. Andel 35-årige med erhvervskompetencegivende uddannelse, opgjort på forældres uddannelsesniveau**Begrundelse for indikator**

Gennemførelse af en erhvervskompetencegivende uddannelse er en vigtig forudsætning for et succesfuldt arbejdsliv. Denne supplerende indikator sammenligner andelen af personer, der opnår en erhvervskompetencegivende uddannelse, med forældrenes socioøkonomiske baggrund og giver derfor et billede af den sociale mobilitet og eventuel ulige adgang til uddannelsessystemet. Indikatoren opgøres ligeledes på både køn og herkomst også med henblik på at afdække eventuelle relevante uligheder.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andelen af 35-årige, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse dvs. har en erhvervsuddannelse, videregående uddannelse eller tilsvarende, som giver adgang til at indgå på arbejdsmarkedet som faglært/uddannet.

Indikatoren opgøres for personens forældres højeste uddannelsesniveau.

Indikatoren opgøres på køn og herkomst.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Indikator 4.5.ii. Resultater af nationale tests

Der er en tydelig sammenhæng mellem resultaterne i de nationale tests og forældrenes uddannelsesniveau.

Begrundelse for indikator

Denne supplerende indikator sammenligner resultater af de nationale tests med forældrenes socioøkonomiske baggrund som en indikator for den sociale mobilitet i uddannelse. De nationale tests anvendes som indikator, fordi de tillader et sammenligningsgrundlag af stort set alle børn over tid.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som den procentvisefordeling af henholdsvis de allerdygtigste elever, elever med gode resultater og elever med dårlige resultater i læsning og matematik.

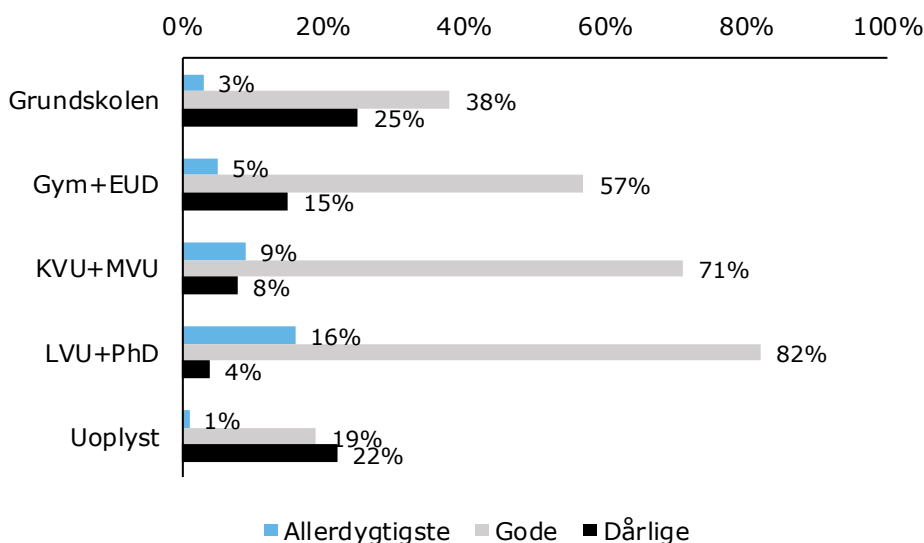
Indikatoren baseres på resultater i de nationale tests og opgøres efter forældrenes højeste uddannelsesniveau.

Indikatoren operationaliseres som resultaterne i læsning og matematik baseret på et gennemsnit af samtlige obligatoriske tests i læsning og matematik.

Indikatoren opgøres med afsæt i Børne- og Undervisningsministeriets statusredegørelse.

Baseline

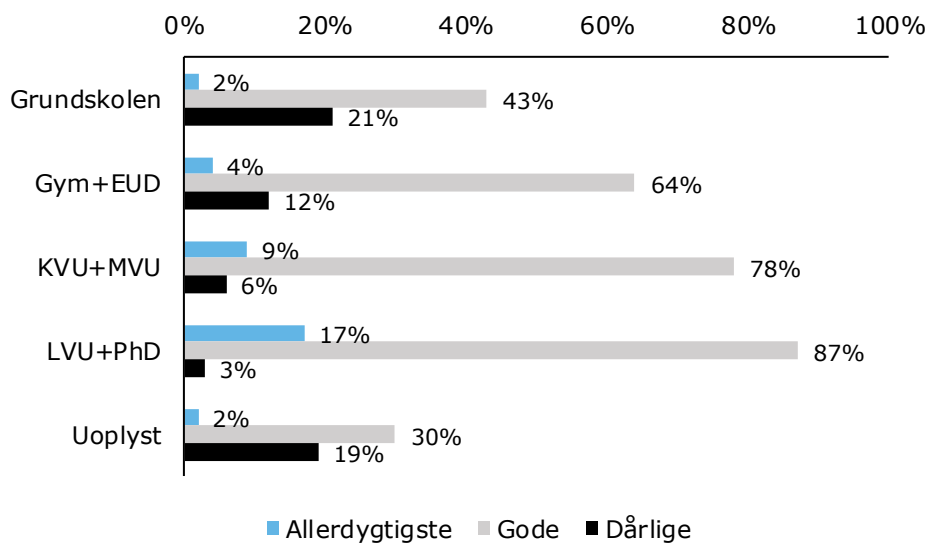
Figur 51. Kategorisering af resultater fra nationale tests i læsning fordelt på forældres uddannelsesniveau (pct.)

Note. Figuren viser andelen af elever, der henholdsvis scorer blandt de allerdygtigste, gode resultater og dårlige resultater i de nationale tests i læsning, fordelt på forældres uddannelsesniveau. Opgørelsen er baseret på et gennemsnit af resultaterne af samtlige nationale tests i læsning (2., 4., 6. og 8. klasse). Opgørelsen er for skoleåret 2018/2019. De tre kategorier skal ikke summe til 100 pct.

Kilde. Statusredegørelse (Børne- og Undervisningsministeriet).

Figur 52. Kategorisering af resultater fra nationale tests i matematik fordelt på forældres uddannelsesnivea (pct.)

Note. Figuren viser andelen af elever, der henholdsvis scorer blandt de allerdygtigste, gode resultater og dårlige resultater i de nationale tests i matematik, fordelt på forældres uddannelsesnivea. Opgørelsen er baseret på et gennemsnit af resultaterne af samtlige nationale tests i læsning (3., 6. og 8. klasse). Opgørelsen er for skoleåret 2018/2019. De tre kategorier skal ikke summe til 100 pct.

Kilde. Statusredegørelse (Børne- og Undervisningsministeriet).

Indikator 4.5.iii. Andel handicappede, der gennemfører folkeskolens afgangseksamen

Begrundelse for indikator

Børn med handicap oplever generelt en ekstra udfordring i forbindelse med at gennemføre en uddannelse. Denne foreslåede indikator beskriver, i hvilken grad grundskolen formår at skabe passende rammer for elever med handicaps og dermed øger muligheden for at de gennemfører folkeskolens afgangseksamen.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andel af en årgang børn henholdsvis med og uden handicap, som opnår folkeskolens afgangseksamen som minimum med karakteren 02 i dansk og matematik.

Indikatoren operationaliseres som alle elever, der afslutter 9. klasse i et givent skoleår.

Indikatoren opgøres på typen af handicap. Det vil være muligt for den samme elev at figurere under flere typer handicap.

Handicap defineres ud fra ICD-10-koder i Landspatientregisteret:

- Psykiske handicap (angst, stress, OCD mv.): DF40, DF41, DF43, DF44, DF46, DF47, DF48
- ADHD: DF90
- Autisme: DF84
- Fysiske og sensoriske handicap (epilepsi, forskellige typer hjerneskade, blindhed og svagsyn, høretab, stammen, børnegigt, cerebral parese (spastiske lammelser), cystisk fibrose, muskelsvind, cøliaki og lammelser): DG40, DF803, DS020, DS021, DS027, DS028, DS029, DS06, DG91, DG6, DH54, DH90, DH91, DH93, DH94, DH95, DF985, DR48, DF81, DM08, DG80, DE84, DG710, DK90, DG81, DG82

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik og Landspatientregisteret.

Baseline

Afventer data.

Delmål 4.6.

Lær alle at læse, skrive og regne

Indikator 4.6.i. Andel personer med funktionelle læse- og regnefærdigheder

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren måler befolkningens praktiske læse- og regnefærdigheder ved hjælp af de survey-baserede PIACC-undersøgelser. Den foreslåede indikator fungerer som supplement ved at fordele disse resultater på herkomst. Hermed opnås et mere nuanceret billede af forskellene mellem udvalgte befolkningsgrupper.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som procentdel af befolkningen i en given aldersgruppe, som opnår bestemte niveauer for funktionelle læse- og regnefærdigheder.

Opgørelsen følger den nuværende opgørelse for indikator 4.6.1 baseret på PIACC-undersøgelser, men indikatoren opgøres ligeledes på herkomst.

Baseline

Afventer data.

Delmål 4.7.

Afskaf al diskrimination i uddannelse

Indikator 4.7.i. Antal grundskoler, som deltager i program målrettet uddannelse for bæredygtig udvikling

Begrundelse for indikator

Delmålet omhandler elevernes viden og færdigheder indenfor bæredygtig udvikling, herunder forstået som blandt andet menneskerettigheder, ligestilling, globalt medborgerskab, fremme af ikke-voldelig kultur og anerkendelse af kulturel mangfoldighed.

Den foreslåede indikator måler på antallet af grundskoler, der er certificeret i forskellige bæredygtighedsprogrammer som en proxy for, i hvilken grad disse elementer prioriteres i uddannelsen.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som antal UNESCO Verdensmålsskoler, antal skoler i verdensmåls-certificeringen 2030 Skoler og antal Grønt Flag-skoler.

Indikatoren opgøres for hver af de ovenstående certificeringer.

Indikatoren opgøres med afsæt i data fra UNESCO-nationalkommissionen, Chora 2030 og Friluftsrådet.

Baseline

Afventer data.

Delmål 4.a.

Byg og opgradér sikre og inkluderende skoler

Indikator 4.a.i. Trivsel blandt studerende på videregående uddannelser

Begrundelse for indikator

Trivsel blandt studerende på videregående uddannelser, her forstået som andelen af studerende, der ikke oplever henholdsvis stress og ensomhed, er et element i et sikkert og trygt læringsmiljø og dermed de psykologiske forhold på uddannelsesinstitutionerne. Den foreslåede indikator supplerer derfor FN-indikatoren, der fokuserer på tilstedeværelsen af forskellige fysiske faciliteter.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andel studerende, der *ofte* eller *altid* oplever at føle sig ensom på studiet.

Indikatoren operationaliseres som a

Andel studerende, der *ofte* eller *altid* oplever stress i dagligdagen.

Indikatoren opgøres på køn.

Indikatoren opgøres med afsæt i survey-baserede data fra Uddannelses- og Forskningsministeriets Uddannelseszoom.

Baseline

Afventer data.

Indikator 4.a.ii. Andel folkeskoleelever, der oplever mobning

Begrundelse for indikator

Mobning er et relevant emne at diskutere i forhold til at skabe et sikkert og trygt læringsmiljø i grundskolen. Den foreslåede indikator supplerer derfor FN-indikatoren, der fokuserer på tilstedeværelsen af forskellige fysiske faciliteter.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som alle elever på 4.-9. klassetrin.

Indikatoren operationaliseres som procentfordeling i svar til spørgsmålet: "Er du blevet mobbet i dette skoleår?"

Indikatoren operationaliseres med svarmuligheder, der varierer fra *meget tit* til *aldrig*.

Indikatoren opgøres på køn og klassetrin.

Indikatoren opgøres med afsæt i de årlige trivselsmålinger.

Baseline

Afventer data.

Indikator 4.a.iii. Brug af it i undervisningen

Ni ud af ti lærere anvender ofte it til arbejde med korte opgaver i undervisningen.

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren beskriver tilstedeværelsen af en række fysiske faciliteter, der er nødvendige for at skabe et godt og effektivt læringsmiljø. Den foreslåede indikator fokuserer på den faktiske brug af it i undervisningen som et element i at skabe et effektivt læringsmiljø og dermed som et supplement til FN-indikatoren.

Operationalisering

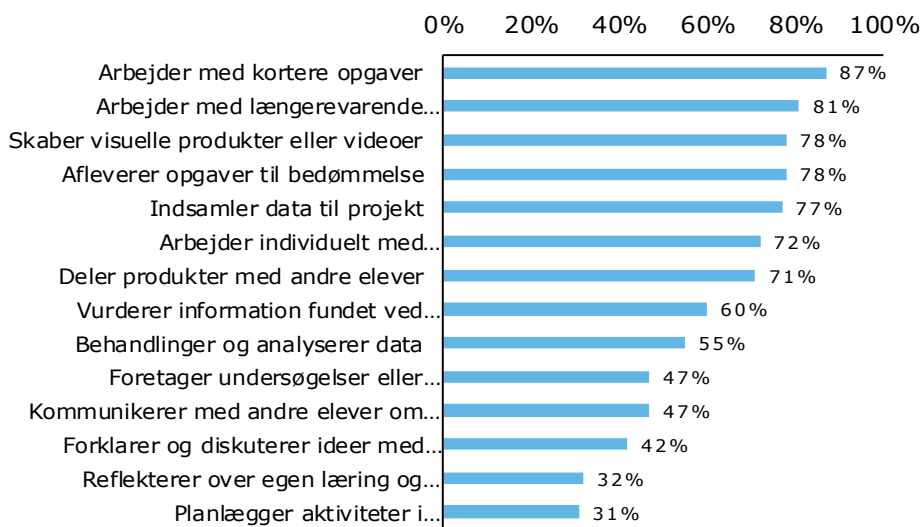
Indikatoren operationaliseres som andelen af lærere, der svarer *altid* eller *ofte* på nedenstående spørgsmål:

- Arbejder med kortere opgaver
- Arbejder med længerevarende projekter
- Skaber visuelle produkter eller videoer
- Afleverer opgaver til bedømmelse
- Indsamler data til projekt
- Arbejder individuelt med undervisningsmateriale
- Deler produkter med andre elever
- Vurderer information fundet ved søgning
- Behandlinger og analyserer data
- Foretager undersøgelser eller feltarbejde
- Kommunikerer med andre elever om projekter
- Forklarer og diskuterer ideer med andre elever
- Reflekterer over egen læring og erfaringer
- Planlægger aktiviteter i undervisningsforløb til sig selv

Indikatoren opgøres med afsæt i survey-baserede undersøgelser fra Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse.

Baseline

Figur 53. Lærernes brug af it i undervisningen fordelt på formål (pct.)

Note. Figuren viser andelen af lærere, der angiver ofte eller altid at anvende it i undervisningen, fordelt på formål. Opgørelsen er baseret på survey-data fra 2018. **Kilde.** Danske elevers teknologiforståelse: Resultater fra ICILS-undersøgelsen 2018 (DPU Aarhus Universitet).

Delmål 4.b.

Giv flere stipendiat til højere uddannelse i udviklingslandene

Indikator 4.b.i. Andel udviklingsbistand anvendt på uddannelse

Begrundelse for indikator

Delmålet omhandler støtte til uddannelse for personer i udviklingslandene. FN-indikatoren fokuserer på udviklingsbistand målrettet stipendier specifikt. Den foreslåede indikator fungerer som supplement ved at belyse det samlede beløb udviklingsbistand målrettet uddannelse i udviklingslandene.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andel af Danmarks samlede udviklingsbistand, der anvendes på uddannelse.

Indikatoren opgøres med afsæt i data fra Danida.

Baseline

Afventer data.

Delmål 4.c.

Øg antallet af lærere i udviklingslandene

For delmål 4.b. er der ikke identificeret indikatorer til supplerung af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

5 Ligestilling mellem kønnene

MÅL 5

Ligestilling mellem kønnene

Vi skal opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers rettigheder og muligheder.

Ligestilling mellem kønnene i et globalt perspektiv

Verdensmål 5 handler om ligestilling mellem kønnene, og i FN-regi er dette især med fokus på at fremme kvinder og pigers rettigheder og muligheder i samfundet, så de så vidt muligt ligestilles med drenge og mænds rettigheder og muligheder.

Kønsbaseret diskrimination, vold og overgreb mindsker mulighedsrummer og dermed livskvaliteten for de berørte – om de er kvinder eller piger, mænd eller drenge. Samtidigt implicerer diskrimination en række funktionelle begrænsninger som fx manglende deltagelse i arbejdsmarkedet og involvering i barsel.

Delmålene under verdensmål 5 handler om eliminering af diskrimination af og overgreb mod kvinder og piger samt om at fremme lige adgang mellem kønnene til uddannelse, arbejdsmarkedet, beslutningsprocesser og ressourcer, hvor der på verdensplan fortsat er forholdsvis stor ulighed mellem kønnene.

Verdensmål 5 er opdelt i ni delmål, hvis definitioner fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Delmål under verdensmål 5

	<p>Delmål 5.1. Stop diskrimination af kvinder og piger Alle former for diskrimination af alle kvinder og piger overalt skal stoppes.</p>
	<p>Delmål 5.2. Stop al vold og udnyttelse rettet mod kvinder og piger Alle former for vold mod alle kvinder og piger i de offentlige og private rum skal elimineres, herunder menneskehandel og seksuel udnyttelse samt andre former for udnyttelse.</p>
	<p>Delmål 5.3. Afskaf tvangsægteskaber og kvindelig omskæring Alle skadelige skikke som børneægteskaber, tidlige ægteskaber og tvangsægteskaber samt kvindelig omskæring skal elimineres.</p>
	<p>Delmål 5.4. Værdisæt ulønnet omsorgsarbejde, og del ansvaret i hjemmet Ulønnet omsorg og arbejde i hjemmet skal anerkendes og værdsættes gennem tilgængelighed af offentlige serviceydelser, infrastruktur og politikker for social beskyttelse samt ved at fremme delt ansvar i hjemmet og familien, som det nationalt passende.</p>

Delmål 5.5. Kvinder skal sikres fuld deltagelse i ledelse og beslutningsprocesser

Kvinder skal sikres fuld og effektiv deltagelse og lige muligheder for lederskab på alle niveauer i beslutningsprocesser inden for politik, økonomi og det offentlige liv.

Delmål 5.6. Giv alle adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder

Der skal sikres universel adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og reproduktive rettigheder i overensstemmelse med handlingsprogrammet fra den Internationale Konference om Befolkning og Udvikling samt Beijing-handlingsplanen og slutdokumenterne fra opfølgingskonferencerne.

Delmål 5.a. Giv kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer og ejerskab

Der skal gennemføres reformer for at give kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer samt adgang til ejerskab og kontrol over jord og andre former for ejendom, finansielle tjenester, arv og naturressourcer, i henhold til nationale love.

Delmål 5.b. Styrk kvinders rettigheder og muligheder gennem teknologi

Brugen af teknologi, som hjælpemiddel, især informations- og kommunikationsteknologi skal øges, for at fremme kvinders rettigheder og muligheder.

Delmål 5.c. Vedtag lovgivning, der fremmer ligestilling mellem kønnene

Velfunderede politikker og lovgivning, der kan håndhæves, og som fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder på alle niveauer, skal vedtages og styrkes.

Ligestilling mellem kønnene i et dansk perspektiv

I Danmark er der tilstræbt formel ligestilling mellem kønnene i forhold til visse samfundsmæssigt væsentlige forhold, fx formel adgang til uddannelse, formel mulighed for at søge jobs samt muligheden for at planlægge graviditet.

Der kan imidlertid være langt fra formelle rettigheder til reel ligestilling. I uddannelsessektoren i Danmark ses fx en tydelig tendens til overrepræsentation af mænd i professorstillinger, selvom der egentligt optages flere kvinder ift. mænd på videregående uddannelser. I erhvervslivet ses lignende tendens, hvor overrepræsentationen af mænd på bestyrelsesgangene er relativ høj. Samtidig findes der uddannelser, hvor meget få kvinder henholdsvis mænd gennemfører. Alt sammen fører til både ressource- og talentmangel.

Ligestilling mellem kønnene handler også om at give mænd samme rettigheder og muligheder som kvinder indenfor en række centrale forhold som fx ret til barsel og mulighed for at passe på krop og legeme både forebyggende og ifm. lægebesøg. Samtidig er ligestilling i et dansk perspektiv også at sikre lige rettigheder og muligheder for minoritetsgrupper, herunder handicappede og minoritetskvinder.

Desuden kan nævnes kønsmotiveret vold og overgreb mod både kvinder og mænd. Vold og overgreb har historisk vist sig svære at måle på – bl.a. fordi langt fra alle hændelser meldes til officielle myndigheder. I denne kontekst giver manglende anmeldelse af vold også udfordringer ift. udformning af supplerende indikatorer.

I en række af de foreslåede supplerende indikatorer indgår forslag om at opdele indikatoren på køn og dermed etablere og underbygge viden om kønsmæssige forskelle. På den måde går ligestillingsagendaen på tværs af en række af verdensmålene og delmålene. Eksempelvis opdeles frafald fra videregående uddannelser på køn med henblik på at afdække, om der forekommer væsentlige forskelle mellem kønnene. Samtidig opgøres en række indikatorer også på herkomst med samme formål. De foreslåede

indikatorer i dette kapitel er målrettet Verdensmål 5 direkte, og er foreslået som supplerende, relevant måling af (mangel på) ligestilling i en dansk kontekst.

Nedenfor præsenteres en række fokusområder, som er blevet identificeret gennem projektets inddragelsesaktiviteter. Fokusområderne er fordelt på verdensmålets syv delmål.

Delmål 5.1. Stop diskrimination af kvinder og piger

Delmålet handler om at stoppe alle former for diskrimination af kvinder og piger. FN-indikatoren for dette delmål beskriver konkret, hvorvidt der findes retlige rammer til at fremme, håndhæve og overvåge ligestilling og ikke-diskrimination på baggrund af køn.

Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne har især handlet om en udvidelse af begrebet ligestilling fra de retlige rammer til også at omfatte social, økonomisk og forvaltningsmæssig ligestilling. Herudover har flere ønsket indikatorer, der fokuserer på diskrimination af øvrige befolkningsgrupper, herunder særligt mænd og LGBTI+-personer, selvom dette konkret går udover delmålets formulering. Endelig har et fokusområde været den faktiske forekomst af diskrimination i forskellige kontekster fremfor eksistensen af et retligt rammeværk.

Delmål 5.2. Stop al vold og udnyttelse rettet mod kvinder og piger

Delmålet handler om at stoppe alle former for vold mod kvinder og piger i både offentlige og private rum, om menneskehandel samt om seksuel og andre former for udnyttelse. FN-indikatorerne beskriver konkret andelen af kvinder og piger, der har oplevet fysisk, seksuel eller psykisk vold begået af enten en intim partner, en tidligere intim partner eller af andre personer indenfor det seneste år.

Fokusområderne i diskussionerne vedrørende dette delmål har ligeledes drejet sig om forskellige former for kønsbaseret vold, men også anmeldelser af vold, retsforfølgelse og straf – herunder vold mod mænd. Det er fremhævet, at der netop ift. dette delmål sandsynligvis foreligger store skyggetal, som gør det svært at give en valid måling på forekomsten af vold og udnyttelse, hvilket resulterer i at officielle tal vil sandsynligvis være underestimerede. I forlængelse heraf er det i en dansk kontekst relevant at udbygge forståelsen af vold, da vi i Danmark også betegner psykisk vold som værende kilde til overgreb.

Delmål 5.3. Afskaf tvangsægteskaber og kvindelig omskæring

Delmålet handler om skadelige skikke og traditioner, herunder især børneægteskaber, tvangsægteskaber og omskæring af kvinder. FN-indikatorerne fokuserer på omfanget af yngre kvinder (20-24 år), der har indgået ægteskab som mindreårige (hhv. før 15 år og før 18 år), samt forekomsten af omskæring af kvinder.

Under inddragelsesaktiviteterne har social kontrol i forbindelse med valg af partner og ægteskab samt kriminalitet forbundet med æreskrænkelser ligeledes været fokusområder.

Delmål 5.4. Værdisæt ulønnet omsorgsarbejde, og del ansvaret i hjemmet

Delmålet handler om at værdsætte og anerkende ulønnet omsorgsarbejde i hjemmet gennem forbedrede strukturelle forhold og ved at fremme delt ansvar i hjemmet og familien. FN-indikatoren for dette delmål opgør konkret den tidsmæssige fordeling af ulønnet omsorgsarbejde mellem mænd og kvinder i husstanden.

Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne har under dette delmål især omhandlet fordelingen af ansvaret i omsorgsarbejde som ansvaret for børnepasning, barsel, forældremyndighed, skolesamarbejde og sygemelding ved barns sygdom.

Delmål 5.5. Kvinder skal sikres fuld deltagelse i ledelse og beslutningsprocesser

Delmålet handler om at sikre kvinder lige muligheder for at indgå i lederskab på alle niveauer samt i beslutningsprocesser indenfor politik, økonomi og det offentlige liv. FN-indikatorerne beskriver konkret andelen af kvinder i henholdsvis politiske embeder og virksomhedsledelser.

I inddragelsesaktiviteterne har FN-indikatorerne været suppleret af diskussioner vedrørende kønsbalancen i alt fra domstole over foreningslivet til i forskning. Hertil kommer kønsfordelingen i ledelsesområder foruden dem, som ligger i FN-indikatorerne samt en bredere diskussion om karriereprogression blandt kvinder kontra mænd.

Delmål 5.6. Giv alle adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder

Delmålet handler om adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og om reproduktive rettigheder. FN-indikatorerne har under dette delmål fokuseret på henholdsvis andelen af kvinder, der træffer egne informerede valg om seksuelle forhold og lignende, samt antallet af lande med love og bestemmelser, der garanterer fuld og lige adgang for kvinder og mænd til seksuelle og reproduktive sundhedsydelser, oplysning og uddannelse.

Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne under dette delmål har især omhandlet uddannelse af børn og unge i seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder. Her har der primært været fokus på undervisning i folkeskolen, herunder hvor højt undervisningen i emnerne prioriteres og kvaliteten af denne undervisning.

Delmål 5.a. Giv kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer og ejerskab

Delmålet handler om at give kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer og materielt ejerskab. FN-indikatorerne fokuserer på: 1a) andel af den samlede landbefolkning med ejerskab af eller sikre rettigheder til landbrugsjord, opdelt efter køn, og 1b) andel af kvinder blandt ejere eller rettighedsindehavere af landbrugsjord, opdelt efter type af besiddelsesform, samt 2) andel af lande, hvor de retlige rammer (herunder sædvaneret) garanterer kvinders lige rettigheder til jordejerskab og/eller kontrol over jordbesiddelser.

I en dansk kontekst har diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne især haft fokus på gennemsnitlig løn og pensionsopsparing for kønnene, kønsbalancer i forhold til stillingsbetegnelser, brancher, bestyrelser og direktioner mv. Herudover har der særligt været fokus på akkumuleret indkomst over tid opgjort på køn.

Delmål 5.b. Styrk kvinders rettigheder og muligheder gennem teknologi

Delmålet handler om at øge brugen af teknologi som middel til at fremme kvinders rettigheder og muligheder. FN-indikatoren måler på andelen af enkeltpersoner, som ejer en mobiltelefon, fordelt på køn.

Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne under dette delmål har især omhandlet den dimension af delmålet, der omhandler fremme af kvinders muligheder gennem teknologiske landvindinger med særligt fokus på kvinders teknologiske færdigheder kontra mænds teknologiske færdigheder.

Delmål 5.c. Vedtag lovgivning, der fremmer ligestilling mellem kønnene

Delmålet handler om at vedtage og styrke lovgivning, der fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker kvinders og pigers rettigheder og muligheder. FN-indikatoren måler på andelen af lande med systemer til at registrere og offentliggøre bevillinger til ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders rettigheder og muligheder.

Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne har først og fremmest fokuseret på ulighed i forvaltningen af eksisterende love. Derudover har fokus primært været på at belyse, om ny dansk lovgivning eller lovforslag fremmer ligestilling mellem kønnene. Her er fokus således fremadskuende og belyser, hvorvidt ligestilling indtænkes i dansk lovgivning.

Supplerende indikatorer til verdensmål 5

Med afsæt i delmålenes danske fokusområder foreslås nedenstående liste over supplerende indikatorer under verdensmål 5.

Tabel 10. Liste over foreslåede supplerende indikatorer under verdensmål 5

Delmål	Supplerende indikator
5.1. Stop diskrimination af kvinder og piger	5.1.i. Antal sager med medhold i Ligebehandlingsnævnet
5.2. Stop al vold og udnyttelse rettet mod kvinder og piger	5.2.i. Antal ophold på krisecentre
	5.2.ii. Andel personer, der har oplevet seksuel chikane, fysisk vold eller trusler på arbejdspladsen
	5.2.iii. Antal anmeldte og domme for vold mod privatperson
	5.2.iv. Antal anmeldte og domme for seksuelle forbrydelser
5.3. Afskaf tvangsægteskaber og kvindelig omskæring	5.3.i. Holdning til social kontrol i forbindelse med ægteskab
5.4. Værdisæt ulønnet omsorgsarbejde, og del ansvaret i hjemmet	5.4.1. Fordeling af forældremyndighed
	5.4.ii. Fordeling af barselsorlov
	5.4.iii. Fordeling af fravær ved barns sygdom
5.5. Kvinder skal sikres fuld deltagelse i ledelse og beslutningsprocesser	5.5.i. Kønsfordeling i ledelse
5.6. Giv alle adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder	5.6.i. Andel elever, der er tilmeldt Uge Sex
5.a. Giv kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer og ejerskab	5.a.i. Akkumuleret indkomst
	5.a.ii. Pensionsopsparing
	5.a.iii. Andel selvstændigt beskæftigede
5.b. Styrk kvinders rettigheder og muligheder gennem teknologi	5.b.i. Kønsfordeling efter teknologiske færdigheder
5.c. Vedtag lovgivning, der fremmer ligestilling mellem kønnene	5.c.i. Ligestillingsvurdering af lovforslag

Delmål 5.1.

Stop diskrimination af kvinder og piger

Indikator 5.1.i. Antal sager med medhold i Ligebehandlingsnævnet

Siden 2015 er der først sket en stigning, og senere et fald, i antallet af sager vedr. overtrædelse af Ligebehandlingsloven i forhold til køn, som i Ligebehandlingsnævnet fik medhold.

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren vedrører forekomsten af retlige rammer til at håndhæve ikke-diskrimination. Den foreslåede supplerende indikator ser på anvendelse af disse retlige rammer i forbindelse med direkte og indirekte forskelsbehandling samt chikane.

Den foreslåede supplerende indikator baserer på afgørelser med medhold i Ligebehandlingsnævnet. Ligebehandlingsnævnet er et uafhængigt nævn oprettet i 2009, der træffer afgørelse i sager om forskelsbehandling, herunder i forhold til køn.

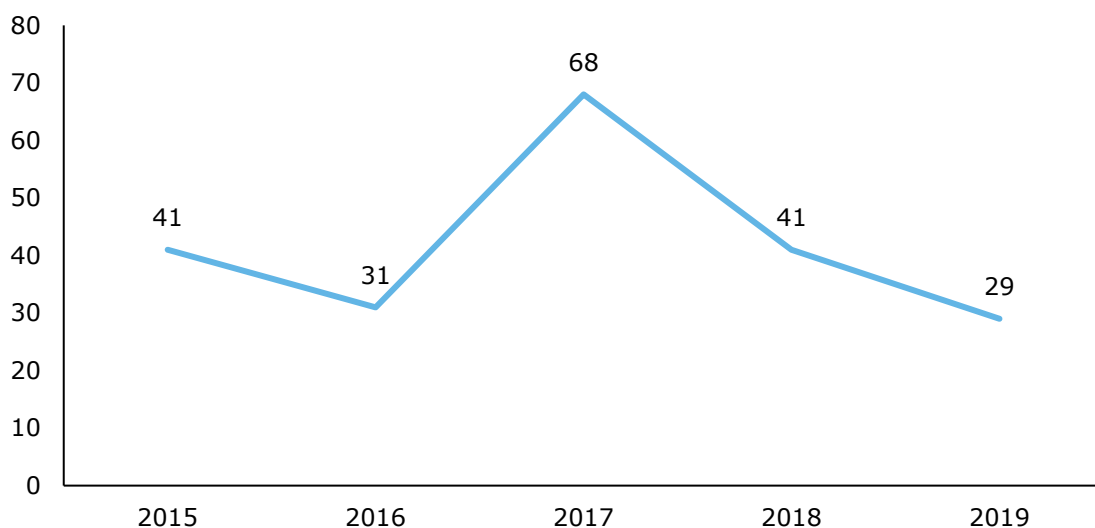
Operationalisering

Antal sager vedrørende overtrædelse af ligebehandlingsloven i forhold til køn, som ender i medhold ved Ligebehandlingsnævnet.

Den supplerende indikator opgøres på baggrund af data fra Ankestyrelsen.

Baseline

Figur 54. Sager med medhold vedr. overtrædelse af Ligebehandlingsloven i forhold til køn (antal)

Note. Figuren viser antal sager med medhold vedr. overtrædelse af Ligebehandlingsloven i forhold til køn (behandles i Ligebehandlingsnævnet)

Delmål 5.2.

Stop al vold og udnyttelse rettet mod kvinder og piger

Indikator 5.2.i. Antal ophold på krisecentre

Flest ophold på krisecentre varer mellem 31-119 døgn. Der er registreret over 2.400 unikke ophold i 2018, hvilket er over 400 mere end i 2017.

Begrundelse for indikator

Kvindekrisecentre er et midlertidigt opholdstilbud til volds- og kriseramte kvinder og eventuelle børn, der har akut brug for beskyttelse, omsorg og støtte. Antallet af ophold er derfor et bud på en indikator for antallet af kvinder, der oplever vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- og samlivsforhold. Det er imidlertid et væsentligt opmærksomhedspunkt at langt fra alle volds- og kriseramte kvinder er i kontakt med krisecentrene og desuden at brugen af krisecentrene påviseligt er påvirket bl.a. af kvindernes kendskab og tilgængelighed til centrene. Indikatoren foreslås imidlertid fortsat som en måling over hvor mange kvinder (og børn) som er volds- og kriseramte.

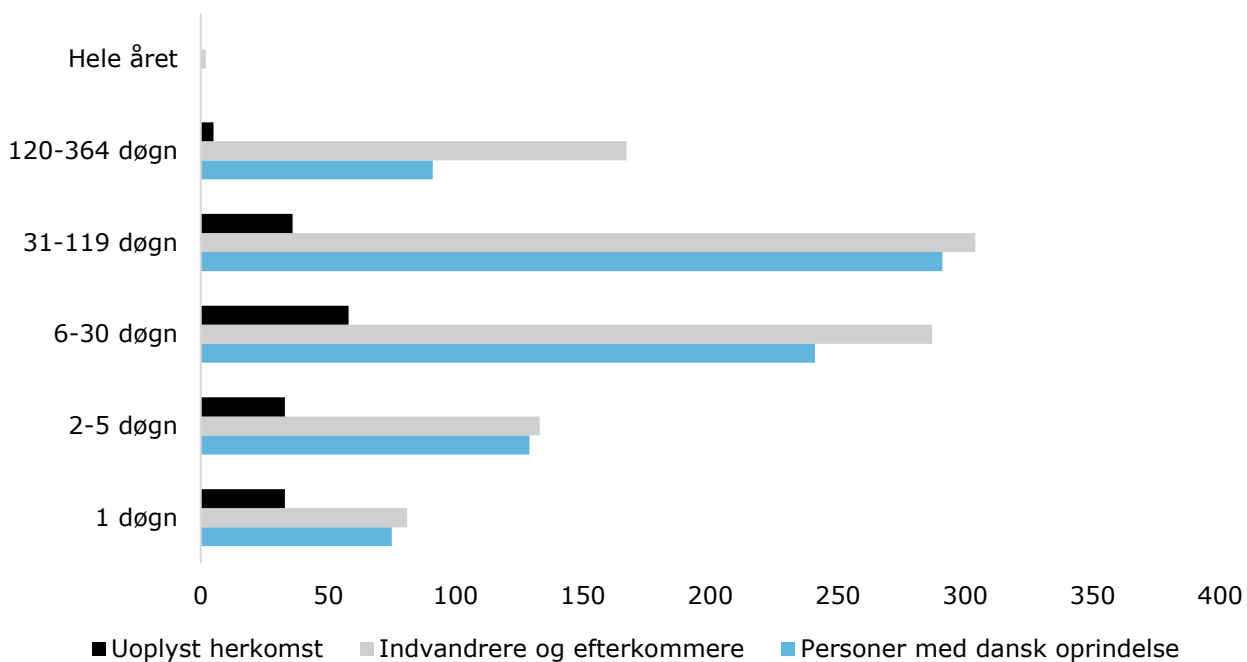
Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som antal ophold påbegyndt på et kvindekrisecenter.

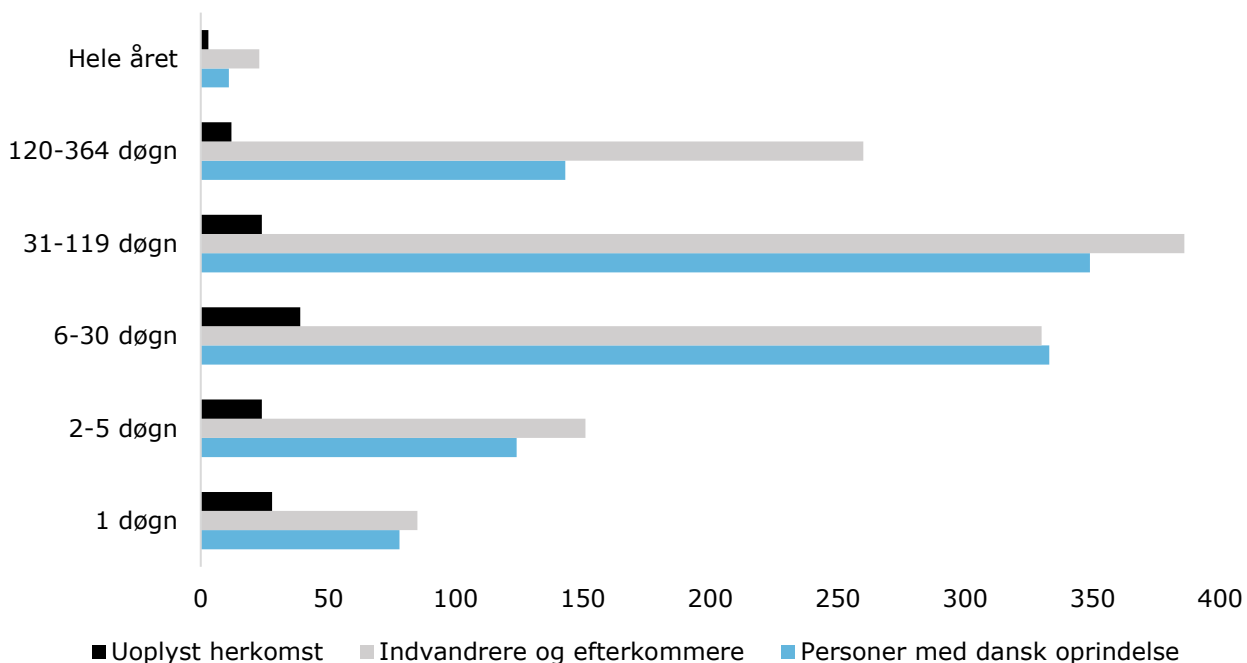
Den supplerende indikator kan opgøres på herkomst samt opholdets længde og opgøres på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Figur 55 Antal ophold på danske krisecentre i 2017, opgjort på opholdslængde og herkomst

Figur 56 Antal ophold på danske krisecentre i 2018, opgjort på opholdslængde og herkomst

Note. I figurerne vises antallet af ophold på danske krisecentre, som startede i løbet af kalenderåret. Ophold med børn er inkluderet i opgørelsen. **Kilde.** Danmarks Statistik.

Indikator 5.2.ii. Andel personer, der har oplevet seksuel chikane, trusler eller fysisk vold på arbejdspladsen

Gennemsnitligt oplever kvinder oftere seksuel chikane, trusler og fysisk vold mens de er på arbejde i forhold til mænd.

Begrundelse for indikator

I en dansk kontekst er der fokus på arbejdsmiljø herunder både det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø. Et godt arbejdsmiljø må som minimum udelukke seksuel chikane, vold eller trusler som fysisk og psykisk belastende faktorer for at indgå på arbejdspladsen. Denne indikator foreslås under delmålet, fordi arbejdet/studiet for mange er en omfattende del af deres dagligdag, hvorfor vold og overgreb – fysiske som psykologiske – her kan have vidtrækkende trivselsmæssige konsekvenser.

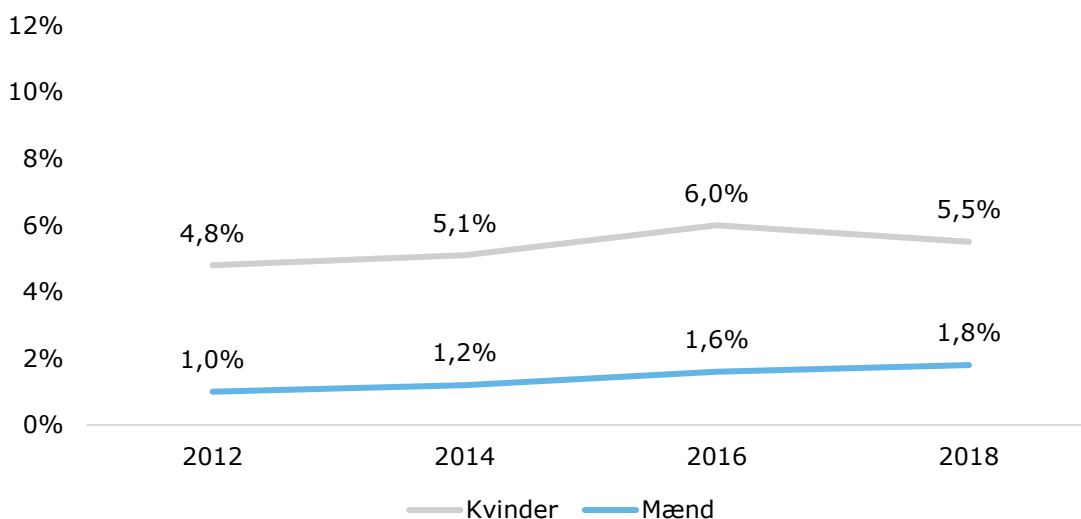
Operationalisering

Andel personer, der har oplevet henholdsvis seksuel chikane, fysisk vold og trusler på arbejdspladsen.

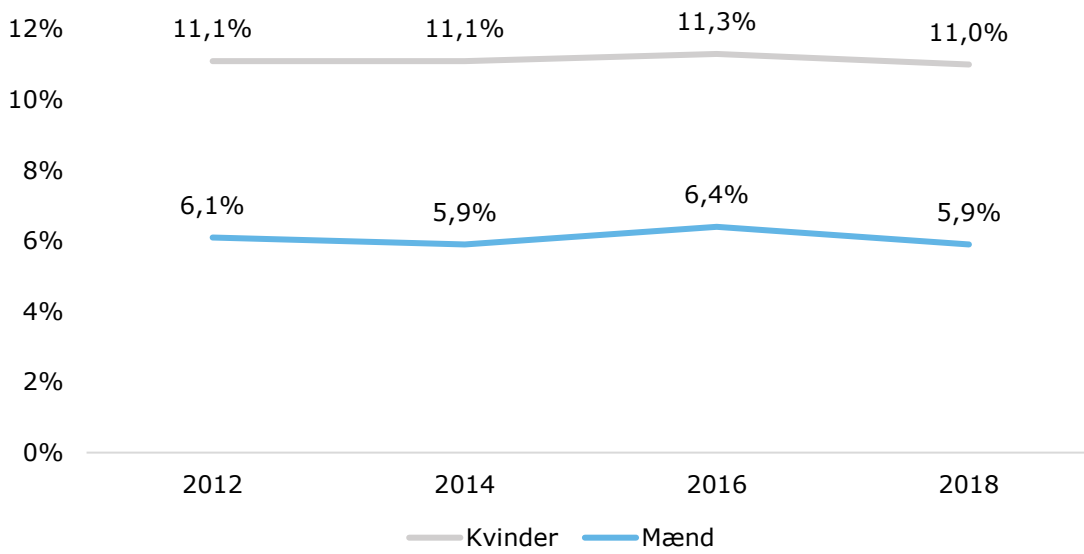
Indikatoren opgøres på køn, aldersinterval og branche.

Baseline

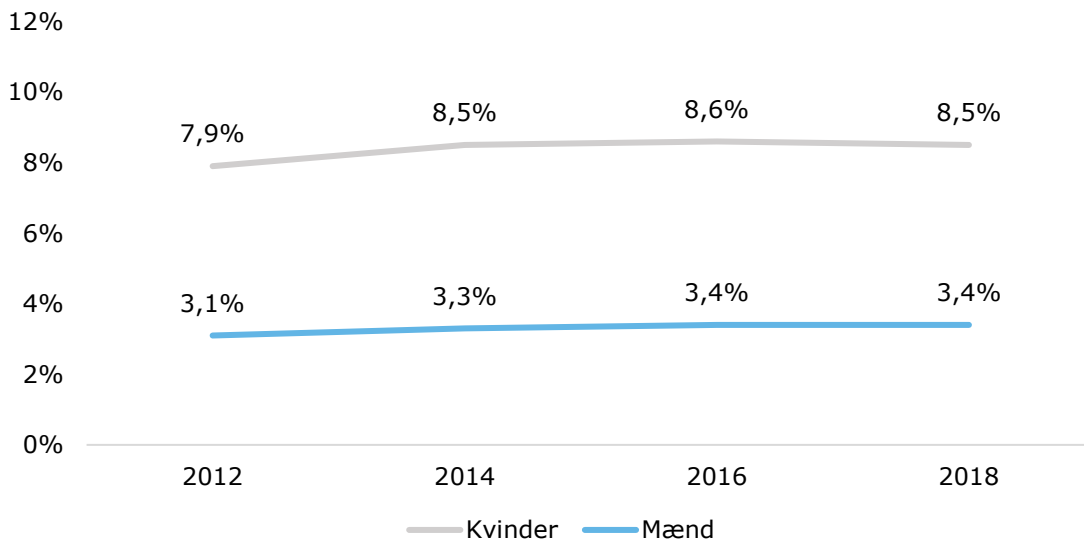
Figur 57 Andel, som angiver at have oplevet seksuel chikane på arbejdspladsen (procent)

Figur 58 Andel, som angiver at have oplevet trusler på arbejdspladsen (procent)

Figur 59 Andel, som angiver at have oplevet fysisk vold på arbejdspladsen (procent)

Data vedr. aldersintervaller og brancher afventes.

Note. I figurerne vises andelen som angiver at have oplevet henholdsvis seksuel chikane, trusler eller fysisk vold på arbejdspladsen. [spørgsmålsformuleringer udestår]. **Kilde.** Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø.

Indikator 5.2.iii. Antal anmeldte og domme for vold mod privatperson

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren vedrører andelen af kvinder og piger, der oplever forskellige former for vold. Denne foreslåede supplerende indikator fokuserer på faktiske antal af voldsanmeldelser og voldsdømte, hvor offeret var en privatperson. Indikatoren er inkluderet, da forskellen mellem forekomsten af vold, anmeldelsen af vold og domsfældelse for vold vurderes interessant.

Operationalisering

Antal anmeldelser om vold mod privatperson. Opgøres for anmelderens køn og alder.

Antal domme om vold mod privatpersoner. Den supplerende indikator opgøres på køn, alder på den voldsdømte - samt gerningskode.

Vold mod privatperson opgøres gerningskoderne simpel vold, alvorligere vold og særlig alvorlig vold.

Den supplerende indikator opgøres på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

5.2.iv. Antal anmeldte og domme for seksuelle forbrydelser

Begrundelse for indikator

Denne indikator måler på antallet af anmeldte og dømte seksuelle forbrydelser. Indikatoren er inkluderet da der er bred anerkendelse af, at der foreligger uhensigtsmæssigt stor diskrepans imellem den faktiske forekomst af seksuelle forbrydelser (hvad FN-indikatoren bl.a. måler), anmeldelsen af dem og slutteligt domsfældelse pba. dem.

Operationalisering

Antal anmeldte seksuelle forbrydelser. Indikatoren opgøres på køn og aldersinterval på anmelderen.

Antal dømte seksuelle forbrydelser. Indikator opgøres på køn og aldersinterval på den dømte.

Baseline

Afventer data.

Delmål 5.3.

Afskaf tvangsægteskaber og kvindelig omskæring

Indikator 5.3.i. Holdning til social kontrol i forbindelse med ægteskab

Begrundelse for indikator

FN-indikatoren for dette delmål fokuserer på børneægteskaber og omskæring af kvinder. Den foreslåede supplerende indikator er bredere, da den fokuserer på holdninger til social kontrol ved valg af ægtefælle for alle aldersgrupper.

Operationalisering

Andel personer, der erklærer sig henholdsvis "helt enig" og "delvis enig" i følgende udsagn: "Piger skal kun gifte sig med en mand, som familien accepterer".

Indikatoren opgøres på baggrund af de forskellige besvarelser og opgøres på herkomst (dansk oprindelse, indvandrere eller efterkommer).

Opgørelsen baseres på Udlændinge- og Integrationsministeriets årlige medborgerskabsundersøgelse. Indvandrere indgår først i undersøgelsen efter minimum tre års ophold i Danmark.

Baseline

Afventer data.

Delmål 5.4.

Værdisæt ulønnet omsorgsarbejde, og del ansvaret i hjemmet

Indikator 5.4.i. Fordeling af forældremyndighed

Begrundelse for indikator

Delmålet omhandler anerkendelse af ulønnet omsorgsarbejde i hjemmet. En væsentlig andel af dette omfatter omsorg for børn, hvor der især ved skilsmisser og i forbindelse med fordeling af forældremyndighed kan opstå en ulige fordeling af ansvaret.

Operationalisering

Andel børn af forældre, som er skilte, hvor forældrene henholdsvis 1) deler forældremyndighed, 2) hvor moderen har forældremyndighed og 3) hvor faren har forældremyndighed.

Indikatoren opgøres kun for børn, hvis forældre begge lever.

Indikatoren opgøres på barnets alder.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Indikator 5.4.ii. Fordeling af barselsorlov

Begrundelse for indikator

Fordelingen af barselsorlov er en indikator for fordelingen af omsorgsarbejde i hjemmet i løbet af barslen. Samtidig betragtes fordelingen af barselsorlov som en faktor, der har betydning for forældres muligheder for deltagelse i arbejdslivet og karriereprogression samt i sidste ende deres livsindkomst.

Operationalisering

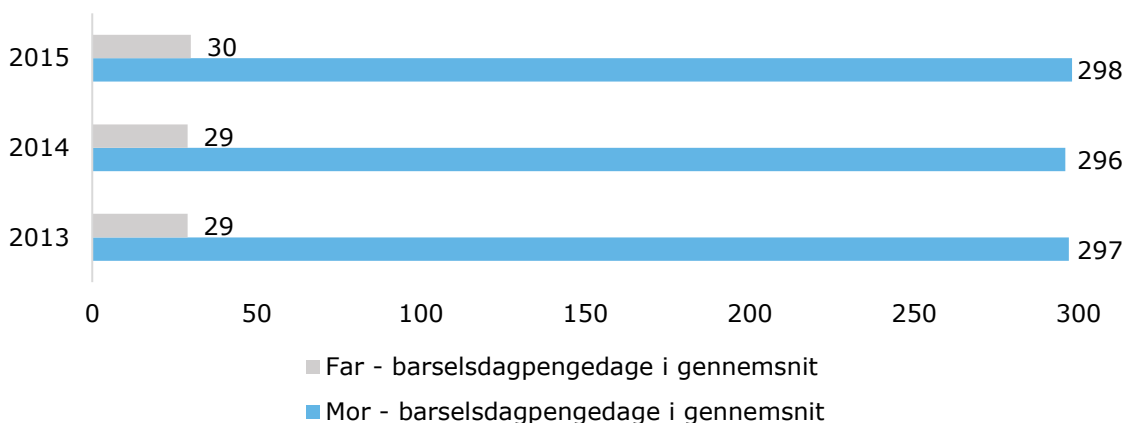
Gennemsnitligt antal dages barselsorlov afholdt af faren og moren eller medfaren og medmoren.

Opgørelsen inkluderer kun forældrepar, hvor begge har ret til udbetaling af barselsdagpenge.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Figur 60 Dage med udbetaling af barselsdagpenge for henholdsvis mor og far, gennemsnit

Note. Figuren viser hvor mange dage der gennemsnitligt er modtaget barselsdagpenge for henholdsvis mor og far (kun barselsdagpengeberettigede). **Kilde.** Danmarks Statistik.

Indikator 5.4.iii. Fordeling af fravær ved barns sygdom

Kvinder har gennemsnitligt mere fravær ved barns sygdom relativt til mænd. Forskellen mellem kvinder og mænd er størst ved de midterste indkomstgrupper.

Begrundelse for indikator

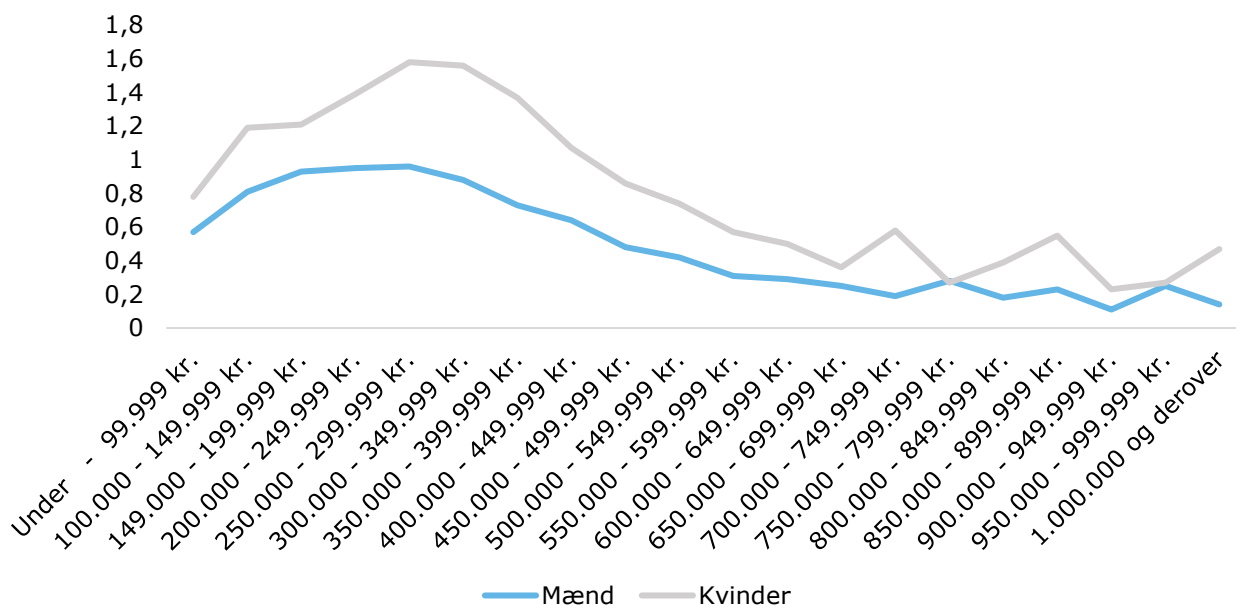
Ligesom i forhold til fordelingen af barselsorlov, er fordelingen af fravær ved barns sygdom en indikator for fordelingen af omsorgsarbejdet i hjemmet. Foruden den direkte konsekvens af at tage fri ifm. barnets sygedag, skal påregnes de langsigtede konsekvenser af at være mere fraværende på arbejdsmarkedet.

Operationalisering

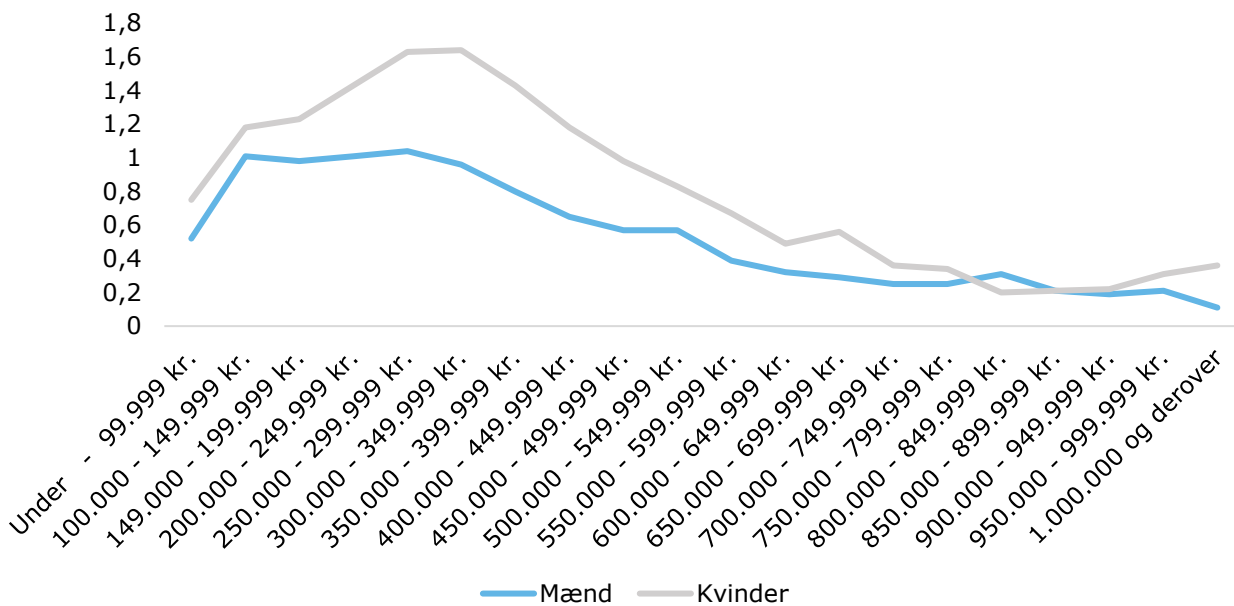
Gennemsnitlige fraværsdage (fraværsdagsværk), opgjort per fuldtidsansat, ved barns sygdom. Opgøres på køn og indkomstintervaller.

Baseline

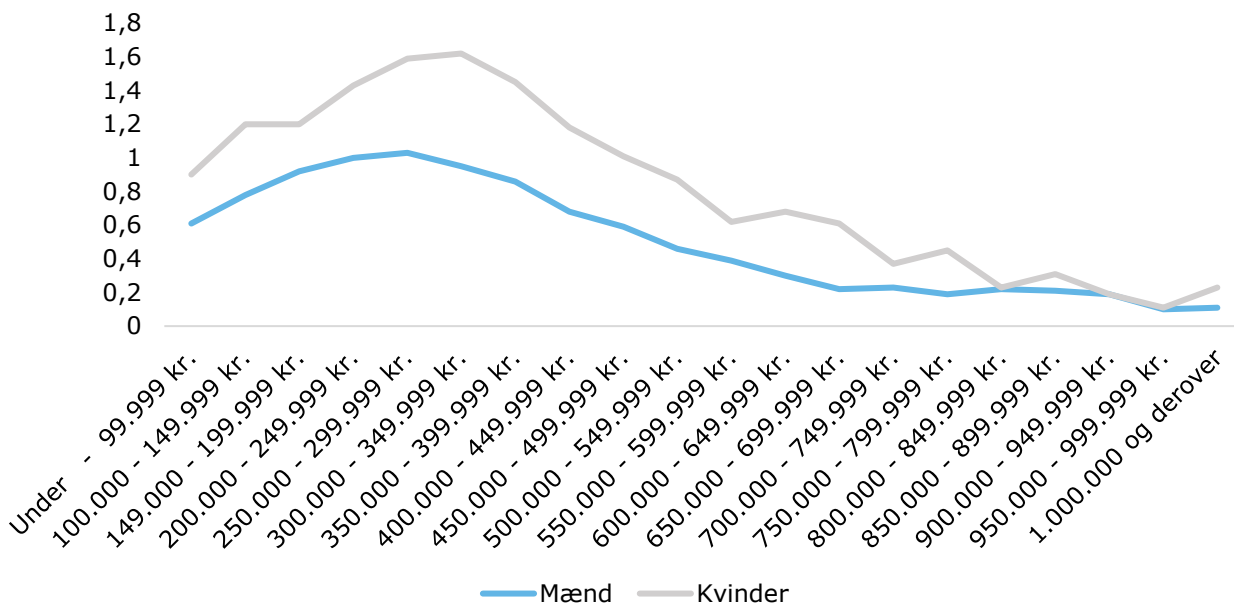
Figur 61 Gennemsnitlig fraværsdage i forbindelse med barn syg, kvinder og mænd, 2015

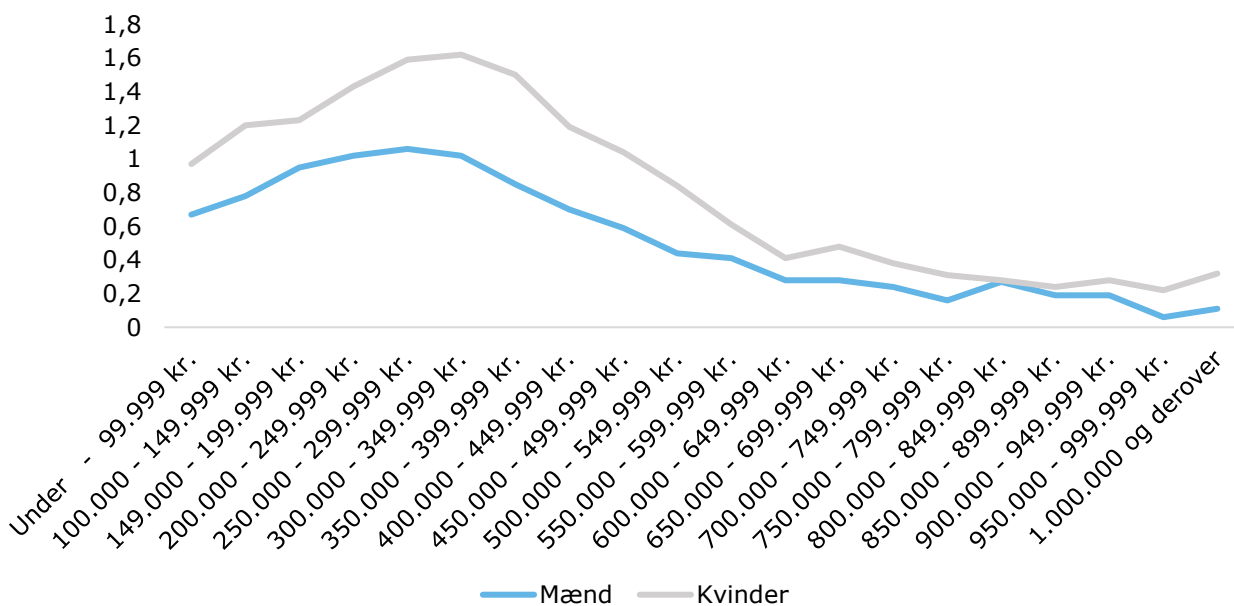
Figur 62 Gennemsnitlig fraværskdage i forbindelse med barn syg, kvinder og mænd, 2016

Figur 63 Gennemsnitlig fraværsgange i forbindelse med barn syg, kvinder og mænd, 2017

Figur 64 Gennemsnitlig fraværsgange i forbindelse med barn syg, kvinder og mænd, 2018

Note. Figureerne viser det gennemsnitlige antal fraværsgange (fraværsgangsværk) per fuldtidsansat kvinde og mand. **Kilde.** Danmarks Statistik.

Delmål 5.5.

Kvinder skal sikres fuld deltagelse i ledelse og beslutningsprocesser

Indikator 5.5.i. Kønsfordeling i ledelse (områdeinddelt)

Begrundelse for indikator

Delmålet omhandler kvinders deltagelse i ledelse og beslutningsprocesser. FN-indikatorerne fokuserer på parlamentarikere på nationalt, regionalt og kommunalt niveau, samt på andelen af kvinder i virksomhedsledelse. Den foreslåede indikator supplerer dette ved at belyse kønsfordelingen i lederstillinger i relevante arenaer.

Operationalisering

Andel mænd og kvinder i lederstillinger, herunder:

- Virksomheder: lederstilling (opgjort efter DISCO-08-koden ledelsesarbejde og fordelt på henholdsvis privat og offentlig sektor)
- Bestyrelser: medlem af bestyrelse eller direktion (opgjort på virksomhedsstørrelse målt som antal ansatte)
- Dommere: dommerfuldmægtige ved byretterne, landsretterne, retsformænd eller Højesteret
- Forvaltning: kommunaldirektører og departementschefer
- Politik/regering: valgte eller opstillede kandidater (Europa-Parlamentet, Folketinget, regionsråd eller kommunebestyrelser)
- Forskning: professor, lektor, adjunkt eller ph.d. (samlet og opdelt på videnskabelige hovedområder)
- Medier: chefredaktører (ved alle medier, der modtager mediestøtte).

Indikatoren opgøres med afsæt i en kombination af registerdata fra Danmarks Statistik samt data fra borger.dk, Uddannelses- og Forskningsministeriet samt Slots- og Kulturstyrelsen.

Baseline

Afventer data.

Delmål 5.6.**Giv alle adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder****Indikator 5.6.i. Andel elever, der er tilmeldt Uge Sex****Begrundelse for indikator**

Delmålet omhandler adgang til seksuel og reproduktiv sundhed samt reproduktive rettigheder, herunder også i forhold til oplysning og uddannelse.

Seksualundervisning i grundskolen er en kilde til oplysning for børn og unge. Den foreslåede supplerende indikator fokuserer på tilmeldinger til temaforløbet Uge Sex, som er foreningen Sex & Samfunds undervisningskampagne. Kampagnen består af en række materialer og varierende forløb af forskellige længder, der er baseret på kompetence- og læringsmålene fra sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, som er et obligatorisk emne under Børne og Undervisningsministeriet.

Indikatoren er en proxy for skolernes prioritering af emnet i undervisningen.

Operationalisering

Andel folkeskoleelever, der er tilmeldt Uge Sex (Sex & Samfunds nationale kampagne med undervisningsmaterialer, der er bygget op omkring fælles mål for grundskoleemnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab).

Indikatoren opgøres på klassetrin (0.-3., 4.-6. og 7.-9. klasse).

Indikatoren opgøres med afsæt i indberetninger fra Sex & Samfund.

Baseline

Afventer data.

Delmål 5.a.

Giv kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer og ejerskab

Indikator 5.a.i. Akkumuleret indkomst

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om kvinders muligheder for adgang til økonomiske ressourcer, ejerskab, finansielle tjenester mv. Det er et bredt formuleret delmål med flere elementer. Den foreslåede indikator ser derfor på akkumuleret disponibel indkomst over et helt arbejdsliv som et udtryk for forskellen i tilgængelige økonomiske ressourcer for henholdsvis mænd og kvinder.

Operationalisering

Samlet indkomst tjent over en periode på 38 år fraregnet skatter mv. Indikatoren opgøres på køn og udvalgte stillingsbetegnelser.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Indikator 5.a.ii. Pensionsopsparing

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om kvinders muligheder for adgang til økonomiske ressourcer, ejerskab, finansielle tjenester mv. Den foreslåede indikator afdækker den aktuelle pensionsopsparing for kvinder henholdsvis mænd samt desuden forskellige herkomstgrupper. Pension er en vigtig indikator for et individs økonomiske ressourcer, fordi pensionsformuen er bestemmende for de ressourcemæssige frihedsgrader, som et individ har, i sit livs efterår.

Operationalisering

Gennemsnitlig samlet pensionsopsparing inklusiv evt. Folke- og Tjenestemandspension for befolkningsgrupper. Indikatoren opgøres på køn og herkomst.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Indikator 5.a.iii. Andel beskæftiget som selvstændig

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om kvinders muligheder for adgang til økonomiske ressourcer, ejerskab, finansielle tjenester mv. Et individs primære beskæftigelse hænger ofte både med faktisk indkomst, men også de muligheder og den potentielle fremtidige indkomst, som en karriere inden for området indbefatter. Derfor er det interessant at opgøre andelen, som er selvstændige, ud af den samlede arbejdsstyrke af henholdsvis mænd og kvinder. Indikatoren afdækker eventuelle kønsmæssige forskelle i beskæftigelsestype.

Operationalisering

Indikatoren er operationaliseret som andelen af de arbejdsmarkedsaktive, som er selvstændigt beskæftigede. Opgjort på køn.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Delmål 5.b.

Styrk kvinders rettigheder og muligheder gennem teknologi

Indikator 5.b.i. Kønsfordeling efter teknologiske færdigheder

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at styrke kvinders rettigheder og muligheder gennem teknologiske landvinidnger. Her foreslås en supplerende indikator, der afdækker dimensionen af delmålet vedrørende muligheder og belyser, om kvinder har de samme teknologiske kvalifikationer som mænd. Indikatoren er relevant, fordi den belyser eventuelle skævvridninger i kvalifikationer indenfor teknologi på baggrund af køn.

Operationalisering

Andel af mænd og kvinder med faglige kvalifikationer indenfor informations- og kommunikationsteknologi opdelt efter kvalifikationstype.

Indikatoren opgøres med afsæt i registerdata fra Danmarks Statistik.

Baseline

Afventer data.

Delmål 5.c.**Vedtag lovgivning, der fremmer ligestilling mellem kønnene****Indikator 5.c.i. Ligestillingsvurdering af lovforslag****Begrundelse for indikator**

Delmålet handler om at fremme lovgivning, der adresserer og fremmer ligestilling mellem kønnene. Den foreslåede indikator belyser, hvor mange lovforslag der ligestillingsvurderes, dvs. hvor der igangsættes en proces for at sikre, at lovforslaget fremmer ligestilling mellem kønnene. Indikatoren er relevant, fordi den belyser, hvorvidt ligestilling indtænkes i danske lovforslag.

Operationalisering

Indikatoren opgøres som andelen af lovforslag, der 1) relevanstestes og 2) ligestillingsvurderes, af det totale antal fremsatte lovforslag per år. Indikatoren kan opgøres efter ministerieressortområde.

Data indhentes fra ministerier.

Baseline

Afventer data.

16 Fred, retfærdighed og stærke institutioner

MÅL 16

FRED, RETFÆRDIGHED OG STÆRKE INSTITUTIONER

Vi skal støtte fredelige og inkluderende samfund, give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer.

Fred, retfærdighed og stærke institutioner i et globalt perspektiv

Verdensmål 16 handler om at skabe fredelige og inkluderende samfund, hvorfor det selvfølgelig også handler om at reducere alle former for vold, blandt andet vold i forbindelse med organiseret kriminalitet og terrorisme, men også vold i hjemmet og vold rettet mod børn. Ulovlige penge- og våbenstrømme skal også stoppes, og så skal der skabes fred, for uden fred kan der ikke skabes bæredygtig udvikling.

Samtidig er retfærdighed et helt centralt nøgleord i verdensmål 16. Alle mennesker i alle lande skal behandles retfærdigt, herunder skal der fokus på individets retssikkerhed, på betydelig nedbringelse af korrupition blandt politikere, politi og dommere og på betydelig nedbringelse af diskrimination i love og politikker.

Endelig handler målet om at skabe effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner både globalt og lokalt. I den forbindelse skal borgerne inddrages og have mulighed for at deltage i samfundets beslutninger på alle samfundsniveauer.

Verdensmålet er opdelt i 12 delmål, hvis definitioner fremgår af tabel 11.

Tabel 11. Delmål under verdensmål 16

	<p>Delmål 16.1. Reducér vold overalt Alle former for vold og voldsrelaterede dødsfald skal reduceres væsentligt overalt.</p>
	<p>Delmål 16.2. Stop mishandling, udnyttelse, menneskehandel og vold mod børn Mishandling, udnyttelse og menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn skal stoppes.</p>
	<p>Delmål 16.3. Styrk retssikkerheden, og giv alle adgang til retfærdig rettergang Retssikkerheden skal fremmes på nationalt og internationalt niveau, og der skal sikres lige adgang til en retfærdig rettergang for alle.</p>

	<p>Delmål 16.4. Bekæmp organiseret kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben Inden 2030 skal ulovlige penge- og våbenstrømme reduceres væsentligt, og indsatsen for inddrivelse og tilbagelevering af stjålne værdier og bekæmpelse af alle former for organiseret kriminalitet skal styrkes.</p>
	<p>Delmål 16.5. Nedbring korruption og bestikkelse betydeligt Alle former for korruption og bestikkelse skal nedbringes betydeligt.</p>
	<p>Delmål 16.6. Skab effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner Der skal udvikles effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer.</p>
	<p>Delmål 16.7. Garantér at alle beslutninger tages på en inkluderende og repræsentativ måde Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer.</p>
	<p>Delmål 16.8. Styrk udviklingslandenes deltagelse i mellemstatslige institutioner Udviklingslandenes deltagelse i globale mellemstatslige institutioner skal udbygges og styrkes.</p>
	<p>Delmål 16.9. Giv alle fødselsattest og retlig identitet Inden 2030 skal der gives retlig identitet til alle, herunder fødselsregistrering.</p>
	<p>Delmål 16.10. Beskyt grundlæggende frihedsrettigheder og giv aktindsigt Der skal sikres offentlig adgang til information og beskyttelse af fundamentale frihedsrettigheder i henhold til international lovgivning og internationale aftaler.</p>
	<p>Delmål 16.a. Forebyg og bekæmp vold, terrorisme og kriminalitet Relevante nationale institutioner skal styrkes, blandt andet gennem internationalt samarbejde, for at opbygge kapacitet på alle niveauer og i særdeleshed i udviklingslandene for at forhindre vold og bekæmpe terrorisme og kriminalitet.</p>
	<p>Delmål 16.b. Udbred og håndhæv ikke-diskriminerende love og politikker Ikke-diskriminerende love og politikker til støtte for en bæredygtig udvikling skal fremmes og håndhæves.</p>

Fred, retfærdighed og stærke institutioner i et dansk perspektiv

Danmark er i et internationalt perspektiv et fredeligt og demokratisk samfund præget af tillid og begrænset korruption. Der er dog stadig sorte pletter på glansbilledet, og derfor er verdensmål 16 også relevant i en dansk kontekst.

Nedenfor præsenteres en række fokusområder, som er blevet identificeret igennem projektets inddragelsesaktiviteter. Områderne er fordelt på verdensmålets 12 delmål.

Delmål 16.1: Reducér vold overalt

Delmålet handler om at reducere alle former for vold og voldsrelaterede dødsfald. Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne har særligt haft fokus på at nuancere det eksisterende fokus på vold, så der lægges mere vægt på 1) voldstype fx fysisk, psykisk og seksuel vold, 2) hvem der begås vold imod, 3) om den voldsdømte er tilbøjelig til at begå ny voldskriminalitet og 4) behandling af voldsudsatte.

Delmål 16.2: Stop mishandling, udnyttelse, menneskehandel og vold mod børn

Delmålet handler om at stoppe mishandling, udnyttelse, menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn. I en dansk kontekst har interessentlandskabet særligt haft fokus på den dimension af delmålet, som har fokus på vold mod børn. Her suppleres der med fokusområder, der omhandler udviklingen i 1) underretninger, 2) frihedsberøvelser, 3) digitale krænkelser mod børn og ung, 4) anbringelser og tvangsfjernelser og 5) overgreb mod børn. Herudover har der også været fokus på udviklingen i unge i fængsler og arresthuse.

Delmål 16.3: Styrk retssikkerheden, og giv alle adgang til retfærdig rettergang

Delmålet har fokus på at fremme retssikkerheden på nationalt og internationalt niveau, og på at der skal sikres lige adgang til en retfærdig rettergang for alle. Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne har under dette delmål særligt haft fokus på 1) den processuelle retssikkerhed i det danske retssystem og 2) forskellige varianter af målepunkter for adgang til en retfærdig rettergang for alle, for eksempel opgjort som antal sager mod Danmark ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, antal langtidsvaretægtsfængslinger, antal personer på tålt ophold og antal frihedsberøvede afviste asylansøgere.

Delmål 16.4: Bekæmp organiseret kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben

Delmålet har fokus på at reducere ulovlige penge- og våbenstrømme og på at bekæmpe organiseret kriminalitet. I en dansk kontekst har der særligt været fokus på dimensionen omhandlende ulovlige pengestrømme og bekæmpelse heraf. Herudover har der også været fokus på udviklingen i organiseret kriminalitet, herunder bandekriminalitet. Endelig har der været fokus på brugen af skattely og skattesvindler i Danmark.

Delmål 16.5: Nedbring korrupsion og bestikkelse betydeligt

Delmålet har fokus på at reducere alle former for korrupsion og bestikkelse. FN-indikatorerne under dette delmål fokuserer primært på den dimension, der omhandler bestikkelse. I projektets inddragelsesaktiviteter har fokus særligt været på at supplere FN's eksisterende indikatorer med et bredere fokus på korrupsion i en dansk kontekst.

Delmål 16.6: Skab effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner

Delmålet har fokus på at udvikle effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer. FN's eksisterende indikatorer måler på 1) de primære statsudgifter, som andel af det godkendte statsbudget og 2) befolkningens tilfredshed med oplevelsen af offentlige tjenesteydelser. Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne supplerer FN's eksisterende fokus ved at belyse befolkningens tillid til danske offentlige institutioner og politikere generelt. Herudover har der været fokus på gennemsigtigheden i politiske beslutningsprocesser. Endelig har der været fokus på myndighedernes varetagelse af deres kontrol og tilsynsopgave.

Delmål 16.7: Garantér at alle beslutninger tages på en inkluderende og repræsentativ måde

Delmålet handler om sikre lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer. De to eksisterende FN-indikatorer måler konkret på andelen af befolkningen, som mener, at beslutningsprocesser er inkluderende og lydhøre, og på fordelingen af offentlige stillinger opdelt efter køn, alder og befolkningsgruppe.

I en dansk kontekst supplerer debatterne med fokus på 1) faktisk borgerdeltagelse i form af stemmeprocent til kommunal-, regional- og folketingsvalg, 2) borgerens mulighed for inklusion gennem høring af lovforslag og høringsperiodens varighed og 3) borgerens mulighed for at afgive klager til

klagenævn. Endelig har der været fokus på at alle grupper i samfundet skal høres, inkluderes og deltage i beslutningsprocesser.

Delmål 16.8: Styrk udviklingslandenes deltagelse i mellemstatslige institutioner

Delmålet handler om at styrke udviklingslandenes deltagelse i globale mellemstatslige institutioner. FN's eksisterende indikator måler på andelen af medlemmer fra udviklingslande og deres stemmerettigheder i internationale organisationer.

I en dansk kontekst bekræfter diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne delmålet fokus på at bidrage til at udviklingslande deltager på lige fod i internationalt samarbejde med udviklede lande.

Delmål 16.9: Giv alle fødselsattest og retlig identitet

Delmålet handler om at give retlig identitet til alle, herunder fødselsregistrering. FN's eksisterende indikator måler konkret på andelen af børn under 5 år, hvor fødslen er registreret af en civil myndighed.

I en dansk kontekst suppleres FN's eksisterende indikator med et fokus på personer, der lever i Danmark uden retlig identitet.

Delmål 16.10: Beskyt grundlæggende frihedsrettigheder og giv aktindsigt

Delmålet handler om at sikre offentlig adgang til information og beskytte fundamentale frihedsrettigheder i henhold til international lovgivning og internationale aftaler. Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne har særligt fokuseret på at nuancere det eksisterende fokus på offentlig adgang til information og berøvelse af fundamentale frihedsrettigheder. Konkret har debatterne belyst områder som 1) aktindsigt, 2) lovgivning der begrænser ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed, 3) online og offline chikane af mediefolk, menneskerettighedsforkæmpere og civilsamfundsrepræsentanter og 4) magtanvendelser i kriminalforsorgen.

Delmål 16.a: Forebyg og bekæmp vold, terrorisme og kriminalitet

Delmålet handler om at styrke nationale og i særdeleshed udviklingslandenes institutioner, forhindre vold og bekæmpe terrorisme og kriminalitet gennem internationalt samarbejde om kapacitetsopbygning. FN's eksisterende indikator måler konkret på tilstedeværelsen af uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Paris-principperne.

I en dansk kontekst supplerer debatterne med et fokus på Danmarks bidrag til kapacitetsopbygning i udviklingslandene samt terrorbekæmpelse.

Delmål 16.a: Udbred og håndhæv ikke-diskriminerende love og politikker

Delmålet handler om at fremme ikke-diskriminerende love og politikker. Diskussionerne i inddragelsesaktiviteterne har særligt fokuseret på at nuancere det eksisterende fokus på diskrimination af bestemte typer i befolkningen, herunder handicappede og personer med anden etnisk oprindelse end dansk. Herudover har der været fokus på hadforbrydelser samt domme efter racismeparagraffen.

Supplerende indikatorer til verdensmål 16

Med afsæt i delmålenes danske fokusområder foreslås nedenstående liste over supplerende indikatorer under verdensmål 16.

Tabel 12. Liste over foreslåede supplerende indikatorer under verdensmål 16

Delmål	Supplerende indikator
16.1: Reducér vold overalt	16.1.i. Antal anmeldte og domme for voldsforbrydelser

	16.1.ii. Tilbagefald til ny voldskriminalitet for fængselsdømte
16.2: Stop mishandling, udnyttelse, menneskehandel og vold mod børn	16.2.i. Antal underretninger om børn og unge
	16.2.ii. Frihedsberøvede børn og unge
	16.2.iii. Andel blandt børn og unge, der har oplevet digitale sexkrænkelser
16.3: Styrk retssikkerheden, og giv alle adgang til retfærdig rettergang	16.3.i. Gennemsnitlig ventetid i retssystemet
	16.3.ii. Antal langvarige varetægtsfængslinger
16.4: Bekæmp organiseret kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben	16.4.i. Antal indberetninger om hvidvask
16.5: Nedbring korruption og bestikkelse betydeligt	16.5.i. Indeks for oplevet korruption
16.6: Skab effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner	16.6.i. Andel blandt voksne, der har tillid til danske institutioner
16.7: Garantér at alle beslutninger tages på en inkluderende og repræsentativ måde	16.7.i. Stemmeprocent til folketings-, regions- og kommunalvalg
	16.7.ii. Andel lovforslag, der høres offentligt samt længden af høringen
16.8: Styrk udviklingslandenes deltagelse i mellemstatslige institutioner	N/A
Delmål 16.9: Giv alle fødselsattest og retlig identitet	N/A
Delmål 16.10: Beskyt grundlæggende frihedsrettigheder og giv aktindsigt	16.10.i. Antal klager over afvisning på forespørgsel om aktindsigt
Delmål 16.a: Forebyg og bekæmp vold, terrorisme og kriminalitet	N/A

Delmål 16.b: Udbred og håndhæv ikke-diskriminerende love og politikker

16.b.i. Antal sager, der er behandlet i Ligebehandlingsnævnet

UDKAST

Delmål 16.1.

Reducér vold overalt

Indikator 16.1.i. Antal anmeldte og domme for voldsforbrydelser

Begrundelse for indikator

De eksisterende FN-indikatorer måler på 1) antal ofre for overlagt mord, 2) konfliktrelaterede dødsfald, 3) andel af befolkningen, der føler sig sikre, når de går alene rundt i deres nærområder og 4) andel af befolkningen, der har været udsat for fysisk, psykisk eller seksuel vold.

Den foreslåede indikator nuancerer FN's eksisterende fokus på fysisk, psykisk og seksuel vold ved at belyse både anmeldte og dømte voldsforbrydelser. Dette er relevant, fordi der i praksis vil være diskrepans mellem forekommende vold, anmeldt vold og vold, som der er dømt for. Indikatoren er opdelt efter voldstype og offerets karakteristika for at give et mere nuanceret billede af situationen i Danmark.

Operationalisering

Indikatoren opgøres som antal ofre for anmeldte og dømte voldsforbrydelser. Indikatoren opgøres på voldstyper, herunder seksuel, fysisk og psykisk vold, og på køn og alder.

Data om seksual- og voldsforbrydelser indhentes fra Danmarks Statistik. I statistikken findes oplysninger om ofrenes alder og køn, og hvilken forbrydelse de er blevet udsat for. Grundlaget for statistikken er data fra politiets sagsstyringssystem (POLAS). Statistikken opgøres årligt.

Baseline

Afventer data.

Indikator 16.1.ii. Tilbagefald til ny voldskriminalitet for fængselsdømte

Begrundelse for indikator

De eksisterende FN-indikatorer måler på 1) antal ofre for overlagt mord, 2) konfliktrelaterede dødsfald, 3) andel af befolkningen, der føler sig sikre, når de går alene rundt i deres nærområder og 4) andel af befolkningen, der har været udsat for fysisk, psykisk eller seksuel vold.

At reducere alle former for vold handler også om at reducere tilbagefald til ny voldskriminalitet for fængselsdømte, der har afsonet deres straf. Det skyldes, at tidligere voldsdømtes recidiv (tilbagefald) er relativt høj – og dermed er grundlaget for en del af den vold, der findes i Danmark. Den supplerende indikator afspejler således, hvor effektivt bl.a. fængselssystemet i Danmark er til at bryde individers voldsmønstre.

Operationalisering

Indikatoren opgøres som andelen af tilbagefald til ny voldskriminalitet for fængselsdømte indenfor en toårig periode og opgøres i Kriminalforsorgens recidivstatistik. Indikatoren opgøres desuden på alder og køn.

Baseline

Afventer data.

Delmål 16.2.

Stop mishandling, udnyttelse, menneskehandel og vold mod børn

Indikator 16.2.i. Antal underretninger om børn og unge

Antallet af underretninger er stigende.

Begrundelse for indikator

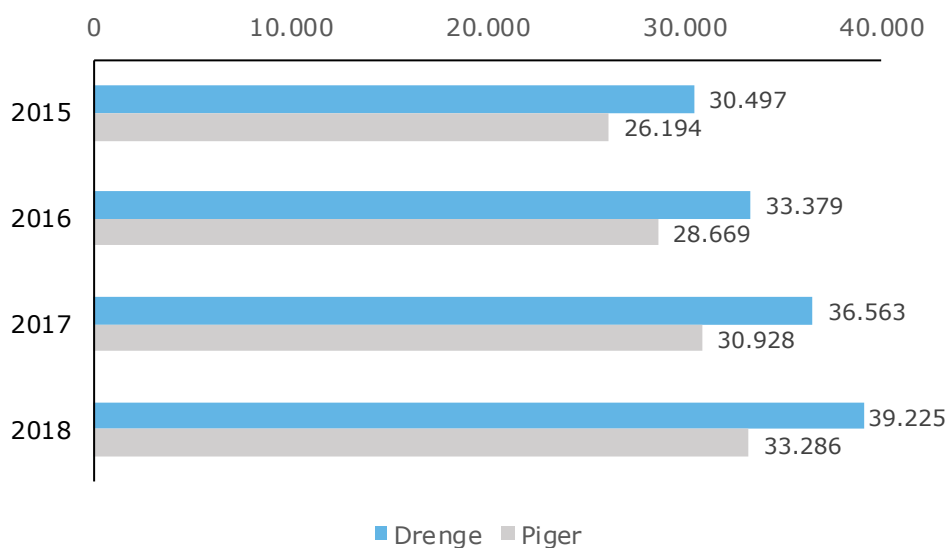
Delmålet handler om at stoppe mishandling, udnyttelse, menneskehandel og vold mod børn. Denne indikator belyser mistanke om omsorgssvigt af børn. I Danmark er der underretningspligt, når man oplever børn og unge, der lever under omsorgstruende forhold. Antallet af underretninger anvendes derfor i dette indikatorforslag til at estimere omfanget af omsorgssvigt.

Operationalisering

Indikatoren opgøres som antal underretninger om børn og unge per 100.000 0-17-årige. Indikatoren opgøres på typen af underretning (årsag) samt køn og alder. Statistikken indhentes fra Danmarks Statistik og opgøres årligt.

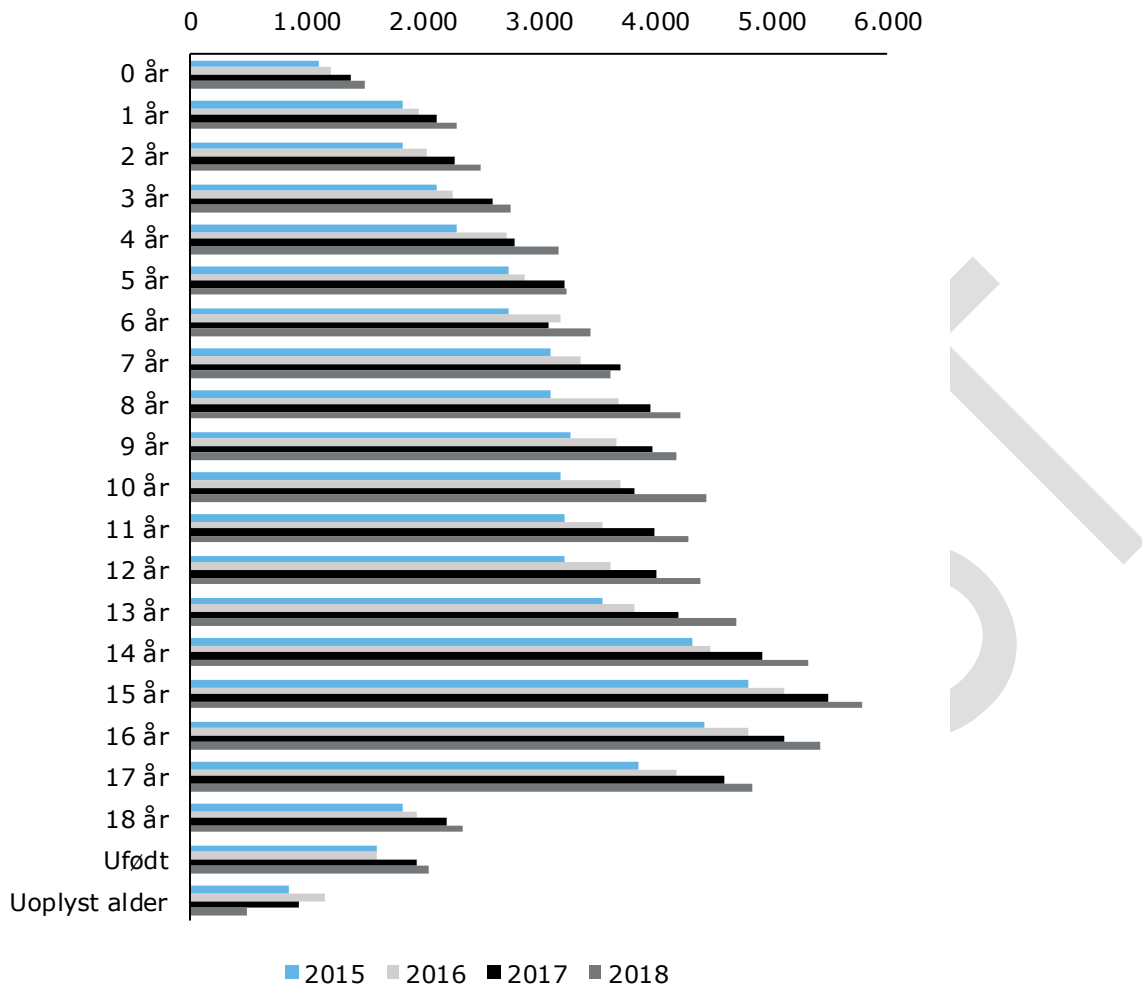
Baseline

Figur 65. Børn der er modtaget underretninger om fordelt på køn (antal børn)

Note. Figuren viser antallet af børn, der er modtaget underretninger om fordelt på køn. **Kilde.** Registerdata (und2, Danmarks Statistik).

Figur 66. Børn der er modtaget underretninger om fordelt på alder (antal børn)

Note. Figuren viser antallet af børn, der er modtaget underretninger om fordelt på alder. **Kilde.** Registerdata (und2, Danmarks Statistik).

Figur 67. Underretninger vedrørende børn fordelt på årsag (antal)

Note. Figuren viser antallet af underretninger modtaget vedrørende børn fordelt på årsag. Det samme barn kan have flere underretninger. **Kilde.** Registerdata (und3, Danmarks Statistik).

Indikator 16.2.ii. Frihedsberøvede børn og unge

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at stoppe alle former for vold mod børn. Psykisk mishandling og vold mod børn konkretiseres her i form af frihedsberøvelse, det vil sige berøvelse af friheden til selv at bestemme sit opholdssted. Den foreslåede supplerende indikator sætter fokus på antallet af børn, som bliver tvunget til at forblive på et forholdsvis afgrænset område (danske udsendelsescentre) i et betydeligt tidsrum efter afslag på asyl i Danmark.

Operationalisering

Indikatoren opgøres som antal indsættelser af børn og unge (under 18 år) i Kriminalforsorgens institutioner for frihedsberøvelse af asylansøgere. Opgørelsen baseres på indberetning fra Kriminalforsorgen.

Baseline

Afventer data.

Indikator 16.2.iii. Andel blandt børn og unge, der har oplevet digitale sexkrænkelser

Begrundelse for indikator

At blive seksuelt udstillet på internettet kan have store konsekvenser for børns sociale, psykiske og faglige trivsel. Denne supplerende indikator belyser omfanget af og udviklingen i antallet af sexkrænkelser, der sker på internettet, som går ud over børn og unge.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som antal politianmeldte sager vedr. digitale sexkrænkelser mod børn og unge (under 18 år).

Opgørelsen er baseret på straffelovens § 264 d, der omhandler uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold.

Indikatoren opgøres som indberetninger fra Rigsadvokaten.

Baseline

Afventer data.

Delmål 16.3.

Styrk retssikkerheden, og giv alle adgang til retfærdig rettergang

Indikator 16.3.i. Gennemsnitlig ventetid i retssystemet

Begrundelse for indikator

Delmålet har fokus på at styrke retssikkerheden og sikre lige adgang til en retfærdig rettergang for alle. Lang ventetid før påbegyndelse af en sag kan påvirke den oplevede retssikkerhed hos både offer og tiltalte. Den foreslåede supplerende indikator giver dermed en måling på den processuelle performance i det danske retssystem.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som det gennemsnitlige antal dage, fra retten modtager sagen til første retsmøde (berammelsestid) samt den gennemsnitlige totale sagsbehandlingstid. Begge opgøres i antal dage.

Indikatoren opgøres på sagstype (civile sager, straffesager mv.). Statistikken indhentes fra domstolene og opgøres årligt.

Baseline

Afventer data.

Indikator 16.3.ii. Antal langvarige varetægtsfængslinger

Begrundelse for indikator

Delmålet har fokus på at styrke retssikkerheden og sikre lige adgang til en retfærdig rettergang for alle. En supplerende indikator for adgang til en retfærdig rettergang for alle kan foreslås i antallet af langvarige varetægtsfængslinger, det vil sige varetægtsfængslinger, der varer mere end tre måneder, inden dom. Langvarige varetægtsfængslinger kan opleves som uretfærdige, idet mange af de varetægtsfængslede, i modsætning til dømte, tilbringer dagene isoleret fra omverdenen uden adgang til fx arbejde eller socialt samvær.

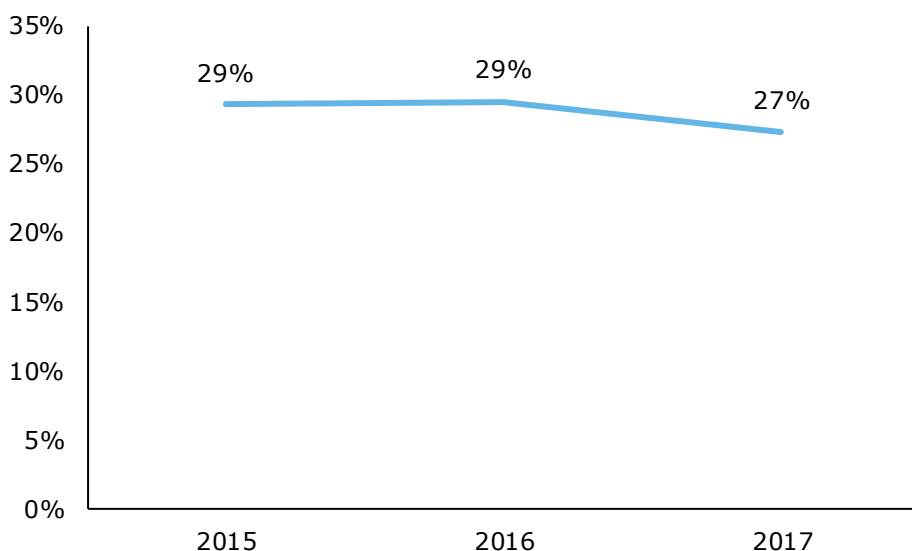
Operationalisering

Indikatoren opgøres som antal langtidsvaretægtsfængslinger, det vil sige varetægtsfængslinger, der varer over 90 dage inden dom.

Data indhentes fra Rigspolitiet og Rigsadvokaten. Grundlaget for statistikken er data fra politiets sagsstyringssystem (POLSAS).

Baseline

Figur 68. Langvarige varetægtsfængslinger (pct.)

Note. Figuren viser andel varetægtsfængslinger, der er langvarige. Langvarige varetægtsfængslinger defineres som mere end tre måneder inden dom i 1. instans). **Kilde.** Anvendelse af langvarige varetægtsfængslinger i 2017, Rigsadvokaten.

Delmål 16.4.

Bekæmp organiseret kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben

Indikator 16.4.i. Antal indberetninger om hvidvask

Begrundelse for indikator

Delmålet har fokus på at reducere ulovlige pengestrømme og bekæmpe organiseret kriminalitet. Den foreslåede indikator supplerer FN's eksisterende indikatorer med en måling af antal indberetninger om hvidvask, det vil sige ulovlige pengestrømme. Hvidvask ses ofte at være udbytte fra alvorlig og organiseret kriminalitet, hvorfor målingen også giver en indikation på omfanget af organiseret kriminalitet i Danmark.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som antal indberetninger til Hvidvasksekretariatet hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) om mulig hvidvask.

Indikatoren opgøres på, hvem der underretter (for eksempel pengeinstitutter), og om indberetningen videregives til øvrige myndigheder. Statistikken indhentes fra SØIK.

Baseline

Afventer data.

Delmål 16.5.

Bekæmp organiseret kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben

Indikator 16.5.i. Indeks for oplevet korrupsion

Danmark har scoret lavest eller næstlavest oplevet korrupsion i alle år siden 2015.

Begrundelse for indikator

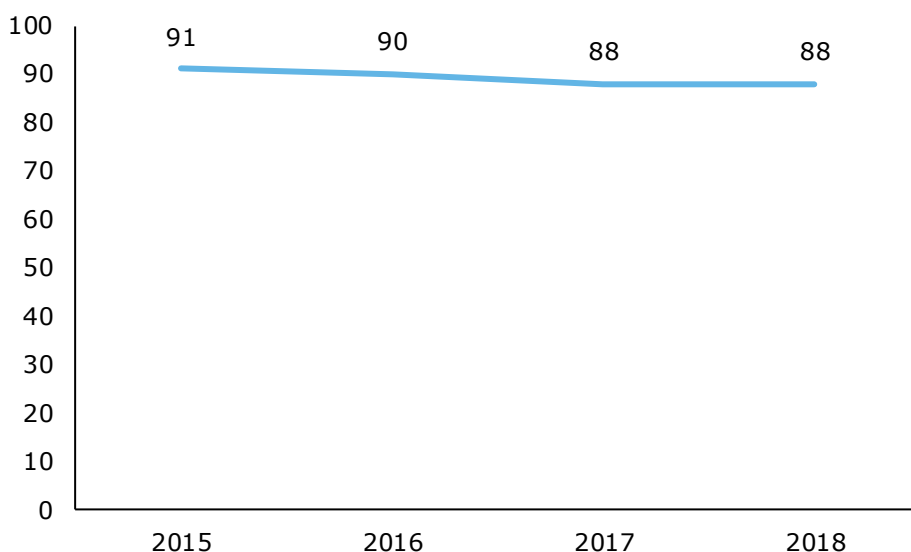
FN-indikatorerne under dette delmål fokuserer primært på den dimension, der omhandler bestikkelse. Den foreslåede indikator supplerer disse ved at skifte fokus fra bestikkelse til korrupsion i en dansk kontekst. Samtidig er fokus for den foreslåede indikator på befolkningens oplevelse af udbredelsen af korrupsion fremfor på faktiske hændelser.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres ved at bruge Danmarks score fra Transparency International's Corruption Perception Index, som opgøres ved eksperter og forretningsfolks opfattede niveauer af offentlig korrupsion. Indekset anvender en skala fra 0 til 100.

Baseline

Figur 69. Corruption Perception Index (indeks-score)

Note. Figuren viser Danmarks score i Transparency International's indeks for oplevet korrupsion, *Corruption Perception Index (CPI)*. Indekset går fra 0-100, med 100 som det laveste niveau for oplevet korrupsion.

Delmål 16.6.

Skab effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner

Indikator 16.6.i. Andel blandt voksne, der har tillid til danske institutioner**Begrundelse for indikator**

FN's eksisterende indikatorer måler på 1) de primære statsudgifter, som andel af det godkendte statsbudget og 2) befolkningens tilfredshed med oplevelsen af offentlige tjenesteydelser. Denne indikator supplerer FN-indikatorerne ved at fokusere på befolkningens tillid til danske offentlige institutioner. Tillid til offentlige institutioner er en forudsætning for et velfungerende, demokratisk land.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andelen af voksne personer, der angiver at have tiltro til den nationale regering.

Indikatoren opgøres med afsæt i Gallup World Poll, som offentliggøres af OECD.

Baseline

Afventer data.

Delmål 16.7.

Garantér at alle beslutninger tages på en inkluderende og repræsentativ måde

Indikator 16.7.i. Stemmeprocent til folketings-, regions- og kommunalvalg

Begrundelse for indikator

Delmålet handler blandt andet om at sikre deltagerbaserede beslutningsprocesser på alle niveauer. FN-indikatorerne suppleres med faktisk borgerdeltagelse målt ved stemmeprocent til kommunal-, regional, og folketingsvalg som en indikator for, hvor repræsentative beslutningsprocesserne er.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres ved andelen af befolkningen, som deltager ved henholdsvis Europa-Parlaments-, regions-, folketings- og kommunalvalg fordelt på geografi. Opgørelsen følger den Danske Valgdatabase, som opgøres årligt.

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Indikator 16.7.ii. Andel lovforslag, der høres offentligt samt længden af høringen

Begrundelse for indikator

Delmålet handler blandt andet om at sikre lydhøre og inkluderende beslutningsprocesser på alle niveauer. FN-indikatorerne suppleres ved at måle på andelen af lovforslag, der høres offentligt, samt desuden på høringsperiodens varighed som en indikator for mulig kvalitet af høringen. Begge giver en indikation af borgernes mulighed for inklusion ved beslutninger.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som andelen af lovforslag, der sendes i høring indenfor et kalenderår. Data om antallet af lovforslag, der sendes i høring indenfor et kalenderår, indhentes fra Høringsportalen og holdes op imod det totale antal lovforslag på et kalenderår, der indhentes fra Folketinget.

Indikatoren opgøres på længde af høringsperioden.

Baseline

Afventer data.

UDKAST

Delmål 16.8.

Styrk udviklingslandenes deltagelse i mellemstatslige institutioner

For delmål 16.8. er der ikke identificeret indikatorer til supplerung af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

Delmål 16.9.

Giv alle fødselsattest og retlig identitet

For delmål 16.9. er der ikke identificeret indikatorer til supplerung af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

Delmål 16.10.

Beskyt grundlæggende frihedsrettigheder og giv aktindsigt

Indikator 16.10.i. Antal klager over afvisning på forespørgsel om aktindsigt

Begrundelse for indikator

Delmålet handler blandt andet om at sikre offentlig adgang til information. For at nuancere denne adgang suppleres FN-indikatorerne med antal klager over aktindsigt; det vil sige klager over nægtet adgang til dokumenter fra en offentlig myndighed mv., for eksempel journaler og registre.

Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som antal klager til Folketingets Ombudsmand over afvisning om forespørgsel på aktindsigt efter offentlighedsloven og miljøoplysningsloven.

Indikatoren opgøres på, om ombudsmanden giver kritik eller ej.

Baseline

Afventer data.

Delmål 16.a.

Forebyg og bekæmp vold, terrorisme og kriminalitet

For delmål 16.a er der ikke identificeret indikatorer til supplerung af FN's globalt gældende indikator, som opfylder projektets metodiske kriterier.

UDKAST

Delmål 16.b.

Udbred og håndhæv ikke-diskriminerende love og politikker

Indikator 16.b.i. Antal sager, der er behandlet i Ligebehandlingsnævnet

I Ligebehandlingsnævnet behandles der i 2015-2019 relativt flest sager vedr. diskriminering på baggrund af køn.

Begrundelse for indikator

Delmålet handler om at fremme ikke-diskriminerende love og politikker. Den supplerende indikator måler på antallet af forskellige typer sager, der behandles i Ligebehandlingsnævnet. Indikatoren har til formål at informere og nuancere det eksisterende fokus på diskrimination af bestemte typer.

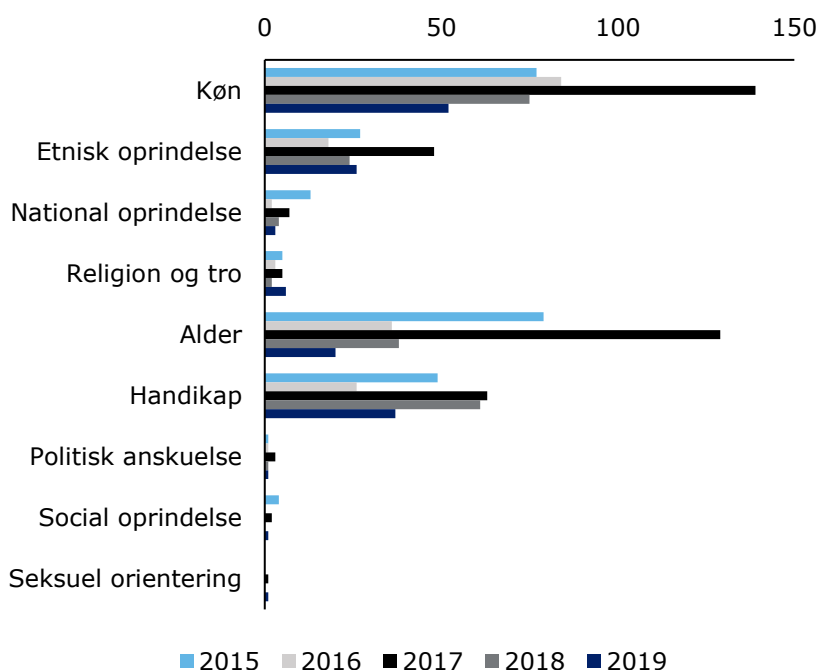
Operationalisering

Indikatoren operationaliseres som antal afgørelser i Ligebehandlingsnævnet. Data indhentes fra Ankestyrelsen.

Indikatoren opgøres sagskategorierne: Køn, etnisk oprindelse, national oprindelse, religion og tro, alder, handicap, politisk anskuelse, social oprindelse og seksuel orientering

Baseline

Figur 70 Antal sager i Ligebehandlingsnævnet, fordelt på sagstype

Note. Figuren viser antallet af sager, som Ligebehandlingsnævnet har behandlet i årene 2015-2019. Sagerne er fordelt på typer af sager. **Kilde.** Ankestyrelsen.

Bilag A: Øvrige forslag

For at understøtte verdensmålenes transformative sigte vil der i et fremadrettet perspektiv være behov for at måle på en udvikling, der ikke findes data for i dag. De øvrige forslag til indikatorer er eksempler på indikatorer, som den brede inddragelse har identificeret som relevante i en dansk kontekst, men som ikke på nuværende tidspunkt opfylder kriterier for gode indikatorer.

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
1: Afskaf fattigdom	
1.1. Afskaf fattigdom	Antal dømte for betlere
	Antal udstedte zoneforbud
	Andel personer uden indkomst
1.2. Halver generel fattigdom	Indeks for social mobilitet
	Antal ansøgninger om julehjælp
	Evne til fornuftige privatøkonomiske prioriteringer
1.3. Indfør sociale sikkerhedsnet	Antal klager om ukorrekt sagsbehandling
	Antal handicappede på offentlig forsørgelse
	Andel stofmisbrugere uden ydelser
	Antal personer i flere efterfølgende virksomhedspraktikforløb
1.4. Giv lige rettigheder til ejerskab	Antal personer, der søger om gældsrådgivning
	Gæld som andel af disponibel indkomst
1.5. Opbyg modstandsdygtighed mod katastrofer	Andel husejere med indboforsikring
	Forsikringsdækningsgrad
	Andel økonomiske ulykker modvirket af social kapital
	Andel personer, der ikke har nogen at spørge om hjælp
1.a. Mobilisér ressourcer for at afskaffe fattigdom	Andel personer, der donerer til velgørende
1.b. Skab politiske rammer, der gavner fattige af begge køn	N/A
2: Stop sult	

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
2.1: Giv alle adgang til sikker og næringsrig mad	Fødselsvægt blandt nyfødte
	Andel personer, der har lavt forbrug på fødevarer
2.2: Stop alle former for fejlernæring	Andel børn, der ikke spiser morgenmad
	Andel personer, der spiser fastfood mindst en gang ugentligt
2.3: Små fødevareproducenter skal producere det dobbelte	NA
2.4: Gør fødevareproduktionen mere bæredygtig	Andel madvarer, der er økologiske
	Mængde nitrat i grundvandet
	Pesticidbrug i landbrugsproduktion
	CO ₂ -udledning per produceret kilo kød
	Andel land, som benyttes til landbrug
	Dyrkning af gamle sorter
2.5: Bevar den genetiske mangfoldighed i fødevareproduktionen	N/A
2.a: Investér i landbrugets infrastruktur og teknologi	Dansk eksport af landbrugsteknologi
2.b: Handelsbarriere og markedsforvridninger i landbruget skal forhindres	N/A
2.c: Gør fødevaremarkeder mere stabile, og giv adgang til information	N/A
3: Sundhed og trivsel	
Delmål 3.1: Reducér mødredødeligheden	Forekomsten af fødselsdepressioner (både hos kvinder og mænd)
	Indlæggelser ifm. graviditet
Delmål 3.2: Red alle børn under fem år fra at dø, hvis det kan forhindres	Andel spædbørn, der modtager fem eller flere sundhedsplejerskebesøg
	Andel børn, som er involveret i en ulykke
	Andel børn, som fødes for tidligt
	Andel 0-2-årige med livstruende sygdomme
Delmål 3.3: Bekæmp smitsomme sygdomme	N/A

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
Delmål 3.4: Red flere fra at dø af ikke-smitsomme sygdomme, og styrk mental sundhed	<p>Andel af befolkningen, som har en spiseforstyrrelse</p> <p>Antal gange, der bliver brugt tvang i psykiatrien</p> <p>Antal og tidsmæssig længde på bæltefikseringer i psykiatrien</p> <p>Andel af danskernes transport (km), som foregår ved gang eller på cykel</p> <p>Besøgstal i offentlige parker og grønne områder</p> <p>Andel af befolkningen, som er diagnosticeret med udvalgte kroniske sygdomme (fx diabetes, astma, demens mm.)</p> <p>Antal opkald til Livslinjen og Børnetelefonen</p> <p>Antal henvendelser til sygehus pga. brug af illegale stoffer</p> <p>Udbredelsen af fritidsaktiviteter blandt børn</p> <p>Komorbiditet i alvorlige diagnoser</p> <p>Antal henvisninger til psykolog</p> <p>Antal indlæggelser i psykiatrien</p> <p>Antal personer, der oplever dårligt mentalt helbred</p> <p>Egenvurdering af helbred</p> <p>Andel personer, der ikke opfylder WHO's anbefaling for fysisk aktivitet</p> <p>Antal underretninger om mistrivsel</p> <p>Antal frivillige foreninger</p>
Delmål 3.5: Forebyg og behandl stof- og alkoholmisbrug	<p>Andel unge, der har modtaget forebyggende information om rusmidler</p> <p>Andel unge i stofmisbrugsbehandling</p>
Delmål 3.6: Nedbring antallet af dræbte og sårede i trafikken	<p>Antal trafikulykker på skoleveje</p> <p>Antal dømte for spirituskørsel</p>
Delmål 3.7: Giv alle adgang til seksuel sundhed og familieplanlægning	<p>Gennemsnitlig alder for førstefødende</p> <p>Andel fødsler, hvor moderen har deltaget i fødselsforberedelser</p> <p>Antal opkald til Sexlinjen og Privatsnak</p> <p>Antal gennemførte aborter (medicinsk og indgreb)</p> <p>Andel mænd i fertilitetsbehandling</p> <p>Andel kvinder i fertilitetsbehandling</p> <p>Andel børn født efter IUI-behandling af kvinder uden partner</p>
Delmål 3.8: Giv alle adgang til lægehjælp	<p>Antal udeblivelser fra hospitalsbesøg og lægebesøg</p> <p>Antal patienthenvendelser fra udokumenterede migranter</p> <p>Andelen personer, der har modtaget undervisning i førstehjælp</p> <p>Andel hjemløse patienter, der udskrives til gaden eller herberg</p> <p>Andel dage med overbelægning på danske hospitaler</p> <p>Overdødelighed blandt personer med psykiske lidelser</p> <p>Andel udsatte borgere, som har en levealder mindre end gennemsnittet</p> <p>Andel personer med kritisk diagnose, opgjort på uddannelsesniveau</p> <p>Antal personer med umødt behov for tandlægehjælp</p>

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
	Middellevetid for 40-årige, opgjort på højeste uddannelsesniveau
	Andel registrerede organdonorer
	Andel personer med livs- og/eller -behandlingstestamente
	Andel af befolkningen, som har tilkøbt private sundhedsforsikringer
Delmål 3.9: Reducér sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening	Andel mænd med lav sædkvalitet
Delmål 3.a: Implementér WHO's rammekonvention om tobakskontrol	Cigaretpriiser
	Gennemsnitlig debutalder for rygning
Delmål 3.b: Støt udvikling af vacciner og medicin, som alle har råd til	N/A
Delmål 3.c: Øg finansieringen af sundhedsydelser i udviklingslandene	Antal indskrevne på sundhedsfaglig videregående uddannelse
	Udgifter til det offentlige sundhedsvæsen
Delmål 3.d: Giv bedre tidlig varsel ved globale sundhedstrusler	N/A
4: Kvalitetsuddannelse	
4.1. Gør grundskole og ungdomsuddannelse gratis for alle	Andel, der påbegynder ungdomsuddannelse umiddelbart efter 9. eller 10. klasse
	Karakterer fra afgangseksamener i grundskolen og på ungdomsuddannelser
	Ensomhed blandt grundskoleelever
	Gennemsnitlige klassestørrelser i grundskolen
	Gennemførelsesprocenten på FGU
	Afstand til grundskole og/eller ungdomsuddannelse
	Andel tal- og ordblinde elever i grundskolen
	Andel af en årgang, der har sproglige forsinkelser
4.2. Giv førskolebørn lige adgang til dagtilbud af høj kvalitet	Sygefravær hos det pædagogiske personale
	Personaleomsætning i daginstitutionerne
	Andel pædagoger i daginstitutioner med anden etnisk herkomst
4.3: Giv alle lige adgang til tekniske, erhvervs- og videregående uddannelser	Antal kursusforløb ved højskoler
	Andel studerende indmeldt på STEM-uddannelse
	Frafald på erhvervsuddannelser
	Andel uddannelsesinstitutioner, der tilbyder efteruddannelse
	Dimittendledigheden på forskellige typer uddannelser

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
	Andel virksomheder, der tilbyder efteruddannelse
	Antal indskrevne på voksen- og efteruddannelse
	Antal studerende på erhvervs- og kandidatuddannelser inden for STEM
4.4. Øg antallet af mennesker, der kan forsørge sig selv	Andel grundskoler, der underviser i it sikkerhed
4.5: Afskaf al diskrimination i uddannelse	Kønsfordeling på videregående uddannelser, opgjort på fagområde
	Kønsfordeling blandt undervisere
	Uddannelsesniveau for voksne handicappede
	Andel handicappede på specialskole
	Karakter i grundskolen
	Højeste gennemførte uddannelsesniveau fordelt forældres samme
4.6. Lær alle at læse, skrive og regne	Befolkningens evne til at kommunikere på skrift
	Befolkningens evne til at være kildekritiske
4.7. Undervis i bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab	Stemmeprocent ved nationale valg blandt 18-25-årige
	Børn og unges kendskab til FN's Verdenserklæring
	Antal naturvejlederarrangementer i grundskolen
	Andel kommuner med strategi for undervisning i bæredygtighed
	Andel elever med lyst til bæredygtig udvikling
	Andel grundskolefag, hvor bæredygtighed er indarbejdet i pensum
	Andel grundskoleelever, som har deltaget i Uge Sex
4.a. Byg og opgradér sikre og inkluderende skoler	Antal indberetning for dårligt indeklima i henholdsvis grundskolen og på ungdomsuddannelser
	Andel studerende, som oplever et godt socialt miljø på studiet
4.b. Giv flere stipendiater til højere uddannelse i udviklingslandene	Antal danske stipendiater givet til borgere fra udviklingslande
4.c. Øg antallet af lærere i udviklingslandene	Andel af en lærerårgang, som deltager i udveksling igennem Erasmus+
	Grundskolelæreres fraværprocent
	Antal aflyste undervisningstimer i grundskolen
	Andel af undervisningstimer i grundskolen, som foretages af vikarer
Mål 5: Ligestilling mellem kønnene	
5.1. Stop diskrimination af kvinder og piger	Andel kvinder, der spørges til privatlivet i ansættelsessamtaler
	Antal sager om diskrimination ved ansættelse
5.2. Stop al vold og udnyttelse rettet mod kvinder og piger	Antal prostituerede
	Uønsket opmærksomhed og berøringer i det offentlige rum
	Antal voldsepisoder mod tjenestemænd
	Antal anmeldelser af og dømte for psykisk vold
	Andel drenge omskåret af ikke-medicinske grunde

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
5.3. Afskaf tvangsægteskaber og kvindelig omskæring	Kriminalitet forbundet med æresrelateret vold
5.4. Værdisæt ulønnet omsorgsarbejde, og del ansvaret i hjemmet	Beskæftigelsesraten blandt kvinder med børn
	Kønsfordeling i skole-hjem-samarbejdet
	Gennemsnitlig antal dage tilbragt med hver forældre ved skilsmisse
	Økonomisk værdisætning af ubetalt omsorgsarbejde
	Fordeling af forældremyndighed i skilsmisser
5.5. Kvinder skal sikres fuld deltagelse i ledelse og beslutningsprocesser	Faktisk tidsforbrug i hjemmet
	Beskæftigelsesraten, opgjort på køn og herkomst
	Antal kvinder og mænd på lederuddannelser
	Kønsbalance i netværksgrupper for ledere
	Kønsbalance i foreningslivet
5.6. Giv alle adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder	Kønsbalance i Kulturministeriets kulturstøtte
	Tilfredshed med seksualundervisning
	Antal provokerede aborter herunder medicinske og indgreb
	Andel mænd, som er rituelt omskårede
5.a. Giv kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer og ejerskab	Oplevet mobilitet (til/fra arbejde eller uddannelsesinstitution)
	Andel beskæftigede ved iværksætteri
	Lønstigning under barsel
	Kønsbalance for bestyrelsesposter
	Andel virksomheder med offentlige lønstatistikker
5.b. Styrk kvinders rettigheder og muligheder gennem teknologi	Kønsfordeling for deltagere på kodningskurser
	Lovgivning, der motiverer til mere ligelig fordeling af barselsorloven
5.c. Vedtag lovgivning, der fremmer ligestilling mellem kønnene	Diskrimination ved strafudmåling
	Diskrimination i familieretssager
16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner	
16.1: Reducér vold overalt	Vold mod ansatte i offentlig tjeneste
	Andel, der har modtaget behandling på grund af voldsforbrydelser
	Antal personer, der har opholdt sig på krisecenter
16.2: Stop mishandling, udnyttelse, menneskehandel og vold mod børn	Antal barnedrab
	Antal unge i fængsel og arresthuse
	Antal skærpede tilsyn og påbud mod plejefamilier og institutioner
	Antal tvangsfjernelser
	Antal sager mod Danmark ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
16.3: Styrk retssikkerheden, og giv alle adgang til retfærdig rettergang	Antal personer på tålt ophold
16.4: Bekæmp organiseret kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben	Antal sigtelser relateret til bandekriminalitet
	Antal danskere med penge i skattely
	Antal årsværk i bagmandspolitiet
16.5: Nedbring korruption og bestikkelse betydeligt	Antal personer, der dømmes for bestikkelse
	Antal tilfælde, hvor myndigheder overtræder udbudsreglerne
16.6: Skab effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner	Antal politikere, der ikke offentliggør personlige interesser i Folketingets hvervregister
	Læsevenlighed af lovtekst
	Antal kontrol og tilsyn foretaget af myndigheder
	Danmarks score på Verdensbankens indeks for governance indikatorer
	Danmarks score på OECD's inden for Open Government data
16.7: Garantér at alle beslutninger tages på en inkluderende og repræsentativ måde	Antal registrerede opstillingsberettigede
	Antal klagenævn og behandlingstid ved klagenævn
	Antal sager hos forbrugerombudsmanden
	Antal personer, der deltager i høringer til lovforslag
	Andel af medlemmer og stemmerettigheder fra udviklingslande i internationale organisationer, hvor Danmark har sæde
Delmål 16.9: Giv alle fødselsattest og retlig identitet	Antal statsløse født i Danmark
	Antal dage for oprettelse af CPR-nummer
	Antal personer, der ikke har personnummer
Delmål 16.10: Beskyt grundlæggende frihedsrettigheder og giv aktindsigt	Antal verificerede gange, at lovlige foreninger ikke kan indgå internationale samarbejder med retmæssige formål med henvisning til bankernes fortolkning af antiterrorlovgivning, hvidvasklovgivning og lignende regler for bankvirksomhed
	Antal lovgivning der begrænser ytrings-, forsamlings-, og foreningsfrihed foreslået i de sidste 12 måneder
	Verificeret antal af journalister og associerede mediefolk, fagforeningsmedlemmer, menneskerettighedsforkæmpere og civilsamfundsrepræsentanter der bliver chikaneret på online og offline medier i de sidste 12 måneder
	Verificeret antal af demonstranter, der bliver anholdt eller skadet under legale demonstrationer i de sidste 12 måneder

Delmål	Øvrige forslag til indikatorer (ikke inkluderet i supplerende indikatorer)
	Antal personer der straffes med hjemmel i Straffeloven §134 b også kendt som maskeringsforbudet Antal verificerede sager af politichikane af tidligere demonstranter, som oplever at blive opsøgt eller vis opholdssted ransages, hvis der har været optøjer, uden at de selv har været involveret
Delmål 16.A: Forebyg og bekæmp vold, terrorisme og kriminalitet	Finansiell uafhængighed af menneskerettighedsinstitutioner
Delmål 16.B: Udbred og håndhæv ikke-diskriminerende love og politikker	Antal personer, der udsættes for hadforbrydelser Antal personer, der udsættes for diskrimination på grund af et handicap Antal domme, der gives i henhold til straffelovens paragraf 266b, racismeparagraffen Andel personer, der oplever diskrimination målt ved European Social Survey

UDKAST

Bilag B: FN's indikatorer

Nogle forslag til supplerende indikatorer er sammenfaldende med FN's verdensmål og delmål. Disse forslag er ikke med på listen over forslag til supplerende indikatorer eller øvrige forslag, men de er gengivet nedenfor.

1: Afskaf fattigdom			
#	Delmål	#	Indikatorer
1.1.	Inden 2030 skal ekstrem fattigdom være udryddet for alle mennesker overalt i verden, for øjeblikket målt som mennesker, der lever for mindre end USD 1,25 om dagen.	1.1.1.	Andel af befolkningen under den internationale fattigdomsgrænse, opdelt på køn, aldersgruppe, beskæftigelsesstatus og geografisk placering (by/land)
1.2.	Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, halveres i henhold til nationale definitioner.	1.2.1.	Andel af befolkningen, som lever under den nationale fattigdomsgrænse, opdelt på køn og aldersgruppe
		1.2.2.	Andel af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, i henhold til nationale definitioner
1.3.	Der skal gennemføres nationalt tilpassede sociale sikringssystemer og foranstaltninger for alle, inklusiv nedre grænser, og inden 2030 skal der opnås en substantiel dækning af de fattige og de udsatte grupper.	1.3.1.	Andel af befolkningen, der er dækket af sociale sikringssystemer/nedre grænser, opdelt på køn, og med fokus på især børn, arbejdsløse, ældre, personer med handicap, gravide kvinder, nyfødte, arbejdsskaderamte personer, de fattige og de udsatte
1.4.	Inden 2030 skal det sikres, at alle mænd og kvinder, især de fattige og de udsatte, har lige ret til de økonomiske ressourcer samt adgang til basale serviceydelser, ejerskab og kontrol over land og andre former for ejendom, arv, naturressourcer, passende ny teknologi og finansielle tjenesteydelser herunder mikrofinansiering.	1.4.1.	Andel af befolkningen, der bor i husstande med adgang til basale service ydelser
		1.4.2.	Andel af den samlede voksne befolkning, der har sikre jordrettigheder, juridisk anerkendt dokumentation på dette, og som opfatter deres ret til jord som sikker, opdelt på køn og type af jordrettigheder
1.5.	Inden 2030 skal modstandsdygtigheden opbygges hos de fattige og hos mennesker, der lever i udsatte situationer, og deres eksponering og sårbarhed over for klimarelaterede ekstreme hændelser og andre økonomiske, sociale og miljømæssige chok og katastrofer skal reduceres.	1.5.1.	Antal af døde, savnede, og personer berørte af katastrofer pr. 100.000 mennesker
		1.5.2.	Direkte katastroferelaterede økonomiske tab i forhold til globalt bruttonationalprodukt (BNP)

		1.5.3.	Andel af lande, der vedtager og gennemfører lokale katastroferisikostyrings- strategier i overensstemmelse med Sendai-rammen for katastrofe- og risikoforebyggelse 2015-2030a
		1.5.4.	Andel af lokale regeringer, der har vedtaget og implementeret lokale strategier for at nedbringe katastroferisikoen i overensstemmelse med nationale strategier for at nedbringe katastroferisiko
1.a.	Der skal sikres en betydelig mobilisering af ressourcer fra en række forskellige kilder, herunder gennem øget udviklingssamarbejde, med henblik på at tilvejebringe tilstrækkelige og forudsigelige midler til udviklingslandene, i særdeleshed de mindst udviklede lande, til gennemførelse af programmer og politikker for at udrydde fattigdom i alle dens dimensioner.	1.a.1.	Procentdel af ressourcer, som regeringen har allokeret direkte til fattigdomsbekæmpelsesprogrammer
		1.a.2.	Andel af de samlede offentlige udgifter afsat til kerneydelser (undervisning, sundhed og social beskyttelse)
		1.a.3	Summen af de samlede tilskud og ikke-gældsskabende tilstrømninger, der direkte er afsat til fattigdomsbekæmpelsesprogrammer som andel af BNP
1.b.	Der skal skabes solide politiske rammer på nationalt, regionalt og internationalt plan, baseret på udviklingsstrategier med særlig fokus på de fattige og på ligestilling, for at støtte fremskyndelse af investeringer i tiltag til udryddelse af fattigdom.	1.b.1.	Andel af offentlige drift- og kapitaludgifter rettet mod sektorer, som uproportionalt tilgodeser kvinder, fattige og udsatte grupper

2: Stop sult

#	Delmål	#	Indikatorer
2.1.	Inden 2030 skal sult være udryddet, og alle mennesker - især de fattige og de mest sårbare, herunder småbørn, - skal sikres adgang til sikker, ernæringsrig og tilstrækkelig mad hele året rundt.	2.1.1.	Udbredelse af underernæring
		2.1.2.	Udbredelse af moderat eller alvorlig fødevarerisiko hos befolkningen, baseret på FIES (Food Insecurity Experience Scale)
2.2.	Inden 2030 skal alle former for fejlernæring udryddes, herunder skal de internationalt aftalte delmål for væksthæmning og afmagring hos børn under 5 år nås inden 2025, og ernæringsbehovet hos unge piger, gravide og ammende kvinder samt ældre mennesker skal håndteres.	2.2.1.	Udbredelse af væksthæmning (højde i forhold til alder <-2 standardafvigelse fra WHO's (Verdenssundhedsorganisationen) gennemsnitlige vækststandarder for børn under 5 år
		2.2.2.	Udbredelse af fejlernæring (vægt i forhold til højde >+2 eller <-2 standardafvigelse fra WHO's (Verdenssundhedsorganisationen) gennemsnitlige vækststandarder for børn under 5 år, opdelt efter type (afmagring og overvægt)
2.3.	Inden 2030 skal landbrugsproduktiviteten og indkomsterne for små-skala fødevarereproducenter fordobles, særligt for kvinder, oprindelige folk, familielandbrug, husdyrbrug og fiskere, herunder gennem sikret og lige adgang til jord, andre produktionsressourcer og tilførsler, viden, finansielle tjenester, markeder og muligheder	2.3.1.	Produktionsvolumen pr. arbejdsenhed i forhold til bedriftsstørrelser inden for landbrug/husdyrbrug/skovbrug
		2.3.2.	Gennemsnitlig indkomst for små-skala fødevarereproducenter, opdelt på køn og status som oprindelige folk

	for værditilvækst, samt beskæftigelse uden for landbruget.		
2.4.	Inden 2030 skal der sikres bæredygtige fødevarereproduktionssystemer og implementeres modstandsdygtige landbrugspraksisser, som øger produktivitet og produktion, medvirker til at bevare økosystemer, styrker kapaciteten for tilpasning til klimaforandringer, ekstreme vejrforhold, tørke, oversvømmelser og andre katastrofer, og som fremskynder forbedring af land og jordkvalitet.	2.4.1.	Andel landbrugsområde under produktiv og bæredygtig landbrugsaktivitet
2.5.	Inden 2020 skal den genetiske diversitet bevares for såsæd, kultiverede planter, landbrugsopdræt og husdyr, samt deres relaterede vilde arter, herunder gennem fornuftigt forvaltede og diversificerede såsæd- og plantegenbanker på nationalt, regionalt og internationalt niveau, og der skal fremmes adgang til, samt lige fordeling af fordelene ved udnyttelse af de genetiske ressourcer og den associerede traditionelle viden, som internationalt aftalt.	2.5.1.	Antal plante- og dyregenetiske ressourcer til brug for fødevarer og landbrug sikret i enten mellemlange og langvarige bevarelsesfaciliteter
		2.5.2.	Andel lokale racer, der er klassificeret som værende i fare, ikke i fare eller på et ukendt niveau af fare for udryddelse
2.a.	Investeringer skal øges, bl.a. gennem forbedret internationalt samarbejde, i landdistrikternes infrastruktur, i landbrugsforskning og konsulenttjenester, i teknologiudvikling samt i genbanker for planter og husdyr, for at forbedre landbrugets produktivitetsskapacitet i udviklingslande, især i de mindst udviklede lande.	2.a.1.	Indeks for offentlige udgifter til landbruget
		2.a.2.	Samlet offentlig finansiering (officiel udviklingsbistand samt anden offentlig finansiering) til landbrugssektoren i udviklingslandene
2.b.	Handelsbarrierer og forvriddinger i de globale landbrugsmarkeder skal korrigeres og forebygges, herunder via parallel afskaffelse af alle former for eksportstøtte til landbruget og alle eksportforanstaltninger med tilsvarende effekt, i overensstemmelse med mandatet fra Doha-udviklingsrunden.	2.b.1.	Eksportstøtte til landbruget
2.c.	Der skal vedtages tiltag, der skal sikre, at fødevaremarkederne og de heraf afledte markeder fungerer ordentligt, og som er med til at sikre rettidig adgang til markedsinformationer, herunder fødevarerelag, for derved at hjælpe med at begrænse ekstreme udsving i fødevarer priserne.	2.c.1.	Indikator for anomalier i fødevarer priser

3: Sundhed og trivsel

#	Delmål	#	Indikatorer
3.1.	Inden 2030 skal den globale mødredødelighed reduceres til under 70 dødsfald pr. 100.000 levendefødte børn.	3.1.1.	Mødredødelighed
		3.1.2.	Andel af fødsler assisteret af uddannet sundhedspersonale
3.2.		3.2.1.	Dødelighed hos børn under 5 år

	Inden 2030 skal der sættes en stopper for forebyggelige dødsfald blandt nyfødte og børn under 5 år, med en målsætning i alle lande om at reducere den neonatale dødelighed til maksimalt 12 dødsfald pr. 1000 levendefødte børn og reducere dødelighed hos børn under 5 år til maksimalt 25 dødsfald pr. 1.000 levendefødte børn.	3.2.2.	Neonatal dødelighed
3.3.	Inden 2030 skal epidemierne af AIDS, tuberkulose, malaria og negligerede tropiske sygdomme afsluttes, og hepatitis, vandbårne sygdomme og andre smitsomme sygdomme skal bekæmpes.	3.3.1.	Antal nye HIV- infektioner pr. 1.000 ikke-smittede indbyggere, fordelt på køn, alder og risikogrupper
		3.3.2.	Nye tuberkulose tilfælde pr. 100.000 indbyggere
		3.3.3.	Nye malariatilfælde pr. 1.000 indbyggere
		3.3.4.	Hepatitis B tilfælde pr. 100.000 indbyggere
		3.3.5.	Antal mennesker, der har behov for behandling af negligerede tropiske sygdomme
3.4.	Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes.	3.4.1.	Dødelighed som følge af hjerte-kar-sygdomme, kræft, diabetes eller KOL
		3.4.2.	Selvmoordsrate
3.5.	Forebyggelse og behandling af rusmiddelmisbrug, herunder narkotikamisbrug og skadelig brug af alkohol, skal styrkes.	3.5.1.	Dækningsgrad af behandling (medicinsk og psykosocial behandling samt rehabilitering og efterbehandling) af rusmiddelafhængighed
		3.5.2.	Skadelig brug af alkohol, defineret i henhold til den nationale kontekst som alkoholforbrug pr. indbygger (fra 15 år og opefter) indenfor et kalenderår i liter ren alkohol
3.6.	Inden 2020 skal antallet af globale dødsfald og tilskadekomster som følge af trafikulykker halveres.	3.6.1.	Dødsfald som følge af trafikulykker
3.7.	Inden 2030 skal der sikres universel adgang til seksuelle og reproduktive sundhedsydelser, herunder familieplanlægning, oplysning og uddannelse, og integration af reproduktiv sundhed i nationale strategier og programmer.	3.7.1.	Andel af kvinder i den reproduktive alder (15-49 år), som har fået opfyldt deres behov for familieplanlægning med moderne metoder
		3.7.2.	Teenage-fødselsrate (i alderen 10-14 år og 15-19 år) pr. 1.000 kvinder i den pågældende aldersgruppe
3.8.	Der skal opnås universel sundhedsdækning, herunder beskyttelse mod økonomiske risici, adgang til essentielle sundhedsydelser af høj kvalitet, og adgang til sikker og effektiv livsvigtig kvalitetsmedicin og vacciner til en overkommelig pris for alle.	3.8.1.	Dækningsgrad af essentielle sundhedsydelser (defineret som den gennemsnitlige dækning af essentielle ydelser i forhold til tracer interventioner, som omfatter reproduktiv sundhed og sundhed hos mødre, nyfødte og børn, smitsomme sygdomme, ikke-smitsomme sygdomme, og servicekapacitet og adgang for den generelle og de mest udsatte befolkningsgrupper)

		3.8.2.	Andelen af befolkningen med høj brugerbetaling på sundhedsydelser ift. husholdningens udgifter eller indkomst
3.9.	Inden 2030 skal antallet af dødsfald og sygdomstilfælde som følge af udsættelse for farlige kemikalier samt luft-, vand- og jordforurening væsentligt reduceres.	3.9.1.	Dødelighed som følge af indendørs og udendørs luftforurening
		3.9.2.	Dødelighed som følge af urent vand, dårlige sanitære forhold og manglende hygiejne (WASH)
		3.9.3.	Dødelighed som følge af utilsigtet forgiftning
3.a.	Implementeringen af Verdenssundhedsorganisationens Rammekonvention vedrørende Tobakskontrol skal styrkes i alle lande, hvor det er relevant.	3.a.1.	Aldersstandardiseret udbredelse af brug af tobak blandt personer fra 15 år og opefter
3.b.	Forskning og udvikling af vacciner og medicin til behandling af smitsomme og ikke-smitsomme sygdomme, der primært påvirker udviklingslande skal støttes, og der skal sikres adgang til livsvigtig medicin og vacciner til en overkommelig pris i overensstemmelse med Doha-erklæringen om TRIPS-aftalen og Folkesundhed, som bekræfter udviklingslandenes ret til i fuldt omfang at anvende bestemmelserne i Aftalen om Handelsrelaterede Aspekter af Intellectuelle Ejendomsrettigheder vedrørende fleksibilitet i beskyttelsen af folkesundheden, og især skal der sikres adgang til medicin for alle.	3.b.1.	Andel af befolkningen vaccineret med alle vacciner, der indgår i det nationale program
		3.b.2.	Samlet offentlig nettoudviklingsstøtte til medicinsk forskning og grundlæggende sundhedssektorer
		3.b.3.	Andel af sundhedsinstitutioner, der har et basislager af essentiel medicin tilgængeligt og prismæssigt overkommeligt i længden
3.c.	Der skal opnås en væsentlig forøgelse af sundhedsfinansiering og rekruttering, udvikling, uddannelse og fastholdelse af sundhedsarbejdsstyrken i udviklingslande, især i de mindst udviklede lande og de små udviklingsøstater.	3.c.1.	Tæthed og fordeling af sundhedsarbejdere
3.d.	Alle lande, og især udviklingslandene, skal styrke deres kapacitet for tidlig varsling, risikoreduktion og håndtering af nationale og globale sundhedsrisici.	3.d.1.	Kapaciteter inden for det Internationale Sundhedsregulativ (IHR) og sundhedsberedskab

4: Kvalitetsuddannelse

#	Delmål	#	Indikatorer
4.1.	Inden 2030 skal det sikres, at alle piger og drenge gennemfører gratis, inkluderende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet, der fører til relevante og effektive læringsresultater.	4.1.1.	Andel af børn og unge: (a) i 2/3 klasse; (b) ved afslutning af 5. klasse og (c) ved afslutning af 9. klasse, hvor der mindst er opnået minimumsfærdigheder i (i) læsning og (ii) regning, opdelt på køn
4.2.	Inden 2030 skal alle piger og drenge sikres adgang til dagtilbud af høj kvalitet, så de er klar til grundskolen.	4.2.1.	Andel af børn under 5 år, der udvikler sig alderssvarende i forhold til deres sundhedstilstand, læring og trivsel, efter køn

		4.2.2.	Deltagelsesrate i dagtilbud (et år før den officielle skolestartalder), opdelt på køn
4.3.	Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse, herunder universiteter, af høj kvalitet og til en overkommelig pris.	4.3.1.	Deltagelsesrate for unge og voksne i formel og uformel uddannelse og undervisning inden for de foregående 12 måneder, opdelt på køn
4.4.	Inden 2030 skal antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer, for beskæftigelse, gode job og iværksætteri, øges væsentligt.	4.4.1.	Andel af unge og voksne med faglige kvalifikationer inden for informations- og kommunikationsteknologi (ICT), opdelt efter kvalifikationstype
4.5.	Inden 2030 skal ulighed mellem kønnene i uddannelser afskaffes, og der skal sikres lige adgang til alle niveauer af uddannelse og erhvervsrettet uddannelse for de mest udsatte grupper, herunder mennesker med handicap, oprindelige folk og børn i udsatte situationer.	4.5.1.	Paritetsindeks (kvinde/mand, land/by, bund/top formuekvintil og andet, såsom handicapstatus, oprindelig befolkning og påvirkning af konflikter, når dataene bliver tilgængelige) for alle uddannelsesindikatorer på denne liste, som kan opdeles
4.6.	Inden 2030 skal alle unge og en væsentlig del af voksne, både mænd og kvinder, have opnået færdigheder i at læse og regne.	4.6.1.	Procentandel af befolkningen i en given aldersgruppe, som opnår mindst et bestemt niveau for funktionelle (a) læsefærdigheder og (b) regnefærdigheder, efter køn
4.7.	Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikkevoldelig kultur, globalt medborgerskab samt anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til bæredygtig udvikling.	4.7.1.	Graden af integration af (i) uddannelse i globalt medborgerskab og (ii) uddannelse for bæredygtig udvikling, herunder ligestilling mellem kønnene og menneskerettigheder, på alle niveauer i: (a) nationale uddannelsespolitikker, (b) læreplaner, (c) læreruddannelse og (d) elevbedømmelse
4.a.	Uddannelsesinstitutioner skal bygges og opgraderes, så de tager hensyn til barnets tarv, handicap og køn, og så de skaber et sikkert, ikkevoldeligt, inkluderende og effektivt læringsmiljø for alle.	4.a.1.	Andel af skoler med adgang til: (a) elektricitet, (b) internet til brug for pædagogiske formål, (c) computere til pædagogiske formål, (d) tilpasset infrastruktur og materialer for elever med handicap, (e) basale drikkevandsfaciliteter, (f) kønsadskilte toiletter (g) basale håndvaskfaciliteter (i henhold til WASH indikatordefinitioner)

4.b.	Inden 2020 skal antallet af stipendier til udviklingslande øges væsentligt globalt, især til de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater, og afrikanske lande, til brug for indskrivning på højere uddannelser, herunder erhvervsuddannelse og informations- og kommunikationsteknologi, tekniske, ingeniør- og videnskabelige programmer, i udviklede lande og andre udviklingslande.	4.b.1.	Mængden af officiel udviklingsbistand til stipendier opdelt efter sektor og uddannelsesretning
4.c.	Inden 2030 skal antallet af uddannede lærere øges væsentligt, bl.a. gennem internationalt samarbejde om læreruddannelse i udviklingslande, især de mindst udviklede lande og små udviklingsøstater.	4.c.1.	Andel af lærere i: (a) førskole, (b) grundskole, (c) udskoling og (d) gymnasie/ungdomsuddannelse, som minimum har modtaget den planlagte læreruddannelse i (f.eks. pædagogisk undervisning), pre-service og in-service, som er påkrævet for at kunne undervise på det relevante niveau i et givet land

Mål 5: Ligestilling mellem kønnene

#	Delmål	#	Indikatorer
5.1.	Alle former for diskrimination af alle kvinder og piger overalt skal stoppes.	5.1.1.	Hvorvidt der findes retlige rammer for at fremme, håndhæve og overvåge ligestilling og ikke-diskrimination på baggrund af køn
5.2.	Alle former for vold mod alle kvinder og piger i de offentlige og private rum skal elimineres, herunder menneskehandel og seksuel og andre former for udnyttelse.	5.2.1.	Andel af kvinder og piger fra 15 år, der har været udsat for fysisk, seksuel eller psykisk vold begået af en nuværende eller tidligere intim partner i de foregående 12 måneder, opdelt efter type af vold og alder
		5.2.2.	Andel af kvinder og piger fra 15 år, der har været udsat for seksuel vold begået af andre personer end en intim partner i de foregående 12 måneder, opdelt efter alder og sted for volden
5.3.	Alle skadelige skikke som børneægteskaber, tidlige ægteskaber og tvangsægteskaber samt kvindelig omskæring skal elimineres.	5.3.1.	Andel af kvinder mellem 20-24 år, som er blevet gift eller har indgået i et partnerskab før 15 år og før 18 år
		5.3.2.	Andel af piger og kvinder mellem 15-49 år, som er blevet omskåret, opdelt efter alder
5.4.	Ulønnet omsorgsarbejde og arbejde i hjemmet skal anerkendes og værdsættes gennem tilgængelighed af offentlige serviceydelser, infrastruktur og politikker for social beskyttelse samt ved at fremme delt ansvar i hjemmet og familien, som nationalt passende.	5.4.1.	Andel af tid, der er anvendt på ulønnet hus- og omsorgsarbejde, opdelt efter køn, alder og lokalitet

5.5.	Kvinder skal sikres fuld og effektiv deltagelse og lige muligheder for lederskab på alle niveauer i beslutningsprocesser inden for politik, økonomi og det offentlige liv.	5.5.1.	Andel af kvindelige parlamentarikere i nationale parlamenter samt kommunale og regionale råd
		5.5.2.	Andel af kvinder i ledelse
5.6.	Der skal sikres universel adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og reproduktive rettigheder i overensstemmelse med handlingsprogrammet fra den Internationale Konference om Befolkning og Udvikling samt Beijing-handlingsplanen og slutdokumenterne fra opfølgingskonferencerne.	5.6.1.	Andel af kvinder mellem 15-49 år, som træffer deres egne informerede valg om seksuelle forhold, brug af prævention og reproduktive sundhedsydelse
		5.6.2.	Antal lande med love og bestemmelser, der garanterer fuld og lige adgang for kvinder og mænd som er 15 år eller ældre, til seksuelle og reproduktive sundhedsydelse, oplysning og uddannelse
5.a.	Der skal gennemføres reformer for at give kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer samt adgang til ejerskab og kontrol over jord og andre former for ejendom, finansielle tjenester, arv og naturressourcer, i henhold til nationale love.	5.a.1.	(a) Andel af den samlede landbefolkning med ejerskab eller sikre rettigheder til landbrugsjord, opdelt efter køn, og (b) andel af kvinder blandt ejere af eller rettighedsindehavere til landbrugsjord, opdelt efter type af besiddelsesform
		5.a.2.	Andel af lande, hvor de retlige rammer (herunder sædvaneret) garanterer kvinders lige rettigheder til jordejerskab og/eller kontrol over jordbesiddelse
5.b.	Brugen af teknologi, som hjælpemiddel, især informations- og kommunikationsteknologi skal øges, for at fremme kvinders rettigheder og muligheder.	5.b.1.	Andel af enkeltpersoner, som ejer en mobiltelefon, opdelt efter køn
5.c.	Velfunderede politikker og lovgivning, der kan håndhæves, og som fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder på alle niveauer, skal vedtages og styrkes.	5.c.1.	Andel af lande med systemer til at registrere og offentliggøre bevillinger til ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders rettigheder og muligheder

16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner

#	Delmål	#	Indikatorer
16.1.	Alle former for vold og voldsrelateret dødsfald skal reduceres væsentligt overalt.	16.1.1.	Antal af ofre for overlagt mord pr. 100.000 mennesker, opdelt på køn og alder
		16.1.2.	Konfliktrelaterede dødsfald pr. 100.000 mennesker, opdelt på køn, alder og årsag
		16.1.3.	Andel af befolkning, som har været udsat for fysisk, psykisk eller seksuel vold inden for de seneste 12 måneder
		16.1.4.	Andel af befolkning, der føler sig sikre, når de går alene rundt i deres nærrområde

16.2.	Mishandling, udnyttelse og menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn skal stoppes.	16.2.1.	Andel af 1-17-årige børn, der har oplevet enhver form for fysisk straf og/eller psykisk aggressivitet fra deres omsorgsperson indenfor den seneste måned
		16.2.2.	Antal af ofre for menneskehandel pr. 100.000 mennesker, opdelt på køn, alder og form for udnyttelse
		16.2.3.	Andel af unge kvinder og mænd mellem 18 og 29 år, som har oplevet seksuel vold inden de fyldte 18 år
16.3.	Retssikkerheden skal fremmes på nationalt og internationalt niveau, og der skal sikres lige adgang til en retfærdig rettergang for alle.	16.3.1.	Andel af voldsofre indenfor de seneste 12 måneder, som har rapporteret, at de har været offer, til en kompetent myndighed eller anden anerkendt konfliktløsningsmekanisme
		16.3.2.	Andel af ikke-dømte tilbageholdte i forhold til det samlede antal indsatte i fængsler
16.4.	Inden 2030 skal ulovlige penge- og våbenstrømme væsentligt reduceres, og indsatsen for inddrivelse og tilbagelevering af af stjålne værdier og bekæmpelse af alle former for organiseret kriminalitet skal styrkes.	16.4.1.	Den totale værdi af indgående og udgående ulovlige pengestrømme (i US dollars)
		16.4.2.	Andel af konfiskerede håndvåben og lette våben, som er registreret og sporet i henhold til internationale standarder og retlige instrumenter
16.5.	Alle former for korruption og bestikkelse skal nedbringes betydeligt.	16.5.1.	Andel af personer, der har været i kontakt med en offentligt ansat mindst én gang og som betalte bestikkelse til en offentligt ansat, eller som blev bedt om bestikkelse af en offentligt ansat indenfor de seneste 12 måneder
		16.5.2.	Andel af virksomheder, der mindst én gang har været i kontakt med en offentligt ansat og som betalte bestikkelse til en offentligt ansat, eller som blev bedt om bestikkelse af en offentligt ansat indenfor de seneste 12 måneder
16.6.	Der skal udvikles effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer.	16.6.1.	De primære statsudgifter, som andel af det godkendte budget, opdelt efter sektor (eller budgetkode eller lignende)
		16.6.2.	Andel af befolkning, der var tilfreds med deres seneste oplevelse af en offentlig tjenesteydelse
16.7.	Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer.	16.7.1.	Andel af stillinger (opdelt på køn, alder, personer med handicap og befolkningsgrupper) ved offentlige institutioner (nationale og lokale beslutningsmyndigheder, offentlige serviceerhverv og retsvæsenet) i sammenligning med den nationale fordeling

		16.7.2.	Andel af befolkning, som mener, at beslutningsprocesser er inkluderende og lydhøre, opdelt på køn, alder, handicap og befolkningsgruppe
16.8.	Udviklingslandenes deltagelse i globale mellemstatslige institutioner skal udbygges og styrkes.	16.8.1.	Andel af medlemmer og stemmerettigheder fra udviklingslande i internationale organisationer
16.9.	Inden 2030 skal der gives en retlig identitet til alle, herunder fødselsregistrering.	16.9.1.	Andel af børn under fem år, hvor fødsel er blevet registreret af en civil myndighed, opdelt på alder
16.10.	Der skal sikres offentlig adgang til information og beskyttelse af fundamentale frihedsrettigheder i henhold til international lovgivning og internationale aftaler.	16.10.1.	Antal af bekræftede mord, bortførelser, tvungne forsvindinger, vilkårlige tilbageholdelser og tortur mod journalister og associerede mediefolk, fagforeningsmedlemmer og menneskerettighedsforkæmpere indenfor de seneste 12 måneder
		16.10.2.	Antal af lande, der har vedtaget og afgivet konstitutionelle, lovmæssige og/eller politiske garantier for offentlig adgang til information
16.a.	Relevante nationale institutioner skal styrkes, bl.a. gennem internationalt samarbejde, for at opbygge kapacitet på alle niveauer, og i særdeleshed i udviklingslande, for at forhindre vold og bekæmpe terrorisme og kriminalitet.	16.a.1.	Tilstedeværelse af uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Paris-principperne
16.b.	Ikke-diskriminerende love og politikker til støtte for en bæredygtig udvikling skal fremmes og håndhæves.	16.b.1.	Andel af befolkning, der rapporterer at have følt sig diskrimineret eller forfulgt indenfor de seneste 12 måneder som følge af ulovlig diskrimination i henhold til de internationale menneskerettigheder

Om Deloitte

Deloitte leverer ydelser indenfor revision, consulting, financial advisory, risikostyring, skat og dertil knyttede ydelser til både offentlige og private kunder i en lang række brancher. Deloitte betjener fire ud af fem virksomheder på listen over verdens største selskaber, Fortune Global 500®, gennem et globalt forbundet netværk af medlemsfirmaer i over 150 lande, der leverer kompetencer og viden i verdensklasse og service af høj kvalitet til at håndtere kundernes mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Vil du vide mere om, hvordan Deloitte omkring 312.000 medarbejdere gør en forskel, der betyder noget, så besøg os på Facebook, LinkedIn eller Twitter.

Deloitte er en betegnelse for en eller flere af Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), dets netværk af medlemsfirmaer og deres tilknyttede virksomheder. DTTL (der også omtales som "Deloitte Global") og alle dets medlemsfirmaer udgør separate og uafhængige juridiske enheder. DTTL leverer ikke ydelser til kunderne. Vi henviser til www.deloitte.com/about for nærmere oplysninger.

© 2020 Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab. Medlem af Deloitte Touche Tohmatsu Limited.